

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

**ΘΕΜΑ: Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ**

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΚΥΔΩΝΗ   Α.Μ. :4524
ΜΑΡΙΑ ΤΟΥΛΟΥΠΗ   Α.Μ.: 4433

ΠΑΤΡΑ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2001

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

**ΘΕΜΑ: Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ**

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΚΥΔΩΝΗ   Α.Μ.: 4524
ΜΑΡΙΑ ΤΟΥΛΟΥΠΗ   Α.Μ.: 4433

ΠΑΤΡΑ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2001

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	3193
----------------------	------

Πρόλογος

Η κατάρτιση εθνικών αναπτυξιακών προγραμμάτων προϋποθέτει μια εμπειριστατωμένη ανάλυση των δεδομένων και μια όσο το δυνατό πληρέστερη κατανόηση των προβλημάτων και των δυνατοτήτων της ελληνικής οικονομίας.

Η εργασία αυτή έγινε από μια ομάδα σπουδαστριών λογιστών για να παρουσιαστεί στην Πτυχιακή Εργασία. Η ομάδα εργασίας είχε πολύ λίγο χρόνο στη διάθεσή της, πρακτικά τους καλοκαιρινούς μήνες του 2000, για ένα θέμα με πολύ μεγάλη ευρύτητα. Η μελέτη αυτή θα πρέπει να θεωρηθεί μόνο σαν μια πρώτη προσέγγιση στο θέμα.

Η εργασία χωρίζεται σε τρία κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνονται προοιμιακές διαπιστώσεις. Επισημαίνονται οι διαστάσεις του προβλήματος, γίνεται μια διερεύνηση των στατιστικών στοιχείων που υπάρχουν για τα εργατικά ατυχήματα, καθώς και τους υφιστάμενου νομικού πλαισίου και των φορέων που ασχολούνται με τα σχετικά ζητήματα. Επισημαίνονται τέλος τα προβλήματα που υπάρχουν και που χρειάζονται παραπέρα αντιμετώπιση.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση των προτεινόμενων στόχων για το θέμα που αναφέρεται, α) στην πιο αξιόπιστη συλλογή στατιστικών στοιχείων, β) στη θεσμοθέτηση προτύπων για τις συνθήκες εργασίας, γ) στην εκπαίδευση των εργαζομένων και δ) στον έλεγχο εφαρμογής, στο γενικό αντικείμενο της πρόληψης των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών.

Στο τρίτο κεφάλαιο προτείνονται λύσεις για την πραγματοποίηση των παραπάνω στόχων και δίνεται ένα μη συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση όλων των στόχων και την βελτίωση – λύση του προβλήματος.

Η ομάδα εργασίας θα είναι υπόχρη σε όποιον από τους φορείς που θα λάβει την έκθεση αυτή θα βοηθήσει με κριτική και προτάσεις για την καλύτερη διεξαγωγή του έργου που έχει αναλάβει.

Πάτρα, Δεκέμβριο

Μαριάννα Κυδώνη

Μαρία Τουλούπη

Περιεχόμενα	
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	7
<u>ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ</u>	<u>8</u>
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ	8
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ.....	11
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	11
Στοιχεία για ατυχήματα	11
ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	16
Ελληνική νομοθεσία	16
Νομοθεσία σε εξέλιξη	17
Κοινοτικό Δίκαιο	17
ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΘΕΜΑ	19
1.ΙΚΑ.....	33
2.ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.....	34
3.Υπουργείο Εργασίας.....	35
4.Υπουργείο Βιομηχανίας.....	35
5.Υπουργείο Δημοσίων Έργων	35
6.ΥΕΕΤ	36
7.ΤΕΕ	36
ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ.....	36
ΒΙΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ.....	37
Τεχνικές	37
Οργανωτικές	38
Οικονομικές.....	38
Πολιτικές- Θεσμικές.....	38
Κοινωνικές	38
Πολιτιστικές.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	39
ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	39
Αξιόπιστη συλλογή στοιχείων	40
Ατυχήματα.....	40

Επαγγελματικές Ασθένειες	41
Ψυχολογικές επιδράσεις	42
Διαφώτιση	43
Φορέας συλλογής και αξιολόγηση.....	44
ΠΡΟΤΥΠΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	45
Θερμοκρασία, αερισμός, υγρασία (μικροκλίμα).....	45
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	46
ΤΑΛΑΝΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΟΡΥΒΟΣ	47
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	48
ΦΩΤΙΣΜΟΣ	49
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	50
ΧΗΜΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ.....	51
ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΝΑ ΧΗΜΙΚΗ ΟΥΣΙΑ	52
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	55
ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΥ ΧΩΡΟΥ	56
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	56
ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ.....	57
ΈΛΕΓΧΟΣ ΜΕΛΕΤΩΝ	59
ΈΛΕΓΧΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ.....	59
ΈΛΕΓΧΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ.....	60
ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ ..	61
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ	61
Δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση	61
Εκπαίδευση στη βιομηχανία.....	62
Λαϊκή επιμόρφωση.....	63
Εκπαίδευση στελεχών	64
ΈΛΕΓΧΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	65
Όργανα ελέγχου.....	65
Συγκρότηση και αρμοδιότητες των οργάνων ελέγχου	65
Συνδικαλιστικοί Φορείς.....	65
Επιτροπή Συνθηκών Εργασίας (Ε.Σ.Ε.)	66
Επιθεώρηση Εργασίας.....	67
Εργαστηριακός Έλεγχος.....	68

Ανεξάρτητοι φορείς εργοδοτών.....	69
Μεθολογία Ελέγχου	69
Νομικό Πλαίσιο.....	71
ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ	72
Κατάταξη ουσιών, διεργασιών και εργοστασίων απο άποψη πρόκλησης επαγγελματικών ασθενειών	72
Καθιέρωση εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας της υγειονομικής υπηρεσίας του εργοστασίου.....	73
Διαδικασία παρακολούθησης της υγείας των εργαζομένων	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	76
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ-ΛΥΣΕΙΣ.....	77
Πρόλογος	77
Εργασιακό Περιβάλλον	77
Επαγγελματικές ασθένειες, νοσήροτητα.....	84
Βιομηχανικές δομές και συνθήκες εργασίας	85
Ειδικές κατηγορίες εργαζομένων	88
Παιδιά	88
Γυναίκες.....	89
Ανάπηροι	90
Ηλικιωμένοι.....	90
Ειδικές βιομηχανίες.....	91
Οικονομικές Επιπτώσεις.....	92
Κοινωνικές και πολιτιστικές διαστάσεις.....	94
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	97
Ελληνική βιβλιογραφία.....	97
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία	98

Εισαγωγή

Το πρόβλημα της ασφάλειας των εργαζομένων στη βιομηχανία ή στους χώρους δουλειάς γενικότερα στα τρία στάδιά της, την πρόληψη, θεραπεία και αποκατάσταση, απασχολεί ολοένα και περισσότερο τις βιομηχανικές κοινωνίες. Ανάλογη με το ευρύτερο οικονομικό, πολιτικό και πολιτιστικό επίπεδο της κάθε χώρας ήταν και η αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού. Ιδιαίτερη ήταν η οξύτητα του προβλήματος σε εκείνες τις χώρες, όπου η ταχύτητα τεχνολογικής και βιομηχανικής ανάπτυξης ήταν μεγάλη και η αύξηση της μηχανοποίησης επέφερε σημαντική άνοδο των εργατικών ατυχημάτων.

Η παρούσα εργασία δε φιλοδοξεί να λύσει το πρόβλημα της προστασίας των εργαζομένων στη βιομηχανία. Σκοπεύει να δώσει μια πολύπλευρη εικόνα της σημερινής κατάστασης των μελετών που αφορούν τη μέχρι τώρα δουλειά και να υποβάλλει προτάσεις άμεσα υλοποιήσιμες, μεσοχρόνιες αλλά και μακρόπνοες, προς τα αρμόδια όργανα της πολιτείας, στα πλαίσια ενός αναπτυξιακού προγράμματος της χώρας μας.

Η εργασία αποτελείται από τρία μέρη:

I) Το πρώτο μέρος αποτελείται από πέντε κεφάλαια, όπου γίνονται ορισμένες προοιμιακές διαπιστώσεις. Τίθεται το πρόβλημα και οι διαστάσεις του, παρουσιάζονται τα στατιστικά στοιχεία και το νομικό πλαίσιο που υπάρχει σήμερα στην Ελλάδα και αναφέρεται ποιοι και πως ασχολούνται με το ζήτημα.

II) Το δεύτερο μέρος αποτελείται από έξι κεφάλαια, όπου εκτίθενται αναλυτικά οι στόχοι του προγράμματος αυτού. Στόχοι που έχουν σχέση με την αξιόπιστη συλλογή (τυποποίηση συλλογής, συλλογή, μηχανογράφηση) στοιχείων για τα εργατικά ατυχήματα, ξεπερνώντας τις ελλείψεις και αδυναμίες του σημερινού συστήματος, τη δημιουργία προτύπων συνθηκών εργασίας για την Ελλάδα, τις αναγκαίες διαδικασίες για την πρόληψη των ατυχημάτων, την επαγγελματική και εργασιακή εκπαίδευση, καθώς και τον τρόπο ελέγχου της εφαρμογής των παραπάνω.

III) Το τρίτο μέρος αναφέρεται προς όλους τους φορείς που ασχολούνται με το θέμα. Γίνονται εδώ προτάσεις και δίνονται διάφορες λύσεις για τη γρήγορη και σωστή αντιμετώπιση του προβλήματος. Τέλος αναφέρονται οι δυσκολίες

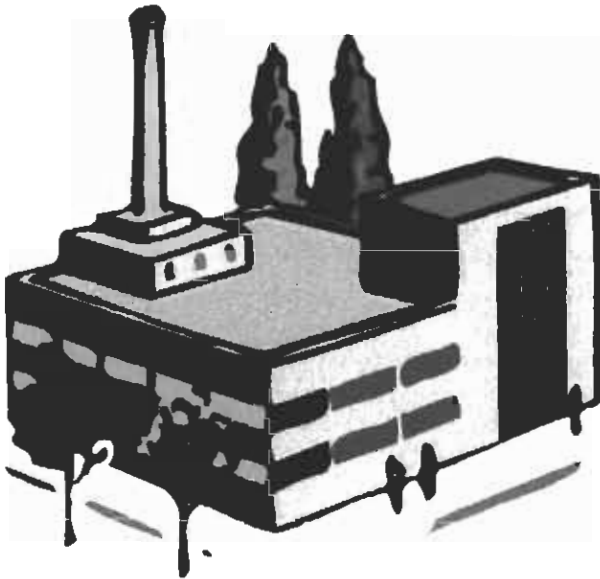

που προβλέπονται κατά τη διαδικασία οργάνωσης και γίνεται πρόταση για τη συστηματικότερη βασική έρευνα πάνω στο θέμα της προστασίας των εργαζομένων.

Η υπάρχουσα βιβλιογραφία ασχολείται είτε με περιγραφή διαφόρων θεμάτων , χωρίς να αντιμετωπίζει συστηματικά και πολύπλευρα το θέμα «προστασία εργαζομένων» , είτε περιορίζεται σε πολυδάπανες και χρονοβόρες προτάσεις για μελέτη διαφόρων σχετικών θεμάτων.

Κεφάλαιο 1^ο

Εργατικά ατυχήματα

Εργατικά ατυχήματα

Στη συνέχεια θα παρατεθούν ορισμένοι ορισμοί απαραίτητοι για κοινή αναφορά.

Σαν εργατικά ατυχήματα θα μπορούσαν να ορισθούν εκείνα τα απρόβλεπτα, βίαια, ξαφνικά και δυσάρεστα γεγονότα που συμβαίνουν στον εργαζόμενο κατά την απασχόληση του στο χώρο εργασίας, με επιπτώσεις τόσο στην υγεία του όσο και στο περιβάλλον του γενικά. Επιπλέον θα ήταν δυνατό να χωρισθούν σε (α) μικροατυχήματα, από τα οποία ο εργαζόμενος δεν μπορεί να εργαστεί για διάστημα μέχρι τριών ημερών, (β) ατυχήματα, εξαιτίας των οποίων ο εργαζόμενος δεν μπορεί να εργαστεί για διάστημα 4 – 30 ημερών, (γ) σοβαρά ατυχήματα που αφορούν μεγαλύτερο χρόνο ανικανότητας προς εργασία, και επιφέρουν σοβαρές βλάβες στην υγεία και την ακεραιότητα του εργαζομένου.

Κατά το έτος 1990 σημειώθηκαν, σύμφωνα με στοιχεία του ΙΚΑ, 44.950 εργατικά ατυχήματα κάθε είδους ή ποσοστό 3,1% επί του συνόλου των ασφαλισμένων. Από τα παραπάνω ατυχήματα τα 99 ήταν θανατηφόρα.

Όπως θα διαπιστωθεί παρακάτω τα εργατικά ατυχήματα έχουν γενικότερες επιπτώσεις (οικονομικές, κοινωνικές, ψυχολογικές κλπ.). (Προέλευση – Επιπτώσεις).

Επαγγελματικές ασθένειες

Οι συνθήκες εργασίας (χώροι, ανθυγιεινό περιβάλλον κλπ.) αλλά και το ίδιο το αντικείμενο της εργασίας (π.χ. βαριές εργασίες) είναι δυνατόν να προξενήσουν βλάβες στην υγεία του εργαζομένου. Εκείνες λοιπόν τις ασθένειες, που αποδεδειγμένα προξενούνται από ορισμένες εργασίες ή τις συνθήκες της εργασίας, καλούμε επαγγελματικές ασθένειες. Η βαρύτητα των επαγγελματικών ασθενειών ποικίλλει από οξεία ή υποξεία αναπνευστικά συμπτώματα του τύπου της υποξείας ή της ασθματικής βρογχίτιδας μέχρι του καρκίνου. Στον πίνακα α μπορεί κανείς να

διαπιστώσει τις κυριότερες επαγγελματικές ασθένειες , ενώ στον πίνακα β τους επαγγελματικούς καρκίνους.

Πίνακας α
Επαγγελματικές ασθένειες και αίτια

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΣΘΕΝΕΙΑ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΠΑΘΗΣΕΙΣ
1. ΠΥΡΙΤΙΑΣΗ	διοξείδιο του πυριτίου	παθήσεις πνευμόνων
2. ΑΜΙΑΝΤΟΣ	ίνες αμιάντου	καρκίνος πνευμόνων μεσοθηλίωμα, αμιαντίαση
3. ΤΑΛΚ	ίνες αμιάντου	πνευμονίτιδα, ίνωση, πλευρίτιδα
4. ΑΝΘΡΑΚΑΣ	άνθρακας	πνευμονοκονίαση
5. ΒΑΓΑΣΣΩΣΗ	Κόνις BAGASSE (σακχαροκ.)	βήχας, αιμόπτυση κ λ π
6. ΒΥΣΣΙΝΩΣΗ	βαμβάκι	απόφραξη αεροφόρων οδών
7. ΕΡΕΘΙΣΤΙΚΑ ΑΕΡΙΑ	NO _x , SO ₂ , NH ₃ , O ₃ , CCl ₄ , HCl, καπνός	οξεία χημική πνευμονίτιδα
8. ΤΟΞΙΚΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	βηρύλλιο	Κοκκιωμίτωση
9. ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ	δεΐσοκτιανικό τολουένιο (ΤΔΙ)	χημική βρογχίτιδα

Πίνακας β
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΡΚΙΝΟΙ

Παράγοντας	Επάγγελμα	Εντόπιση
Ιονίζουσες ακτινοβολίες	Μεταλλωρύχοι ουρανίου	Βρόγχοι
RADON	FLUORSPAR,	
Ακτίνες-Χ ραδίου	HEMATITE	Δέρμα
Ράδιο	Ακτινολόγοι	οστά
Υπεριώδης ακτινοβολία	Βαφής ει δ. πλακών	Δέρμα
Πολυκυκλικοί ύδρογονάνθρακες στην αιθάλη, πίσσα, πετρέλαιο	Γεωργοί, ναυτικοί Καπνοκαθαρισταί, ασχολούμενοι στη βιομηχανία πετρωαερίων και συναφή επαγγέλματα	Δέρμα Βρόγχοι
1.Ναφθαλίνη		
2.Ναφθαλίνη	Εργάτες χημικ. ουσιών	Ούροδ. κύστις
Βενζίνη	Εργάτες ελαστικών	Ούροδ. κύστις
Αμιάντος	Εργάτες χημ. ουσιών	Ούροδ. κύστις
Αρσενικό	Εργάτες αμιάντου	Βρόγχοι
Διχλωρομεθυλικός αιθέρας BIS (CHLO- ROMETHYL) ETHER	Βυρσοδέψες, χύτες ορυκτών μεταλλευμάτων Κατασκευαστές ουσιών άνταλλαγής ιόντων	Υπεζωκώς Περιτόναιον Δέρμα Βρόγχοι Βρόγχοι
Βενζένιο		Μυελός οστών, λευχαιμία
Δηλητηριώδη αέρια	Εργάτες βερνικιών Κατασκευαστές	Βρόγχοι-Λάρυγγας Παραρινικές κοιλότητες
Βινυλοχλωρίδιο	δηλητηριωδών αερίων Εργάτες ανάλογης	'Αγγειοσάρκωμα ήπατος
Μεταλλεύματα χρωμίου	βιομηχανίας	Βρόγχοι
Μεταλλεύματα	Ασχολούμενοι με τη χρωμίωση Ασχολούμεγοι με το	Βρόγχοι και Ρινικές κοιλότητες.
Ειδικοί παράγοντες άγνωστοι ακόμη.	νικέλιο Εργάτες δερμάτων	Παραρινικές κοιλότητες

Ψυχολογικές επιδράσεις

• Εδώ μπορούν να διακριθούν δύο είδη ψυχολογικών επιδράσεων. Το πρώτο αφορά την επίδραση του χώρου εργασίας πάνω στον εργαζόμενο. Η ψυχολογική πίεση για εντατικότερη δουλειά, οι διάφοροι εκνευριστικοί θόρυβοι ακόμα και ορισμένα χρώματα που τυχόν περιβάλλουν τον εργαζόμενο δημιουργούν ψυχολογική ένταση και επιρρέπεια προς το ατύχημα. Το δεύτερο είδος είναι οι ψυχολογικές επιδράσεις μετά το ατύχημα στο χαρακτήρα και τη συμπεριφορά του εργαζόμενου.

Στατιστικά στοιχεία

Στοιχεία για ατυχήματα

Οι υπηρεσίες εκείνες από τις οποίες στη μελέτη αυτή αντλούνται στοιχεία για τα εργατικά ατυχήματα στη βιομηχανία είναι:

- α) Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ).
- β) Το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ).

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιασθούν τα στοιχεία που συλλέγονται από τις παραπάνω δύο κυριότερες πηγές, με ορισμένα σχόλια και συμπεράσματα.

Το πιο σημαντικό θέμα που μπορεί κανείς να σημειώσει είναι η έλλειψη τυποποίησης στη συλλογή στοιχείων για τα εργατικά ατυχήματα και η υποχρεωτική συλλογή τους από όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες. Αυτή η έλλειψη έχει αποτέλεσμα τη μη συγκρισιμότητα των συλλεγομένων στοιχείων. Σαν παράδειγμα θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ότι, ενώ από τα στοιχεία του ΙΚΑ τα εργατικά ατυχήματα το 1976 ήταν 37.519, από στοιχεία του υπουργείου Εργασίας για το ίδιο αντικείμενο δίνεται ο αριθμός 15.071. παρακάτω, πιο συγκεκριμένα, θα μας δοθεί η ευκαιρία να παρακολουθήσουμε ανάλογα προβλήματα στη συλλογή άλλων στοιχείων.

Το πιο σημαντικό θέμα που μπορεί κανείς να σημειώσει είναι η έλλειψη τυποποίησης στη συλλογή στοιχείων για τα εργατικά ατυχήματα και η υποχρεωτική συλλογή τους από όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες. Αυτή η έλλειψη έχει αποτέλεσμα τη

συγκρισιμότητα των συλλεγομένων στοιχείων. Σαν παράδειγμα θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ότι , ενώ από τα στοιχεία του ΙΚΑ τα εργατικά ατυχήματα το 1976 ήταν 37.519, από στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας για το ίδιο αντικείμενο δίνεται ο αριθμός 15.071. Παρακάτω , πιο συγκεκριμένα , θα μας δοθεί η ευκαιρία να παρακολουθήσουμε ανάλογα προβλήματα στη συλλογή άλλων στοιχείων.

Μια δεύτερη παρατήρηση είναι ότι στα στοιχεία που δίνονται δεν αναφέρεται το σύνολο των ασφαλισμένων ή απασχολούμενων κατά κλάδο , ώστε να φανούν τα ιδιαίτερα προβλήματα σε κάθε κλάδο.

Στον Πίνακα γ φαίνεται για τη δεκαετία '85-'95 ο απόλυτος και σχετικός αριθμός των ατυχημάτων σε σχέση με τους ασφαλισμένους του ΙΚΑ. Παρατηρείται μία μικρή συνεχής σχετική μείωση του ποσοστού των ατυχημάτων. Θα πρέπει να επισημανθεί εδώ η δυνατότητα απασχόλησης εργαζομένων χωρίς την παράλληλη ασφάλισή τους , ιδίως σε μικρές βιομηχανικές μονάδες. Επίσης η μη δήλωση “μικροατυχημάτων” στο ΙΚΑ από διάφορους ασφαλισμένους , που θα δημιουργούσε ίσως μια διαφορετική εικόνα για τη σημερινή κατάσταση.

Πίνακας γ

ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΑΤΟ ΙΚΑ

1. Αριθμοί αμέσου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ (Κλάδος συντάξεως)
και αριθμός εργατικών ατυχημάτων. Έτη 1985 - 1995

	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Ασφαλισμένοι	935.000	974.000	1.020.000	1.057.000	1.104.000	1.141.000	1.176.000	1.222.000	1.280.000	1.356.000	1.431.000
Εργατικά ατυχήματα..	44.813	46.736	48.002	47.544	44.983	44.952	44.987	46.594	47.115	46.976	44.950
Ποσοστό %	4,8	4,8	4,7	4,5	4,1	3,9	3,8	3,8	3,7	3,5	3,1

Πηγή: «Ετήσια Έρευνα Δραστηριότητας των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης» 1992, 1993, 1994.

Στον επόμενο Πίνακα δ δίνεται ο αριθμός των εργατικών ατυχημάτων των αμέσως ασφαλισμένων στο ΙΚΑ κατά ομάδες ηλικιών από το 1985-1995. Το μεγαλύτερο ποσοστό ατυχημάτων παρατηρείται στις ομάδες ηλικιών 25-29 και 30-34. Αυτό όμως δε βοηθάει στην εξαγωγή συμπερασμάτων. Μήπως αυτό συμβαίνει γιατί ο αριθμός των εργαζομένων στις παραπάνω ηλικίες είναι μεγαλύτερος; Ποια η σχέση ηλικίας ατυχημάτων και εργασιακής πείρας ή μόρφωσης (επαγγελματικές σχολές κλπ.);

ΠΙΝΑΚΑΣ δ

2. Αριθμός εργατικών ατυχημάτων των αμέσως ασφαλισμένων στο ΙΚΑ, κατά ομάδες ηλικιών. Έτη 1985 - 1995

"Ομάδες ηλικιών	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Σύνολο	44.813	46.736	48.002	47.544	44.983	44.952	44.987	46.594	47.115	46.976	44.950
Μέχρι 15 ετών ...	404	380	202	236	215	134	134	109	92	92	62
15-19 " ...	5.662	6.007	6.193	6.262	6.911	6.166	5.615	5.740	4.958	4.549	3.888
20-24 " ...	5.822	5.966	5.768	5.424	4.980	4.781	4.768	4.866	4.859	4.457	4.424
25-29 " ...	6.289	6.289	6.784	6.721	5.999	6.389	6.149	6.163	6.438	6.476	6.475
30-34 " ...	5.964	5.757	5.627	5.167	4.485	4.513	4.813	5.132	5.558	5.718	5.504
35-39 " ...	5.486	5.740	5.819	5.629	4.889	4.869	4.634	4.822	4.586	4.766	4.430
40-44 " ...	5.143	5.498	5.719	5.620	5.323	5.003	5.125	5.324	5.468	5.449	5.225
45-49 " ...	3.648	4.298	4.659	5.217	5.132	5.093	5.080	5.537	5.386	5.852	5.425
50-54 " ...	2.856	3.065	3.193	3.392	3.344	3.529	4.010	4.271	4.837	4.950	5.003
55-59 " ...	2.093	2.267	2.357	2.398	2.312	2.680	2.629	2.712	2.958	2.955	2.865
60-64 " ...	789	812	1.010	1.179	1.110	1.161	1.203	1.245	1.237	1.148	1.075
65 ετών και πάνω	211	209	216	299	278	357	401	435	421	342	389
Άγνωστης ηλικίας	446	448	455	-	-	277	426	238	317	222	185

Η Ασφάλεια των εργαζομένων στην Βιομηχανία

	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Μέχρι 15 ετών ...	0,3	0,8	100,0	0,4	100,0	0,5	0,5	100,0	0,3	0,3	100,0	0,2	0,2	100,0	0,2	0,2	100,0	0,1	100,0
15-19 " ...	12,6	12,9	12,6	12,9	13,2	15,4	13,8	12,6	12,6	12,4	12,4	10,5	9,7	8,6	9,7	8,6	8,6	8,6	8,6
20-24 " ...	13,0	12,8	13,0	12,8	11,4	11,1	10,7	10,7	10,7	10,5	10,5	10,3	9,5	9,9	9,5	9,9	9,9	9,9	9,9
25-29 " ...	14,0	13,4	14,0	13,4	14,2	13,3	14,3	13,8	13,8	13,3	13,3	13,7	13,8	14,4	13,8	14,4	14,4	14,4	14,4
30-34 " ...	13,3	12,3	13,3	12,3	10,9	10,0	10,1	10,8	10,8	11,1	11,1	11,8	12,2	12,2	12,2	12,2	12,2	12,2	12,2
35-39 " ...	12,2	12,3	12,2	12,3	11,9	10,9	10,9	10,4	10,4	10,4	10,4	9,7	10,1	9,9	10,1	9,9	9,9	9,9	9,9
40-44 " ...	11,5	11,8	11,5	11,8	11,8	11,8	11,2	11,5	11,5	11,5	11,5	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6
45-49 " ...	8,1	9,2	8,1	9,2	10,8	11,4	11,4	11,4	11,4	11,9	11,9	11,4	12,5	12,1	12,5	12,1	12,1	12,1	12,1
50-54 " ...	6,4	6,6	6,4	6,6	7,1	7,4	7,9	9,0	9,0	9,2	9,2	10,3	10,5	11,1	10,5	11,1	11,1	11,1	11,1
55-59 " ...	4,7	4,8	4,7	4,8	5,1	5,1	6,0	5,9	5,9	5,9	5,9	6,3	6,3	6,4	6,3	6,4	6,4	6,4	6,4
60-64 " ...	1,8	1,7	1,8	1,7	2,5	2,5	2,6	2,7	2,7	2,7	2,7	2,6	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
65 ετών και πάνω	0,5	0,4	0,5	0,4	0,6	0,6	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,7	0,9	0,7	0,9	0,9	0,9	0,9
Άγνωστη ηλικίας	1,0	1,0	1,0	1,0	-	-	-	-	-	-	-	0,7	0,5	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4

Στον Πίνακα ε που δίνει την κατανομή των ατυχημάτων κατά διαμέρισμα γεωγραφικό, παρατηρείται μεγαλύτερος αριθμός ατυχημάτων στην περιφέρεια πρωτεύουσας, ενώ δε δίνονται ποσοστά στο σύνολο των εργαζομένων ανά διαμέρισμα.

Εδώ τελειώνει η σύντομη αυτή παρουσίαση των στατιστικών στοιχείων που τηρούνται σήμερα και γίνονται ορισμένες συνολικές παρατηρήσεις. Στο πρώτο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους της εργασίας αυτής θα αναπτυχθεί συγκεκριμένα πρόταση αξιόπιστης συλλογής στοιχείων.

- Γίνεται σαφής η ανάγκη αναλυτικότερης και τυποποιημένης συλλογής στοιχείων.

- Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η μόρφωση και πείρα των εργατών με ατύχημα κατά τη συλλογή στοιχείων, καθώς και η ομάδα ηλικίας και το φύλο.

- Πρέπει να υπάρχει μηχανισμός ελέγχου μέτρων ασφαλείας, όπου συμβαίνει ατύχημα, σε συνδυασμό με την πρόληψη. Η κατάταξη κατά κατηγορίες των μέτρων ασφαλείας σε μία επιχείρηση, σε συνδυασμό με τα αντίστοιχα ατυχήματα είναι ένας δείκτης απαραίτητος για την αξιολόγηση των στοιχείων και της αναζήτησης μεθόδων για τη μείωση των ατυχημάτων.

Υφιστάμενο νομικό πλαίσιο

Ελληνική νομοθεσία

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι νόμοι που προνοούν για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων σήμερα είναι εντελώς διάσπαρτοι και συχνά έμμεσοι. Σχετικοί νόμοι βρίσκονται στο διαρκή Κώδικα Νόμων σε τέσσερις διαφορετικές ενότητες: στην ενότητα που αφορά τις βιομηχανικές, σε εκείνη που αναφέρεται στην υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων, σε μία Τρίτη που έχει σαν θέμα τις επιβλαβείς ουσίες και τέλος σε εκείνη που αναφέρεται στα ανθυγιεινά επαγγέλματα. Η κατάσταση που παρουσιάζεται από την έλλειψη μιας ενιαίας και ολοκληρωμένης κωδικοποίησης των σχετικών νόμων επιτείνεται ακόμα περισσότερο από το γεγονός ότι το νομοθετικό

πλαίσιο είναι δύσχρηστο, αφού οι σχετικές διατάξεις ή αναφορές υπάρχουν συχνά μέσα σε νόμους με διαφορετικό αντικείμενο.

Νομοθεσία σε εξέλιξη

Κατά καιρούς έχουν γίνει ενέργειες για την εξέλιξη της ισχύουσας νομοθεσίας σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια στους χώρους εργασίας. Μερικές από αυτές έχουν επιφέρει την αποτελεσματική λύση του όλου προβλήματος. Άλλες πάλι δε βοήθησαν καθόλου. Απόδειξη είναι ο αυξημένος αριθμός εργατικών ατυχημάτων, ο μεγάλος αριθμός απουσιών από την εργασία και, όπως είναι επόμενο, η περιορισμένη παραγωγικότητα.

Είναι λοιπόν αναγκαίο να εντοπισθούν οι αδυναμίες του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου (σ' αυτό μπορεί να συμβάλλει και η διεθνής εμπειρία), έτσι ώστε να γίνουν βελτιώσεις ή αναδιαρθρώσεις - άμεσες ή μακροπρόθεσμες - για την εξασφάλιση υγιεινών συνθηκών στο εργασιακό περιβάλλον της ελληνικής βιομηχανίας. Πρέπει συνεχώς να γίνεται σύνταξη νέας νομοθεσίας, όσον αφορά το γενικό περιβάλλον στους χώρους εργασίας, συμπεριλαμβανομένου και του φυσικού. Αυτό επιβάλλεται από το γεγονός ότι η υπάρχουσα νομοθεσία παρουσιάζει ελλείψεις, δεν ανταποκρίνεται στις νέες αντιλήψεις για τις συνθήκες εργασίας εφόσον η τεχνολογία στην παραγωγική διαδικασία συνεχώς εξελίσσεται. Τέλος δημιουργεί σύγχυση στους εργαζομένους και επιτρέπει αυθαιρεσίες στους εργοδότες.

Κοινοτικό Δίκαιο

Η κοινοτική νομοθεσία για τις συνθήκες ασφάλειας και υγιεινής στους χώρους εργασίας αναπτύσσεται συνεχώς, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του ψηφίσματος του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το «πρόγραμμα δράσης σχετικά με την ασφάλεια και την υγιεινή στους χώρους εργασίας». Ουσιαστικός σκοπός αυτού του προγράμματος είναι η ανύψωση του επιπέδου προστασίας έναντι των επαγγελματικών κινδύνων κάθε είδους, με την αποτελεσματικότητα πρόληψης, τον έλεγχο και την καταστολή των κινδύνων αυτών. Για την πραγματοποίησή του βασικός όρος είναι η επίτευξη πλήρους και ολοκληρωμένης συμμετοχής των

κοινωνικών εταίρων , όσον αφορά την πρόληψη και προστασία. Γενικοί στόχοι του προγράμματος είναι οι ακόλουθοι :

A) Βελτίωση των μέσων εργασίας, με σκοπό τη μεγαλύτερη ασφάλεια , αφού τηρηθούν οι επιταγές υγείας κατά την οργάνωση εργασίας.

B) Βελτίωση των γνώσεων , για τη διαπίστωση και εκτίμηση των κινδύνων και την τελειοποίηση των μεθόδων πρόληψης και ελέγχου.

Γ) Βελτίωση της ανθρώπινης συμπεριφοράς , με σκοπό την προώθηση και την ανάπτυξη πνεύματος ασφάλειας και υγείας.

Στους παρακάτω πίνακες αναφέρουμε διατάξεις από την Ελληνική νομοθεσία , στο θέμα της ασφάλειας των εργαζομένων.

Πίνακες νομοθετημάτων για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων

1. Εργατική νομοθεσία για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΟΣ	ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑ	ΦΕΚ
1	ΠΕΡΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΩΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ (ΚΙΤΡΙΝΟΥ) ΦΩΣΦΟΡΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΩΝ ΠΥΡΕΙΩΝ.	Ν.2273/20	145/Α/20
2	ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΤΗΣ Γ' ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΝΕΥΗΣ, ΤΗΣ ΚΑΝΟΝΙΖΟΥΣΗΣ ΤΗΝ ΧΡΗΣΙΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΙΚΟΥ ΜΟΛΥΒΟΥ (ΣΤΟΥΠΕΤΣΙΟΥ) ΕΝ ΤΟΙΣ ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΙΣ	Ν.2994/22	162/Α/22
3	ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΣΤΑΦΙΔΑΠΟΘΗΚΩΝ	Β.Δ.16-3-23	91/Α/23
4	ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΗΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ ΣΥΚΩΝ	Β.Δ.13-10-23	321/Α/23
5	ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΟΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΑΙΣ ΣΥΚΩΝ	Π.Δ.30-10-24	275/Α/24
6	ΠΕΡΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΠΙ ΦΟΡΗΤΩΝ ΚΛΙΜΑΚΩΝ	Π.Δ.22-12-33 [ΤΡ: ΠΔ.17/78]	406/Α/33
7	ΠΕΡΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΤΩΝ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ, ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΠ.	Π.Δ.14.3-34 [ΤΡ: Ν.1414/84] [ΤΡ:ΠΔ 16/96]	112/Α/34
8	ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΥΦΑΛΟΧΡΩΜΑΤΙΣΤΩΝ, ΣΦΥΡΟΚΟΠΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΗΤΟΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ	Α.Π.67288/34	119/Β/34
9	ΠΕΡΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΕΝ ΥΠΟΓΕΙΟΙΣ	Π.Δ.17-9.34	334/Α/34
10	ΠΕΡΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΞΥΛΟΥΡΓΙΚΟΙΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΙΣ ΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ	Β.Δ.10-9-37 [ΤΡ: Ν.1414/84]	405/Α/37
11	ΠΕΡΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΟΛΥΒΔΟΥΧΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ	Α.Ν.1204/38 [ΤΡ:Ν.1414/84] [ΠΔ 94/87]	177/Α/38
12	ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΣΦΑΓΕΙΩΝ	Β.Δ.15-4-38	180/Α/38
13	ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΑΛΛΑΝΤΟΠΟΙΑΣ	Β.Δ.3-12-38	437/Α/38
14	ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΣΤΑΣΙΩΝ	Β.Δ.380/63	111/Α/63
15	ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΒΥΡΣΟΔΕΨΙΟΙΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	Β.Δ.362768	117/Α/63
16	ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΩΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΧΑΡΤΟΥ ΑΠΛΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	Β.Δ.464/68 [ΤΡ: Ν.1414/84] [ΠΔ 94/87]	153/Α/68

17.	ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΩΝ ΜΟΛΥΒΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	Β.Δ. 590/68 [ΤΡ: Ν. 1414/84]	199/Α/68
18.	ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΠΟΘΗΚΑΣ ΑΚΑΤΕΡΓΑΣΤΩΝ ΔΕΡΜΑΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	Β.Δ.796/68	277/Α/68
19.	ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ . ΒΕΝΖΟΛΙΟΥ Η ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΩΝ ΒΕΝΖΟΛΙΟΝ	Ν.61/75	132/Α/75
20.	ΠΕΡΙ ΜΕΤΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΤΑΣΕΝ ΓΕΝΕΙ	Π.Δ.212/76	78/Α/76
21.	ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΨΗΦΙΣΘΕΙΣΗΣ ΕΝ ΓΕΝΕΥΗ ΚΑΤΑ ΤΟ1971 ΥΠ. ΑΡ. 136 ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΚ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΒΕΝΖΟΛΙΟ	Ν.492/76	332/Α/76
22.	ΠΕΡΙ ΜΕΤΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΓΚΟΛΛΗΣΕΩΝ	Π.Δ.95/78	20/Α/78
23.	ΠΕΡΙ ΜΕΤΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΘΕΡΜΟΠΛΑΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΟΥΣ ΠΙΕΣΤΗΡΑΣ	Π.Δ.151/78 [Δ.ΣΦ:40/Α/78]	31/Α/78
24.	ΠΕΡΙ ΜΕΤΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΠΙΕΣΤΗΡΑΣ ΔΙ ΕΚΚΕΝΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΟΥΣ ΤΟΙΟΥΤΟΥΣ	Π.Δ.152/78 [Δ.ΣΦ.:40/Α/78]	31/Α/78
25.	ΠΕΡΙ ΜΕΤΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΝ ΡΕΥΣΤΩΝ ΠΥΡΑΚΤΩΜΕΝΩΝ ΥΛΩΝ ΔΙΑ ΠΕΡΟΝΟΦΟΡΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	Π.Δ.216/78	47/Α/78
26.	ΠΕΡΙ ΜΕΤΡΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	Π.Δ.778/80	193/Α/80
27.	ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΕΚΤΙΘΕΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΜΟΝΟΜΕΡΕΣ ΒΙΝΥΛΟΧΩΡΙΔΟ	Π.Δ.1179/80	302/Α/80
28.	ΠΕΡΙ ΜΕΤΡΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΙΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΙΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΕΡΓΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ	Π.Δ.1073/81 [Δ.ΣΦ:64/Α/82]	260/Α/81
29.	ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΤΗΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ	Ν.1396/83	126/Α/83
30.	ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΕΤΡΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	ΑΠ.130646/84	154/Β/84
31.	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	Ν.1414/84	.10/Α/84

32.	«ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ» ΚΑΙ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΑΥΤΗ		
33.	ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΕΠΟΠΤΕΥΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ	Π.Δ.289/86	129/A/86
34.	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΕΚΤΙΘΕΝΤΑΙ ΣΕ ΟΡΙΣΜΕΝΟΥΣ ΧΗΜΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥΣ	Π.Δ.307/86 [ΤΡ: 77/93]	135/A/86
35.	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΕΚΤΙΘΕΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΜΕΤ. ΜΟΛΥΒΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΝΩΣΕΙΣ ΙΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ	Π.Δ.94/87	54/A/87
36.	ΣΥΣΤΑΣΗ ΜΙΚΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕ ΟΙΚΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑ	ΑΠ.131325/87 [ΚΥΡ:Ν.1767/88ΑΡΘ.19]	467/B/87
37.	ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΕΥΑΕ) ΣΕ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΝ ΓΕΝΕΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	Π.Δ.315/87	149/A/87
38.	ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΒΕΝΖΟΛΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΠ.130879/87	341/B/87
39.	ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΙΣ ΜΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕ ΟΙΚΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΕ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗ ΝΑΥΠΗΓΟΕΠΙΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΖΩΝΗ ΠΕΙΡΑΙΑ - ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ - ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ - ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ - ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	ΑΠ.69613/12296/87 [ΚΥΡ:Ν.1767/88ΑΡΘ.19]	587/B/87
40.	ΣΥΣΤΑΣΗ ΜΙΚΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗ ΝΑΥΠΗΓΟΕΠΙΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΖΩΝΗ ΠΕΙΡΑΙΑ - ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ-ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ - ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ - ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	ΑΠ.131782/87 [ΚΥΡ:Ν.1767/88ΑΡΘ.19]	601/B/87
41.	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΕΚΤΙΘΕΝΤΑΙ ΣΕ ΑΜΙΑΝΤΟ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ	Π.Δ.70α/88 [Δ.Σ.: 150/A/88]	31/A/88
42.	ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.- ΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ 135 ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Ν.1767/88 [ΑΡΘ. 12,19]	63/A/88
43.	ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΕΧΝ. ΑΣΦΑΛ. ΚΑΙ ΓΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΤΕΧΝ. ΑΣΦ. ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΠΑΡ. 1 ΤΟΥ Ν. 1568/85 «ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ»	Π.Δ.294/88	138/A/88

46	ΤΗΡΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΤΗ ΝΑΥΠΗΓΟΕΠΙΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΖΩΝΗ ΠΕΙΡΑΙΑ - ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ - ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ - ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ - ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	Α.Π.131517/88 [ΚΥΡ:Ν.1836/89ΑΡΘ.36]	711/Β/88
47	ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΩΝ Ν.Π.Δ.Δ. ΚΑΙ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.	Α.Π. 88555/3293/88 [ΚΥΡ:Ν.1836/89ΑΡΘ.39]	721/Β/89
48	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	Ν.1836/89 [ΑΡΘ. 33,36.39]	79/Α/89
49	ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	Ν.1837/89	85/Α/89
50	ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΑ ΥΠΟΓΕΙΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ	Π.Δ.225/89	106/Α/89
51	ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΗΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΜΙΚΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕ ΟΙΚΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑ	ΑΠ.130048/89	59/Β/89
52	ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΕΝΝΕΑΜΕΛΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΗ ΝΑΥΠΗΓΟΕΠΙΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΖΩΝΗ ΠΕΙΡΑΙΑ - ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ - ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ - ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ - ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΑΕΡΙΩΝ ΠΑ ΠΛΟΙΑ ΚΑΙ ΠΛΩΤΑ ΝΑΥΠΗΓΗΜΑΤΑ	ΑΠ.3232/41/89 [ΚΥΡ:Ν.1892/90]	400/Β/89
53	ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ Ν.Π.Δ.Δ. ΚΑΙ Ο.Τ.Α.	ΑΠ.130558/89 [ΚΥΡ:Ν.1876/90ΑΡΘ.27]	471/Β/89
54	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΠΟΥ ΔΙΑΤΡΕΧΕΙ Η ΥΓΕΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΚΑΙ / ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	ΑΠ.131099/89	930/Β/89
55	ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	Ν.1876/90 [ΑΡΘ.27]	27/Α/90
56	ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΝΑΥΠΗΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	Π.Δ.70/90	31/Α/90
57	ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ, ΒΑΡΙΩΝ ΑΝΟΥΥΓΙΕΙΝΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	ΑΠ. 627/90	620/Β/90
58	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΠΟΥ ΔΙΑΤΡΕΧΟΥΝ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΘΟΡΥΒΟ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ, ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 86/188 ΕΟΚ	Π.Δ.85/91	38/Α/91
59	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΚΛΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (ΒΙΒΛΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΔΕΛΤΙΩΝ ΣΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ)	Ν.1976/91 [ΑΡΘ.20]	184/Α/91

60	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΕΔΡΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΚΔΟΘΗΚΑΝ ΜΕ ΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Ν. 1568/85 ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ, ΝΠΔΔ ΚΑΙ ΟΤΑ	Π.Δ.157/92	74/Α/92
61	ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (ΑΜΟΙΒΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΜΙΚΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ)	Ν.2084/92 [ΑΡΘΡΟ 20]	165/Α/92
62	ΡΥΘΜΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΗΡΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΤΑ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ	ΑΠ.1872/92	370/Β/92
63	ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΟΥΣ, ΧΗΜΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΔ 307/86 (135 Α) ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ 88/642/ΕΟΚ	Π.Δ.77/93	34/Α/93
64	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΣΥΝΕΡΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΝΑΥΠΗΓΟΕΠΙΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΕ ΠΛΟΙΑ ΕΠΙΣΚΕΥΑΖΟΜΕΝΑ ΣΤΗ ΝΑΥΠΗΓΟΕΠΙΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΖΩΝΗ ΠΕΙΡΑΙΑ - ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ - ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ - ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ - ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	ΑΠ.3116.3/8/93	563/Β/93
65	ΡΥΘΜΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΑΥΤΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	Ν.2224/94 [ΑΡΘ.24,25,26,27]	112/Α/94
66	ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΑΠΟ 1.1.91 ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΙΣ ΜΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕ ΟΙΚΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΕ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗ ΝΑΥΠΗΓΟΕΠΙΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΖΩΝΗ ΠΕΙΡΑΙΑ - ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ - ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ - ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ - ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	ΑΠ.2059729/63888/94	798/Β/94
67	ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΙΣ ΜΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕ ΟΙΚΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΕ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗ ΝΑΥΠΗΓΟΕΠΙΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΖΩΝΗ ΠΕΙΡΑΙΑ - ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ - ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ - ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ - ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	ΑΠ.2009371/972/94	152/Β/94
68	ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 89/655/ΕΟΚ	Π.Δ.395/94	220/Α/94
69	ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΩΝ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 89/656/ΕΟΚ	Π.Δ.396/94	220/Α/94

70	ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΦΟΡΤΙΩΝ ΟΠΟΥ ΥΠΑΡΧΕΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΒΛΑΒΗΣ ΤΗΣ ΡΑΧΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΣΦΥΪΚΗΣ ΧΩΡΑΣ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 90/269	Π.Δ.397/94	221/Α/94
71	ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ ΜΕ ΟΘΟΝΗ ΟΠΤΙΚΗΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗΣ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 90/270/ΕΟΚ	Π.Δ.398/94	221/Α/94
72	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΣΕ ΚΑΡΚΙΝΟΓΟΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 90/394/ΕΟΚ	Π.Δ.399/94	221/Α/94
73	ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΗΜΑΝΣΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ Η/ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 95/58/ΕΟΚ	Π.Δ.105/95	67/Α/95
74	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΠΟΥ ΔΙΑΤΡΕΧΟΥΝ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΟΥΣ ΣΕ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ 90/679/ΕΟΚ	Π.Δ.186/95	97/Α/95
75	ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΙΣ ΜΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕ ΟΙΚΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΕ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗ ΝΑΥΠΗΓΟΕΠΙΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΖΩΝΗ ΠΕΙΡΑΙΑ -ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ - ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ - ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ -ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	ΑΠ.2027302/2928/0022 [ΙΣΧΥΕΙ ΑΠ01-7-95]	-23/95
76	ΡΥΘΜΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	Ν.2336/95 [ΑΡΘ.8,15]	189/Α/95
77	ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 89/654/ΕΟΚ	ΠΔ.16/96	10/Α/96
78	ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ 89/391/ΕΟΚ ΚΑΙ 91/383/ΕΟΚ	ΠΔ17/96	11/Α/96
79	ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ Η ΚΙΝΗΤΑ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 92/57/ΕΟΚ	ΠΔ 305/96	212/Α/96
80	«ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ Π.Δ. 186/95 «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΠΟΥ ΔΙΑΤΡΕΧΟΥΝ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΟΥΣ ΣΕ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ 90/679/ΕΟΚ ΚΑΙ 93/88/ΕΟΚ (97/Α) ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 95/30/ΕΚ»	ΠΔ 174/97	150/Α/97
81	«ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ Π.Δ. 70α/88 «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΕΚΤΙΘΕΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΑΜΙΑΝΤΟ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ» (31/Α) ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 91/382/ΕΟΚ»	ΠΔ 175/97	150/Α/97

82	ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΓΚΥΩΝ, ΛΕΧΩΝΩΝ ΚΑΙ ΓΑΛΟΥΧΟΥΣΣΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 92/85/ΕΟΚ»	ΠΔ 176/97	150/Α/97
83	«ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΙΣ ΕΞΟΡΥΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑ ΓΕΩΤΡΗΣΕΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 92/91/ΕΟΚ».	ΠΔ 177/97	150/Α/97
84	ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 94/33/ΕΚ	ΠΔ 62/98	67/Α/98
85	ΡΥΘΜΙΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΣΥΣΤΑΣΗ ΣΩΜΑΤΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.	ΝΟΜΟΣ 2639/98	205/Α/98

2. Κοινοτικές οδηγίες για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων

Α/Α	ΑΡ. ΟΔΗΓΙΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ
1.	78/610/ΕΟΚ	Περί προσεγγίσεως των νομοθετικών κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών-μελών περί της προστασίας της υγείας των εργαζομένων οι οποίοι εκτίθενται στο μονομερές βινυλοχλωρίδιο.	ΠΔ 1179/80 (302/Α/80)
2.	80/1107/ΕΟΚ	Περί προστασίας των εργαζομένων από τους κινδύνους που παρουσιάζονται συνεπεία εκθέσεως τους κατά την διάρκεια της εργασίας σε χημικά, φυσικά ή βιολογικά μέσα.	Ν.1568/85 (177/Α/85)
3.	83/477/ΕΟΚ	Για την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που οφείλονται στην έκθεση τους στον αμιάντο κατά την διάρκεια της εργασίας.	ΠΔ 700/88 (31/Α/88)
4.	86/188/ΕΟΚ	Περί προστασίας των εργαζομένων από τους κινδύνους που διατρέχουν λόγω της εκθέσεως τους κατά την διάρκεια της εργασίας στον θόρυβο.	ΠΔ 85/91 (38/Α/91)
5.	88/364/ΕΟΚ	Για την προστασία των εργαζομένων απαγόρευση ορισμένων ειδικών παραγόντων και/ή ορισμένων δραστηριοτήτων.	ΑΠ. 131099/89 (930/Β/89)
6.	88/642/ΕΟΚ	Τροποποιητική της 80/1107/ΕΟΚ	ΠΔ 77/93 (34/Α/93)
7.	89/391/ΕΟΚ (ΟΔΗΓΙΑ ΠΛΑΙΣΙΟ)	Σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία.	ΠΔ 17/96 (11/Α/96)
8.	89/654/ΕΟΚ (1 η ΕΙΔ. ΟΔΗΓΙΑ)	Σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις των χώρων εργασίας για την υγιεινή και την ασφάλεια.	ΠΔ 16/96 (10/Α/96)

Η Ασφάλεια των εργαζομένων στην Βιομηχανία

9.	89/655/ΕΟΚ (2η ΕΙΔ. ΟΔΗΓΙΑ)	Σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές Ασφάλειας και Υγείας για τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας από τους εργαζόμενους κατά την εργασία τους.	ΠΑ 395/94 (220/Α/94)
10.	89/656/ΕΟΚ (3η ΕΙΔ. ΟΔΗΓΙΑ)	Σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας και τη χρήση από τους εργαζόμενους εξοπλισμών ατομικής προστασίας κατά την εργασία.	ΠΑ 396/94 (220/Α/94)
11.	90/269/ΕΟΚ (4η ΕΙΔ. ΟΔΗΓΙΑ)	Σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας για το χειρωνακτική διακίνηση φορτίων όπου υπάρχει ιδιαίτερος κίνδυνος βλάβης της ράχης και οσφυϊκής χώρας.	ΠΑ 397/94 (221/Α/94)
12.	90/270/ΕΟΚ (5η ΕΙΔ. ΟΔΗΓΙΑ)	Σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης.	ΠΑ 398/94 (221/Α/94)
13.	90/394/ΕΟΚ (6η ΒΔ. ΟΔΗΓΙΑ)	Για την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους παράγοντες κατά την εργασία.	ΠΑ 399/94 (221/Α/94)
14.	90/679/ΕΟΚ (7η ΕΙΔ. ΟΔΗΓΙΑ)	Σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσης τους σε βιολογικούς παράγοντες κατά την εργασία.	ΠΑ 186/95 (97/Α/95)
15.	91/322/ΕΠΙΤΡ.	Σχετικά με τις οριακές τιμές σύμφωνα με την οδηγία 80/1107/ΕΟΚ για την προστασία των εργαζομένων στον κίνδυνο έκθεσης σε χημικούς, φυσικούς και βιολογικούς παράγοντες.	ΜΗ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
16.	91/382/ΕΟΚ	ΤΡΟΠ. της 83/477/ΕΟΚ (Αμίαντος) (προθεσμία 1.1.96 και για την εξόρυξη 1.1.99)	ΠΑ175 (150/Α/97)
17.	91/383/ΕΟΚ	Συμπλήρωση των μέτρων που αποσκοπούν στο να προάγουν τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου ή με σχέση πρόσκαιρης εργασίας.	ΠΑ 17/96 (11/Α/96)
18.	92/29/ΕΟΚ	Σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για την προώθηση βελτιωμένης ιατρικής περιθαλψής στα πλοία. (προθεσμία 31.12.94)	ΠΑ 376/95 (206/Α/96)
19.	92/57/ΕΟΚ (8η ΕΙΔ. ΟΔΗΓΙΑ)	Σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που πρέπει να εφαρμόζονται στα προσωρινά εργοτάξια (προθεσμία 31.12.93)	ΠΑ 305/96 (212/Α/96)
20.	92/58/ΕΟΚ (9η ΕΙΔ. ΟΔΗΓΙΑ)	Σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τη σήμανση ασφάλειας ή/και υγείας στην εργασία	ΠΑ 105/95 (67/Α/96)
21.	92/85/ΕΟΚ (10η ΕΙΔ. ΟΔΗΓΙΑ)	Σχετικά με την εφαρμογή μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία των εγκύων λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων (προθεσμία 19.10.94)	ΠΑ176 (150/Α/97)
22.	92/91/ΕΟΚ (11η ΕΙΔ. ΟΔΗΓΙΑ)	Περί των ελαχίστων προδιαγραφών για τη βελτίωση της προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων στις εξορυκτικές δια γεωτρήσεων βιομηχανίες (προθεσμία 3.11.94, στο άρθρο 10§2 προθεσμία 3.11.97)	ΠΑ177 (150/Α/97)

Η Ασφάλεια των εργαζομένων στην Βιομηχανία

23.	92/104/ΕΟΚ (12η ΕΙΔ. ΟΔΗΓΙΑ)	Περί των ελαχίστων προδιαγραφών της για τη βελτίωση της προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων στις υπαίθριες ή υπόγειες εξορυκτικές βιομηχανίες (προθεσμία 3.12.94. άρθρο 10 προθεσμίας 3.12.2001)	ΥΠ.ΑΠ47/Α/Φ1 /14080/732/96 (ΦΕΚ771Β/96)
24.	93/103/ΕΟΚ (13η ΕΙΔ. ΟΔΗΓΙΑ)	Σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία σε αλιευτικά σκάφη (προθεσμία 23.11.95)	ΠΔ 281/96 (198/Α/96)
25.	93/104/ΕΟΚ	Σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας (προθεσμία 23.11.96)	ΠΔ 62/98 (ΦΕΚ67/Α/98)
26.	94/33/ΕΟΚ	Περί προσεγγίσεως της νομοθεσίας των κρατών μελών όσον αφορά την προστασία των νέων (προθεσμία 22,6.96)	
27.	95/30/ΕΚ Τροπ. της90/679/ΕΟΚ	Για την προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο της οδηγίας 90/679/ΕΟΚ (Βιολογικοί παράγοντες)	ΠΔ 174/97 (ΦΕΚ150/Α/97)
28.	95/63/ΕΚ Τροπ. της89/655/ΕΟΚ	ΤΡΟΠ. της οδηγίας 89/655/ΕΟΚ (Εξοπλισμός Εργασίας) (προθεσμία 5.12.98)	

3. Άλλα νομοθετήματα που σχετίζονται με την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΟΣ	ΑΡ. ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΟΣ	ΦΕΚ
	Α. ΧΗΜΙΚΟΙ		
Α1	ΠΕΡΙ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΧΗΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΛΗΨΕΩΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΧΗΜΙΚΟΙΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΟΙΣ	Ν.Δ. της 20 Νοεμ. 1925	
Α2	ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ Ν.Δ. ΤΗΣ 20 ΝΟΕΜ. 1925	Ν.Δ. της 13 Νοεμ. 1927	
Α3	ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟ 13 ΝΟΕΜ. 1927 Ν.Δ. ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ Ν.Δ. 20 ΝΕΟΜ. 1925ΑΣΚΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΧΗΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΛΗΨΕΩΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΧΗΜΙΚΟΙΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΟΙΣ»	Ν.3518 Της 24 Απρ/14 Μαΐου 1928	
Α4	ΠΕΡΙ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ Ν.Δ. της 13 Νοεμ. 1927	Π.Δ. της 24 Απρ. 1928	
Α5	ΠΕΡΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΛΗΨΕΩΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΛΕΥΡΟΜΥΛΟΣ	Π.Δ. της 28 Μαΐου 1930	
Α6	ΠΕΡΙ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ Ν. 3518 ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΣΚΛΗΡΥΝΣΕΩΣ ΛΙΠΩΝ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ. ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ Κ.Α.Π.	Π.Δ. της 7 Φεβρ. 1934	
Α7	ΠΕΡΙ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ Ν. 3518 ΚΑΙ ΕΙΣ ΕΤΕΡΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	Ν.Δ. της 13 Οκτ. 1956	

	Β. ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΙ · ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΙ · ΝΑΥΠΗΓΟΙ		
B1	ΠΕΡΙ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΥ - ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ, ΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΑΥΠΗΓΟΥ	N. 6422/34	412/A/34
B2	ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΟΜ. 6422	A.N. 501/37	/37
	Γ. ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ		
Γ1	ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	Β.Δ. 16/17-3-50	82/A/50
Γ2	ΠΕΡΙ ΕΠΙΒΛΕΨΕΩΣ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΩΣ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΩΝ	Π.Δ. 435/73	327/A/73
Γ3	ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ, ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ <i>[ΤΡ.Π.Δ. 49/91 (180/A)]</i>	Π.Δ.31/90	11/A/90
Γ4	ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ Π.Δ. 31/90	Π.Δ. 49/91	180/A/90
Γ5	ΕΛΕΓΧΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ		
	Δ. ΕΛΕΓΧΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ		
Δ1	ΕΛΕΓΧΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ		
Δ2	ΠΕΡΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΠΙ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΩΝ ΥΠΟ ΤΑΣΙΝ	N.158/75	189/A/75
	Ε. ΑΤΜΟΛΕΒΗΤΕΣ		
E1	ΠΕΡΙ ΜΕΤΡΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΛΕΒΗΤΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΗΤΟΣΤΑΣΙΩΝ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	ΑΠ. 51949/51	
32	ΠΕΡΙ ΕΠΙΒΛΕΨΕΩΣ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΑΤΜΟΛΕΒΗΤΩΝ	Β.Δ. της 11-3-55	82/A/55
	ΣΤ. ΑΝΕΚΛΥΣΤΗΡΕΣ		
ΣΤ1	ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΤΩΝ ΑΝΕΚΥΣΤΗΡΩΝ	Β.Δ. 37/65	10/A/66
	Ζ. ΕΚΡΗΚΤΙΚΑ		
Z1	ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ, ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΩΝ ΕΚΡΗΚΤΙΚΩΝ ΥΛΩΝ	N.Δ. 35/68	284/A/68
Z2	ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ ΣΕ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΚΡΗΚΤΙΚΩΝ ΥΛΩΝ	ΑΠ 3329/89	132/B/89

Η. ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ			
H1	ΠΕΡΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΑΠΟΧΩΡΗΤΗΡΙΩΝ <i>[ΤΡ ΜΕ ΤΙΣ Γ 1/2400/75 (371/Β/75) ΚΑΙ ΑΙβ/2055/80 (338/Β/80)]</i>	Υ.Δ. Πγ/9900/74	1266/Β/74
H2	ΠΕΡΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΔΕΙΩΝ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΚΑΠ.	ΑΠ.ΑΙβ/8577/83	526/Β/83
Θ. ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΕΣ			
Θ1	ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΨΗΦΙΣΘΕΙΣΗΣ ΕΙΣ ΓΕΝΕΥΗ ΤΟ ΕΤΟΣ 1960 ΥΠ. ΑΡ. 115 ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ «ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΑΣ ΙΟΝΤΙΖΟΥΣΑΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑΣ»	Ν.1181/81	195/Α/81
Θ2	ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΙΟΝΤΙΖΟΥΣΕΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΕΣ (ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ 80/836 / ΕΥΒΑΤΟΜ/15-7-80 ΚΑΙ 84/467/ΕΥΒΑΤΟ Μ/3-9-84)	ΑΠ.Α2στ/1539/85	280/Β/85
03	ΕΓΚΡΙΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΑΚΤΙΝΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΠ. 14632 (ΦΟΡ) 1416	539/Β/91
Ι. ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ			
11	ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΑΠΟ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΙΟΥΝ ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ 87/216/ΕΟΚ <i>[ΤΡ: ΑΠ.77119/4607/93 (532/Β)]</i>	ΑΠ. 18187/272/88	26/Β/88
12	ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ 18187/272/88 «ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΑΠΟ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΙΟΥΝ ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (82/501/ΕΟΚ), 87/216/ΕΟΚ»	ΑΠ. 77119/4607/93	532/Β/93
ΙΑ. ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ			
ΙΑ1	ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΤΙΡΙΩΝ (άρθρο 11 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΣ)	Π.Δ.71/88	32/Α/88
ΙΑ2	ΛΗΨΗ ΜΕΤΡΩΝ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΙΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΣ ΑΥΤΩΝ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΣ ΕΥΦΛΕΚΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΡΗΤΙΚΩΝ ΥΛΩΝ	ΚΥΑ5905/Φ.15/839/95	611/Β/95
ΙΒ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΕΞΟΠΑΙΣΜΩΝ			
ΙΒ1	ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΣΚΑΛΩΣΙΩΝ	ΑΠ 16440/445/93	756/Β/93

IB2	ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ, ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΜΕΣΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 89/686/ΕΟΚ	ΑΠ. Β4373/1205/93	187/Β/93
IB3	ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΣΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ 89/392/ΕΟΚ ΚΑΙ 91/368/ΕΟΚ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΜΗΧΑΝΕΣ	Π.Δ. 377/93	160/Α/93
IB4	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΟΧΕΙΩΝ ΠΙΕΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΕΡΙΟΥ	ΑΠ. 15177/404/93	665/Β/93
IB5	ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΔΟΧΕΙΩΝ ΠΙΕΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΕΡΙΟΥ	ΑΠ. 14165/373/93	673/Β/93
IB6	ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Π.Δ705 377/1993 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΜΗΧΑΝΕΣ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ 93/44/ΕΟΚ ΚΑΙ 93/68/ΕΟΚ	Π.Δ. 18/96	12/Α/96
IB7	ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΠΡΟΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΣΕ ΕΚΡΗΞΙΜΕΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΕΣ	ΚΥΑΒ17081/2964/96	157/Β/96
ΙΓ. ΙΑΤΡΙΚΑ			
ΙΓ1	ΕΙΣΦΟΡΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	ΑΡΘ. 24 Α.Ν. 1846/51 ΑΡΘ. 3 Ν. 4104/60 Β.Δ. 473/61	
ΙΓ2	ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΙΚΑ	ΑΡΘ. 42 Α.Ν. 1846/51	
ΙΓ3	ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 40 ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΙΚΑ (ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΣ) [ΑΡΘ. 40 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ ΙΚΑ]		132/Β/79
ΙΓ4	ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	213/86	87/Α/86
ΙΓ5	ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Π.Δ./ΤΟΣ 213/86 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Π.Δ. 132/87	73/Α/87
ΙΓ6	ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΠ. Υ7/5282/93	784/Β/93
ΙΓ7	ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΠ.Α4/6457/93	20/Β/93

ΙΔ. ΧΗΜΙΚΟΙ ΚΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ			
ΙΔ1	ΤΑΞΙΝΟΜΙΣΗ, ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ, ΒΕΡΝΙΚΙΩΝ, ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΕΛΑΝΩΝ, ΚΟΛΛΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 77/728/ΕΟΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ	Π.Δ. 522/83	200/Α/83
ΙΔ2	ΕΜΠΟΤΙΣΤΙΚΑ ΞΥΛΟΥ CCA ΚΑΙ CCB	ΑΠ. 193066/85	831/Β/85
ΙΔ3	ΤΟΞΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ ΚΑΙ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΠΟΛΥΧΛΩΡΟΔΙΦΑΙΝΥΛΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥΧΛΩΡΟΤΡΙΦΑΙΝΥΛΙΩΝ ΣΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ 78/319/ΕΟΚ ΚΑΙ 76/403/ΕΟΚ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΤΗΣ 20.3.1978 ΚΑΙ 6.4.1976	ΑΠ. 72751/3054/85	665/Β/85
ΙΔ4	ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΟΡΥΚΤΕΛΑΙΩΝ ΣΕ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 75/439/ΕΟΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ 16.6.75	ΑΠ. 71560/3053/85	665/Β/85
ΙΔ5	ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ, ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΩΝ	ΚΥΑ 1197/89	567/Β/90
ΙΔ6	ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΚΟΠΙΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΓΕΝΕΤΙΚΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΑΠ. 88740/1883/95	1008/Β/95
ΙΔ7	ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΟΡΩΝ ΠΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΓΕΝΕΤΙΚΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ	ΑΠ. 95267/1893/95	1030/Β/95
ΙΕ. ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ			
ΙΕ1	ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΑΠ. ΙΙ-5η/Φ/17402/84	931/Β/84
ΙΕ2	ΟΡΟΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΠ. ΠΛΑΥΝΤΗΡΙΩΝ, ΣΤΕΓΝΟΚΑΘΑΡΙΣΤΗΡΙΩΝ ΒΑΦΕΙΩΝ, ΤΑΠΗΤΟΚΑΘΑΡΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΜΙΓΩΝ ΣΙΔΗΡΩΤΗΡΙΩΝ ΡΟΥΧΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΧΡΗΣΕΩΣ	ΑΠ. Α50/5333/87	721/Β/87
ΙΕ3	ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΜΦΙΑΛΩΤΗΡΙΩΝ ΠΕΠΙΕΣΜΕΝΩΝ ΑΕΡΙΩΝ, ΜΟΝΑΔΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΑΣΕΤΥΛΙΝΗΣ ΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΦΙΑΛΩΝ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ ΤΩΝ	ΑΠ. Β10451/929/88	370/Β/88
ΙΕ4	ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΙΕ3	ΑΠ. 12502/206/89	466/Β/89

ΙΣΤ. ΔΙΑΦΟΡΑ			
ΙΣΤ 1	ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ [ΑΡΘΡΟ 662 ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ]	ΑΡΘΡΟ 662	ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ
ΙΣΤ 2	ΠΕΡΙ ΟΡΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΔΙΑ ΦΟΡΤΗΓΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ	ΑΠ. ΣΤ-116464/69	/B//69
ΙΣΤ 3	ΕΓΚΡΙΣΗ ΠΡΟΤΥΠΗΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΗΣ ΣΗΜΑΝΣΕΩΣ ΕΚΤΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΕ ΟΔΟΥΣ ΕΝΤΟΣ ΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	ΑΠ.ΒΜ5/30058/82	121/B/83

Φορείς που ασχολούνται με το θέμα

Το πρόβλημα της ασφάλειας και προστασίας των εργαζομένων στη βιομηχανία είναι διακλαδικό, παρουσιάζει μεγάλο εύρος και έχει μεγάλες κοινωνικές και οικονομικές προεκτάσεις. Έτσι, απασχολεί διάφορους φορείς , σωματεία και συλλόγους που είναι άμεσα ή έμμεσα ενδιαφερόμενοι. Οι παραπάνω κοινωνικοί φορείς κάνουν κατά καιρούς διάφορες προτάσεις, παρεμβάσεις κλπ. Σχετικές με τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, προτάσεις που απορρέουν από την κοινή πρακτική και το ιδιαίτερο ενδιαφέρον τους. Παράλληλα διάφοροι οργανισμοί (πανεπιστημιακοί φορείς , επιμελητήρια, ασφαλιστικά ιδρύματα κλπ.) ασχολούνται με το θέμα , ο καθένας από τη σκοπιά του. Από την πλευρά του επίσημου κράτους έχουν γίνει πολύ λίγα πράγματα.

Όλες οι παραπάνω προσπάθειες δεν έχουν αποδώσει τα ποθούμενα αποτελέσματα και αυτό οφείλεται σε πολλούς λόγους. Αρχικά δε γίνεται σφαιρική και συντονισμένη προσπάθεια μελέτης , εμβάθυνσης και αντιμετώπισης του προβλήματος . Τα διάφορα στοιχεία πληροφορίες και μελέτες είναι σκόρπια και δε χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων. Δε γίνεται αποδελτίωση και κωδικοποίηση των διάφορων στοιχείων και πληροφοριών , ούτε ενοποιούνται και συγχρονίζονται στα νέα δεδομένα. Οι διάφορες μελέτες γίνονται πολλές φορές σαν αυτοσκοπός, χωρίς αξιολόγηση , αξιοποίηση , κριτική κλπ. , ενώ οι βασικές εισηγήσεις και τα συμπεράσματα των μελετών αυτών δε λαμβάνονται υπόψη από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς .

Παρακάτω αναφέρουμε συνοπτικά τους βασικότερους φορείς που ασχολούνται με το θέμα , αντιμετωπίζοντας κριτικά τη μέχρι τώρα δουλειά του καθενός.

1. ΙΚΑ

Το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων , που είναι ο άμεσος ασφαλιστικός φορέας των εργαζομένων, μετά από γνωμοδοτήσεις διάφορων υπηρεσιακών συμβουλίων , έχει εκδώσει διάφορες αποφάσεις, σύμφωνα με τις οποίες έχουν κωδικοποιηθεί τα εργατικά ατυχήματα ή οι επαγγελματικές ασθένειες και ακόμα

έχουν διασαφηνισθεί το μέγεθος και η χρονική διάρκεια της βλάβης που υπέστη ο ασφαλισμένος κατά τη διάρκεια της εργασίας του, ώστε να εκδοθούν τα νοσήλια ή χρηματικά αποζημίωση.

Παράλληλα από τα δελτία των γιατρών του ΙΚΑ , καθώς και από τα βιβλία συμβάντων , συλλέγονται στατιστικά στοιχεία που αφορούν κατανομές αριθμών παθήσεων και ατυχημάτων. Τα στοιχεία αυτά δεν είναι πλήρη , διότι πολλά περιστατικά δε φθάνουν μέχρι το ΙΚΑ , αλλά επιλύονται άμεσα μεταξύ εργοδότη και παθόντος εργάτη. Τα στοιχεία αυτά ισχύουν για γενικές περιπτώσεις ατυχημάτων που παρουσιάζουν μεγάλη συχνότητα εμφάνισης , ενώ για ειδικές περιπτώσεις παθήσεων δεν υπάρχουν καθόλου στοιχεία.

Εξάλλου , αφού το ΙΚΑ είναι ο άμεσος ασφαλιστικός φορέας των εργαζομένων, πρέπει να φροντίζει παράλληλα για την ενημέρωση και εκπαίδευση των εργατών πάνω σε θέματα προφύλαξης και ασφάλειας κατά τη διάρκεια της εργασίας.

2. *ΕΛ. ΙΝ. Υ. Α. Ε*

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας έχει δείξει από πλευράς του μεγάλο ενδιαφέρον για την ασφάλεια στην εργασία(άλλωστε αυτός είναι και ο σκοπός ίδρυσης του).

Κατά καιρούς έχει διοργανώσει εκπαιδευτικά προγράμματα , σεμινάρια και ημερίδες με κύριο σκοπό την εκπαίδευση , ενημέρωση και επιμόρφωση των εργαζομένων και εργοδοτών .

Τα προγράμματα αυτά γίνονται μέσω του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. με απόφαση του Υπουργείου Εργασίας και των ασφαλιστικών οργανισμών και σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση . Οι δαπάνες τους δεν επιβαρύνουν τους εργαζόμενους (αντίθετα ο χρόνος παρακολούθησης τους λογίζεται χρόνος εργασίας) , επιβαρύνουν όμως το κράτος , τους εργοδότες και δέχονται κατά καιρούς κάποιες χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση .

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι τα προγράμματα αυτά έχουν φέρει , εν μέρει , θετικά αποτελέσματα . Είναι όμως ελάχιστα , διότι χρειάζονται μεγάλη υποστήριξη και πολύπλευρη συγκρότηση .Θα πρέπει να ενισχυθούν.

3. Υπουργείο Εργασίας

Το Υπουργείο Εργασίας έχει αναλάβει από την πλευρά του κράτους την ευθύνη της προστασίας των εργαζομένων . Έτσι , σε κάθε νομαρχία υπάρχει η αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας , που επεμβαίνει σε κάθε περίπτωση ατυχήματος για καταμερισμό ευθυνών και έλεγχο των προστατευτικών μέτρων . Οι Επιθεωρήσεις εργασίας είναι υπεύθυνες για την εφαρμογή και τήρηση των διάφορων νόμων που αφορούν το θέμα . η νομοθετική κάλυψη, εκτός του ότι είναι λειψή σε πολλά σημεία , είναι ασαφής .Η εφαρμογή νέου τεχνολογικού εξοπλισμού στην παραγωγική διαδικασία επιφέρει εξειδίκευση και πολυπλοκότητα των μέτρων προστασίας και ασφάλειας των χειριστών , χωρίς όμως ταυτόχρονη νομική κάλυψη.

Διάφορα μεμονωμένα άτομα ή ομάδες εργασίας του Υπουργείου Εργασίας έχουν κατά καιρούς ασχοληθεί με το θέμα , ενώ παράλληλα έχουν εκδοθεί σχέδια νόμων, τα οποία τελικά αποσύρθηκαν.

4. Υπουργείο Βιομηχανίας

Το Υπουργείο Βιομηχανίας έχει κατά καιρούς προπαρασκευάσει νομοσχέδια για τη μόλυνση του περιβάλλοντος . Παράλληλα , έχει εκδώσει διατάγματα που αφορούν την ασφάλεια και προστασία των εργαζομένων και καταμερίζουν ευθύνες για τυχόν παρέκκλιση στους βιομηχανικούς χώρους. Γενικά όμως η αντίστοιχη νομοθεσία δεν είναι συγχρονισμένη στα σημερινά δεδομένα.

5. Υπουργείο Δημοσίων Έργων

Το Υπουργείο Δημοσίων Έργων έχει εκδώσει διατάγματα που αφορούν τα μέτρα ασφαλείας των εργαζομένων σε εργοτάξια και κανονισμούς κατασκευής έργων. Κατά τα άλλα ισχύει η συνηθισμένη νομοθεσία ασφαλείας και προστασία των εργαζομένων.

6. *YEET*

Η Υπηρεσία Επιστημονικής Έρευνας και Τεχνολογίας έχει δείξει πρόσφατα μια δραστηριότητα για τη μελέτη του προβλήματος. Έχει χρηματοδοτήσει ορισμένες μελέτες που εξετάζουν το πρόβλημα γενικά και ειδικά. Οι προσπάθειες αυτές όμως δεν έχουν ακόμα καρποφορήσει, διότι αφενός δεν είχαν συνέχεια και αφετέρου τα αποτελέσματα δεν εφαρμόστηκαν στην πράξη.

7. *TEE*

Το Τεχνικό Επιμελητήριο κατά καιρούς έχει κάνει διάφορες προτάσεις, εισηγήσεις και παρεμβάσεις για τη διαμόρφωση της κρατικής πολιτικής στο θέμα αυτό. Εξάλλου έχει χρηματοδοτήσει μελέτες και πολλά άρθρα για την ασφάλεια και προστασία των εργαζομένων, που έχουν παρουσιασθεί σε συνέδρια.

Συμπερασματικά προκύπτει ότι οι διάφοροι φορείς που έχουν ασχοληθεί με το πρόβλημα έχουν προτείνει διάφορους τρόπους αντιμετώπισης και επίλυσής του, οι οποίοι όμως δεν είναι γενικοί και χρειάζονται παραπέρα εξέταση και μελέτη.

Διαστάσεις του προβλήματος

Ένα από τα βασικά προβλήματα των βιομηχανικών κοινωνιών είναι η προστασία των εργαζομένων και η βελτίωση των συνθηκών εργασίας, προβλήματα που σχετίζονται με τη διατήρηση, αξιοποίηση, αναπαραγωγή και ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού. Η εργασία δεν είναι μια απλή τεχνική διαδικασία, αλλά αποτελεί μια κοινωνική πρακτική, αφού συντελεί στην ανάπτυξη προσωπικών εμπειριών και διαπροσωπικών σχέσεων και συνοδεύεται από προσωπική ικανοποίηση. Η εργασία όμως έχει και αρνητικές επιδράσεις στο κοινωνικό σύνολο, στις οποίες ανάμεσα είναι τα εργατικά ατυχήματα στο βιομηχανικό χώρο.

Στη χώρα μας το πρόβλημα αυτό προβάλλει στα τελευταία χρόνια με εντελώς επείγοντα χαρακτήρα και πολυπλοκότητα (ετερογένεια του παραγωγικού συστήματος, έλλειψη ουσιαστικής βιομηχανικής παράδοσης, απουσία κοινωνικού

διαλόγου κλπ.) Η επιστημονική έρευνα μπορεί να συμβάλλει τόσο στη γνώση όσο και στην επίλυση των προβλημάτων, εφόσον βέβαια εξασφαλισθούν μερικές βασικές προϋποθέσεις, όπως:

A) Αναγνώριση συλλογικής και ατομικής ευθύνης για την υγεία .

B) Αποδοχή συλλογικής επιβάρυνσης τόσο για την πρόληψη όσο και τη θεραπεία από διάφορες ενοχλήσεις, ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.

Γ) Από κοινού συμφωνία των κοινωνικών εταίρων στη διαμόρφωση και ενεργοποίηση των διάφορων μηχανισμών ελέγχου, πρόληψης , θεραπείας και αποκατάστασης των εργατικών ατυχημάτων

Δ) Συγκεκριμένη θέληση των κοινωνικών ομάδων για τη διατήρηση , αναπαραγωγή και ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού της χώρας σε μια μακροχρόνια προοπτική.

Η φύση του προβλήματος της βελτίωσης των συνθηκών εργασίας παρουσιάζει ένα διακλαδικό επιστημονικό χαρακτήρα. Από τη μια μεριά υπάρχει ο «παράγοντας άνθρωπος» (βιοφυσιολογική, ψυχολογική εκπαιδευτική διάσταση) και από την άλλη το «εργασιακό περιβάλλον» (κυρίως φυσικό ,χημικό και τεχνολογικό).

Η συσχέτιση τους εντάσσεται σε κάποιο πλαίσιο (οικονομικό, κοινωνικό, θεσμικό, οργανωτικό). Έτσι , μπορεί να διακρίνει κανείς σε πρώτη θεώρηση , τις ακόλουθες διαστάσεις του προβλήματος ,οι οποίες μας βοηθούν παραπέρα για να προσανατολίσουμε τις μελετητικές και ερευνητικές εργασίες που θα προτείνουμε.

Βιοφυσιολογικές

Στοιχεία και δεδομένα για τις βραχυχρόνιες και μακροχρόνιες καταπονήσεις του ανθρώπινου οργανισμού στο πλαίσιο κάθε συγκεκριμένης τεχνολογίας.

Τεχνικές

Συνθήκες λειτουργίας και ασφάλειας στους χώρους εργασίας κατά κλάδο και περιοχή του παραγωγικού κυκλώματος , κρίσιμες οριακές συνθήκες.

Οργανωτικές

Στρατηγική για την αντιμετώπιση των ατυχημάτων , νόσων , ενοχλήσεων κλπ. Στα διάφορα επίπεδα (τμήμα ,εργοστάσιο , κλάδο, υπουργείο κλπ.). Περιλαμβάνονται και οι προδιαγραφές και η εκπαίδευση.

Οικονομικές

Κόστος ελέγχου , πρόληψης ,θεραπείας και αποκατάστασης , καθώς και επίπτωση στην οικονομία και την κοινωνία.

Πολιτικές- Θεσμικές

Θέληση και αγώνας οργανωμένων ομάδων για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, θεσμοί , μηχανισμοί και τρόπος λειτουργίας τους στο χώρο πρόληψης, ελέγχου ,θεραπείας και αποκατάστασης .

Κοινωνικές

Μορφολογία σχέσεων εργασίας. Μορφολογία των κοινωνικών σχέσεων . Διάρθρωση εργασίας και κοινωνικές ομάδες. Επαγγελματικός προσανατολισμός. Κοινωνική συμμετοχή στους κινδύνους του τρόπου παραγωγής.

Πολιτιστικές

Στάση και αντίληψη των κοινωνικών ομάδων για τον κίνδυνο , το ατύχημα , την επαγγελματικότητα, τη σχέση με το εργαλείο , το νόμο ,το θάνατο και τη «ζωή».

Κεφάλαιο 2^ο

Στόχοι της Εργασίας

Στόχοι της Εργασίας

Αξιόπιστη συλλογή στοιχείων

Η συλλογή και αξιολόγηση των στοιχείων σχετικά με τα εργατικά ατυχήματα και οι συνέπειες που προκύπτουν από αυτά στο χώρο εργασίας της βιομηχανίας πρέπει να γίνεται από κάποιο φορέα ή φορείς, που θα είναι τα κεντρικά όργανα της πολιτείας για την οργάνωση, εκτίμηση και αξιοποίηση των στοιχείων, τα οποία θα συγκεντρώνονται για μια σύγχρονη και αποτελεσματική αντιμετώπιση της προστασίας της ασφάλειας του εργαζομένου, που σήμερα στη χώρα μας υστερεί, σε σύγκριση με άλλες χώρες. Από τη συγκέντρωση των στοιχείων μπορεί να γίνει ο ακόλουθος διαχωρισμός όσον αφορά: 1) το είδος του ατυχήματος, 2) τις ασθένειες που μπορεί να προέλθουν από μη κανονικές συνθήκες στο χώρο εργασίας και 3) τους ψυχολογικούς παράγοντες που επιδρούν στην υγεία των εργαζομένων.

Ατυχήματα

Όλες οι περιπτώσεις ατυχημάτων που έχουν συμβεί και καταγγεληθεί θα πρέπει να συγκεντρωθούν και να καταχωρηθούν σε πίνακες. Έτσι, σε πρώτη φάση θα έχουμε μια γενική κατάσταση των ατυχημάτων από 1^{ης} Ιανουαρίου έως 31 Δεκεμβρίου. Για περιοδική ενημέρωση, τα αποτελέσματα μπορεί να παρουσιασθούν ξεχωριστά σε Α' και Β' εξάμηνο. Στη συνέχεια θα πρέπει να γίνει μια ταξινόμηση για τη θεωρούμενη περίοδο κατά είδος βιομηχανίας, είδος απασχόλησης, γεωγραφικό διαμέρισμα, ηλικία και φύλο, ημερομηνία, μήνα, ώρα και ημέρα της εβδομάδας. Θα ακολουθήσουν σε δεύτερο μέρος οι «οριστικές», όπως λέγονται, περιπτώσεις (διευκρινίζεται ότι για τον «ορισμό» της περίπτωσης είναι απαραίτητο να έχουν τελειώσει όλες οι διαδικασίες κλινικές και διαχειριστικές), δηλαδή τα επακόλουθα του τραυματισμού (συχνότητα και βαρύτητα), το μέρος και η φύση του τραύματος, ο παράγοντας υλικό, η μορφή του ατυχήματος και τέλος μια ανάλυση που έχει για θέμα καθένα παράγοντα υλικό ξεχωριστά, π.χ. το σφυρί, τον τόρνο, το γερανό κλπ.

Για τη σωστή ερμηνεία των παραγράφων χρήσιμο είναι να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες σημειώσεις γενικού χαρακτήρα.

Παράγοντας Υλικό: Με αυτή την τοποθέτηση νοείται το στοιχείο(μηχανή, εργαλείο, άτομο, ατμοσφαιρικός παράγοντας κλπ.) που προσδιορίζοντας το ατύχημα προκαλεί ζημιά. Οι παράγοντες υλικά, όπως θα δούμε παρακάτω ταξινομήθηκαν σε μεγάλες ομάδες και αυτές με τη σειρά τους σε υποομάδες.

Βαθμός ανικανότητας: Όταν είναι βέβαιο ότι από το ατύχημα έχει προκληθεί μια ανικανότητα διαρκής, έτσι ώστε να μειώνεται η ικανότητα προς εργασία σε μέτρο μεγαλύτερο του ελαχίστου βαθμού 10%, αντιστοιχεί στον ατυχή μια απόδοση που έχει σχέση με το βαθμό ανικανότητάς του.

Βαρύτητα: Με αυτό τον όρο εννοείται η απώλεια, από τους εργαζομένους, εργασίμων ημερών και εργατικότητας εξαιτίας των ατυχημάτων.

Δείκτης συχνότητας: Εννοείται η αναλογία σε καθορισμένο χρόνο μεταξύ του αριθμού ατυχημάτων και του ποσοστού επικινδυνότητας, που εκφράζεται σε εργάσιμες ώρες.

Κανονική ώρα: Αυτός ο όρος χρησιμοποιήθηκε για να τοποθετηθεί το ατύχημα στο χρονικό διάστημα της εργασίας. Το ατύχημα π.χ. που συμβαίνει στις 10.20' σε έναν εργάτη, του οποίου η βάρδια έχει αρχίσει στις 8, θα ανήκει στην Τρίτη ώρα.

Ηλιακή ώρα: Για πρώτη ώρα νοείται το χρονικό διάστημα που παρεμβάλλεται μεταξύ της ώρας 0 και 1.

Επαγγελματικές Ασθένειες

Η υγιεινή της εργασίας είναι η επιστήμη που μελετά τις αιτίες που προκαλούν τις επαγγελματικές ασθένειες και έχει σκοπό την πρόληψη και καταπολέμησή τους. Είναι μια εφαρμοσμένη παιδεία που βασίζεται ειδικά στις γνώσεις της φυσιολογίας και της γενικής παθολογίας και μπορεί να διαιρεθεί στα ακόλουθα θεμελιώδη μέρη:

1) υγιεινή του χώρου εργασίας που εξαρτάται:

* Από τους φυσικούς παράγοντες (κέντρα εργασίας, θερμοκρασία, υγρασία, ατμοσφαιρική πίεση, θορύβους και δονήσεις, ενέργεια ακτινοβολίας).

*Από τους χημικούς παράγοντες (τοξικές ουσίες, αέρια, καπνούς και ατμούς που προκαλούν ασφυξία, ερεθισμό με ιδιαίτερη επιμέλεια στις μέγιστες υποφερτές συγκεντρώσεις) κλπ.

*υγιεινή του ατόμου που εργάζεται, με ιδιαίτερη επιμέλεια στην πρόληψη της βιομηχανικής κόπωσης, στους προσωπικούς παράγοντες αυτής, στα ωράρια και στο ρυθμό εργασίας, στις παύσεις εργασίας, στην προσαρμογή του ατόμου στην εργασία, στις προληπτικές και περιοδικές ιατρικές επισκέψεις κλπ.

*Εργονομία, δηλαδή προσαρμογή της εργασίας στο άτομο, με βάση τη γνώση του ανθρωπίνου παράγοντα στο περιβάλλον της εργασίας του.

Από όσα προαναφέρθηκαν φαίνεται ότι για την εφαρμογή της υγιεινής στο χώρο εργασίας και τη συλλογή στοιχείων, που αφορούν στις επαγγελματικές ασθένειες, είναι αναγκαία η καθιέρωση του γιατρού εργασίας. Αυτός θα διευθύνει την υπηρεσία ιατρικής, μια υπηρεσία οργανωμένη στο χώρο της εργασίας ή κοντά σ' αυτήν, προορισμένη να εξασφαλίζει την προστασία των εργαζομένων από κινδύνους που υπονομεύουν την υγεία τους και δημιουργούν συνθήκες, τις οποίες αναπτύσσει η εργασία τους, να επιμελείται τη φυσική και διανοητική τους προσαρμογή και γενικά να συμβάλλει στην πραγματοποίηση και διατήρηση του κατά το δυνατόν πιο υψηλού επιπέδου φυσικής και διανοητικής κατάστασης των εργαζομένων.

Η συλλογή στοιχείων στο επίπεδο κάθε επιχείρησης θα μεταβιβάζεται στον κεντρικό φορέα, ο οποίος με τη σειρά του θα τα συγκεντρώνει, θα τα αξιολογεί και θα τα ταξινομεί σε πίνακες ανάλογους με εκείνων των ατυχημάτων. Η ταξινόμηση και ενημέρωση των πινάκων πρέπει να γίνει και σε αυτή την περίπτωση κατά είδος βιομηχανίας, είδος απασχόλησης, διάρκεια έκθεσης σε επαγγελματικές ασθένειες, γεωγραφικό διαμέρισμα και φύλο.

Ψυχολογικές επιδράσεις

Είναι γνωστά σήμερα τα ψυχολογικά αίτια που πηγάζουν από τις συνθήκες εργασίας, οι οποίες επιδρούν αρνητικά στον εργαζόμενο ως προς το σύνολο και κατά επέκταση και την παραγωγή. Και στην περίπτωση αυτή η υγιεινή της εργασίας είναι εκείνη που μπορεί να μελετήσει, να αξιολογήσει και να καταπολεμήσει εκτός από τους αντικειμενικούς και φυσιολογικούς παράγοντες και τις διάφορες ψυχολογικές

επιδράσεις (ψυχοσθένειες, διαζύγια, καταδίκες κλπ.). Γι αυτό και η συγκομιδή των διαφόρων στοιχείων, που αρχικά θα είναι σε επιχειρησιακό επίπεδο, και η ταξινόμηση τους μπορεί να γίνει με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που αναφέρεται και για τις επαγγελματικές ασθένειες.

Στον Πίνακα **στ** παραθέτουμε όλες τις συνθήκες εργασίας που έχει διαπιστωθεί ότι μπορούν να προκαλέσουν ψυχολογική καταπόνηση και σωματικές παθήσεις στον εργαζόμενο.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ.

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ

A) Προβλήματα Αλλοτριώσης από τη σύγχρονη οργάνωση και λειτουργία της παραγωγής που:

☞ Αποξενώνει τον εργαζόμενο από το τελικό προϊόν της δουλειάς του.

☞ Αφαιρεί από τον εργαζόμενο τη δυνατότητα να βρει πάντα στη διαδικασία της παραγωγής ένα μέσο έκφρασης της προσωπικότητας του, με αποτέλεσμα να εργάζεται όχι για να ικανοποιηθεί, αλλά για να ζήσει.

B) Προβλήματα Υγείας από:

☒ Αυξημένες πιθανότητες εργατικού ατυχήματος

☒ Χημικές ουσίες (καρκινογόνες, καυστικές, τοξικές)

☒ Παθογόνους μικροοργανισμούς (μικρόβια, ιούς)

☒ Μηχανικές καταπονήσεις (δόνηση, κρούση, πίεση, θόρυβο)

☒ Θερμικές καταπονήσεις (θερμοκρασία, υγρασία, ροή αέρα)

☒ Εκθεση σε ακτινοβολία (μικροκυματική, υπέρυθη, ιονίζουσα)

☒ Υπέρμετρο φόρτο εργασίας (κόπο)

☒ Ασυνήθιστο ωράριο εργασίας:

i) Διάρκεια συνεχούς εργασίας

ii) Διάστημα εργασίας στο 24ώρο (βάρδια)

iii) Εναλλαγές στο διάστημα εργασίας (εναλλαγές βάρδιας)

☒ Πλήξη ή αποστροφή λόγω φύσης της εργασίας.

Όπως είναι γνωστό, ο αντικειμενικός σκοπός της συλλογής και επεξεργασίας των στοιχείων στοχεύει κατά κύριο λόγο στην πρόληψη και αντιμετώπιση των εργατικών ατυχημάτων από όλες τις αιτίες που έχουν ήδη αναφερθεί. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός θα πρέπει τα εν λόγω στοιχεία, αφού συγκεντρωθούν, εκτιμηθούν, ταξινομηθούν και καταγραφούν, να προωθηθούν στις κατά τόπους επιθεωρήσεις εργασίας, εργατικά κέντρα, επιστημονικούς φορείς, ΤΑ και γενικότερα σε φορείς που μπορεί να συμβάλλουν στην προσπάθεια διαφώτισης όλων των εργαζομένων της χώρας μέσα από τα μαζικά μέσα ενημέρωσης, σεμινάρια, ενημερωτικά φυλλάδια κλπ.

Για ορθότερη αντιμετώπιση του όλου γενικά θέματος θα πρέπει οι προαναφερθέντες φορείς να έχουν στενή συνεργασία μεταξύ τους, ώστε να συμβάλλουν αποτελεσματικότερα στην παραπέρα ανάπτυξη του, με κύριο στόχο μια καλύτερη και λεπτομερέστερη παρουσίαση των εργατικών ατυχημάτων και των συνεπειών αυτών σε ολόκληρη την χώρα.

Φορέας συλλογής και αξιολόγηση

Αναγκαία προϋπόθεση για τη συλλογή και αξιολόγηση όλων των στοιχείων που πηγάζουν από το χώρο εργασίας είναι, όπως έχει αναφερθεί, το Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας των Εργαζομένων στη Βιομηχανία. Αυτός ο φορέας λαβαίνει γνώση κάθε ατυχήματος, για το οποίο ανοίγεται πρακτικό, μέσω καταγγελίας που ο εργοδότης πρέπει να μεταβιβάζει, στις περιπτώσεις όπου η πρόγνωση προβλέπει μια διάρκεια ανικανότητας για εργασία παραπάνω από τρεις (3) ημέρες. Για το λόγο αυτό δε, αποτελούν αντικείμενο έρευνας τα λεγόμενα «ελαφρά ατυχήματα» (με διάρκεια ανικανότητας μικρότερη των τριών ημερών), για τα οποία μια συστηματική παρακολούθηση υπάρχει μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις, στο επίπεδο της επιχείρησης. Εκτός από την περίπτωση του καταγγελλθέντος συμβάντος εκ μέρους του εργοδότη, πρέπει το Ινστιτούτο, για πληρέστερη συλλογή στοιχείων, να παρακολουθεί περιοδικά, με ειδικό ιατρικό προσωπικό, τους χώρους εργασίας, ώστε να εξακριβώνει την καταλληλότητα των συνθηκών εργασίας και τυχόν αιτίες πρόκλησης επαγγελματικών ασθενειών ή παράγοντες που μπορεί να δημιουργήσουν ψυχολογικά προβλήματα στους εργαζόμενους.

Πρότυπα συνθηκών εργασίας

Θερμοκρασία, αερισμός, υγρασία (μικροκλίμα)

Με το όρο «Μικροκλίμα» εννοούνται οι ειδικές συνθήκες, τεχνητές ή φυσικές (θερμοκρασία, αερισμός και υγρασία), που επικρατούν σε έναν εργασιακό χώρο. Κατά κανόνα, το σωστό μικροκλίμα των εργασιακών χώρων καθορίζεται με τεχνικά μέσα, ώστε να διατηρούνται στα επιθυμητά και επιβαλλόμενα όρια οι παραπάνω παράμετροι.

Ένας από τους παράγοντες που καθορίζουν το υγιεινό περιβάλλον εργασίας είναι και το μικροκλίμα. Είναι προφανείς οι επιπτώσεις στην υγεία και την ποιότητα της δουλειάς των εργαζομένων από την ακανόνιστη θερμοκρασία (υψηλή ή χαμηλή), τον ακανόνιστο αερισμό (ρεύματα αέρα) και την υψηλή ή χαμηλά υγρασία του εργασιακού χώρου.

Για κάθε είδος εργασίας (π.χ. βαριές, ελαφρές, καθιστικές κλπ.) απαιτούνται ιδιαίτερες συνθήκες θερμοκρασίας, υγρασίας και ταχύτητας αέρα.

Οι καλύτερες συνθήκες μικροκλίματος στους χώρους εργασίας επιτυγχάνονται με εγκαταστάσεις κλιματισμού, που σε όλη τη διάρκεια του έτους διατηρούν στα επιθυμητά όρια τη θερμοκρασία, τη σχετικά υγρασία και τον αερισμό ενός χώρου. Οι εγκαταστάσεις αυτές μπορούν ακόμα και να φιλτράρουν τον αέρα που δίνουν στον εργασιακό χώρο, εάν αυτό είναι αναγκαίο. Ο σχεδιασμός των κλιματιστικών εγκαταστάσεων είναι πολύ γνωστό αντικείμενο που οι Έλληνες τεχνικοί (διπλ. Μηχανολόγοι μηχανικοί) κατέχουν σε άριστο βαθμό.

Οι μετρήσεις των μικροκλιματικών συνθηκών του εργασιακού περιβάλλοντος είναι εύκολες και γίνονται με αρκετά φθηνά όργανα. Η μέτρηση της θερμοκρασίας του αέρα γίνεται με θερμόμετρα με επαργυρωμένη θήκη για τον υδράργυρο, ώστε να μην αντανακλώνται οι ακτινοβολούσες θερμοκρασίες και να αποφεύγονται τα σφάλματα. Επίσης, χρησιμοποιούνται ευρύτητα και ηλεκτρικά θερμόμετρα. Η

μέτρηση της σχετικής υγρασίας γίνεται με ψυχρόμετρα ή υγρόμετρα. Το ψυχρόμετρο αποτελείται από δύο θερμοόμετρα, το ένα από τα οποία είναι τυλιγμένο με βρεγμένο πανί. Η σχετική υγρασία βρίσκεται από πίνακες. Για τον αερισμό χρησιμοποιούνται τα ανεμόμετρα θερμού νήματος ή καταθεροόμετρα του Hill ή μετρητές ταχύτητας.

Συμπεράσματα και προτάσεις

Οι μικροκλιματικές συνθήκες στους εργασιακούς χώρους της ελληνικής βιομηχανίας δεν εξασφαλίζουν γενικά υγιεινό εργασιακό περιβάλλον. Ο περιπτωσιακός έλεγχος και αυτός ύστερα από συγκεκριμένες καταγγελίες τις οποίες διερευνούν οι επόπτες εργασίας, και μετά από διαπιστώσεις του Τ.Ε.Ε. και των διαφόρων επιστημονικών συλλόγων της βιομηχανίας. Λόγω του υψηλού κόστους μιας καλοσχεδιασμένης εγκατάστασης κλιματισμού, που στην ουσία οι περισσότερες βιομηχανίες θεωρούν νεκρό κεφάλαιο, οι περισσότερες εγκαταστάσεις είναι υποτυπώδεις ή δεν υπάρχουν καθόλου. Είναι προφανές ότι το κράτος έχει υποχρέωση να εξασφαλίζει υγιεινές μικροκλιματικές συνθήκες εργασίας, τις οποίες πρέπει να επιβάλλει στις βιομηχανίες, όπου, βέβαια, αυτό είναι οικονομικά και τεχνικά δυνατό.

Οι βέλτιστες μικροκλιματικές συνθήκες εργασίας για την ελληνική βιομηχανία (κατά είδος και κατηγορία), επειδή στην Ελλάδα δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί (μόνο προτάσεις από διάφορους φορείς έχουν γίνει με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία), θα πρέπει αμέσως να ορισθούν, αφού ληφθούν υπόψη και οι ελληνικές κλιματολογικές συνθήκες, η ψυχολογία του Έλληνα, η βιομηχανική υποδομή της χώρας και το κόστος υλοποίησης των βέλτιστων συνθηκών εργασίας, σαν συνάρτηση των προτεραιοτήτων της χώρας (πιθανόν εδώ να πρέπει να ορισθούν μικροκλιματικά όρια για σταδιακή εφαρμογή).

Στην νομοθετική κατοχύρωση των μικροκλιματικών συνθηκών εργασίας που θα πρέπει να ακολουθηθεί είναι ανάγκη να συμπεριληφθεί και ειδική διάταξη, με την οποία οι φορείς των εργαζομένων (πέρα από κάθε άλλο φορέα ελέγχου) να έχουν την αρμοδιότητα να ελέγχουν και να επιβάλλουν (όπου αυτές δεν τηρούνται) τις προδιαγραφές προστασίας της υγείας τους, αφού αυτοί είναι και οι άμεσα επηρεαζόμενοι.

Ταλαντώσεις και θόρυβος

Οι ταλαντώσεις (κραδασμοί) από εργαλεία (π.χ. αερόσφουρα, αεροτρύπανα, ηλεκτρικά πριόνια με αλυσίδα κλπ.) μπορούν να προκαλέσουν βλάβη στα μαλακά μέρη των χεριών, πόνους στις αρθρώσεις, στομαχικές διαταραχές και βλάβες, κύστες, κενोटόπια, οστεοπορωτικές επεξεργασίες των οστών του καρπού κλπ.

Η κυριότερη επαγγελματική βλάβη είναι το φαινόμενο Raynaud ή ταλαντωτική λευκοδακτύλωση (VWF), η οποία παρουσιάζεται μετά από αρκετά χρόνια και αρχίζει με μουδιάσματα και πόνους στα δάχτυλα του χεριού που υποστηρίζει το εργαλείο (δηλαδή το αριστερό για τους δεξιόχειρες και αντίστροφα). Η βλάβη αυτή δημιουργείται, όταν ο εργαζόμενος εκτίθεται σε κραδασμούς υψηλής συχνότητας.

Προληπτικά αντικραδαστικά μέτρα πρέπει να λαμβάνονται κατά το σχεδιασμό των εργαλείων και μηχανών, καθώς και κατά την εγκατάστασή τους. Επίσης, εφαρμόζονται διάφορα προστατευτικά μέσα για τον εργαζόμενο (όπως ειδικά γάντια, υλικά που μετριάζουν τους κραδασμούς στις λαβές των μηχανημάτων, συχνά διαλείμματα, κλπ.)

Σε πολλές βιομηχανικά προηγμένες χώρες υπάρχουν κανονισμοί για τα κραδάζοντα εργαλεία. Το Βρετανικό Ινστιτούτο Τυποποίησης συνιστά τις παρακάτω μέγιστες επιταχύνσεις σε συνάρτηση του χρόνου έκθεσης (4 ώρες συνεχούς εργασίας ή 8 ώρες διακεκομμένης εργασίας). Για μικρότερης διάρκειας έκθεση επιτρέπονται μεγαλύτερες επιταχύνσεις.

Οι επιπτώσεις του θορύβου στην υγεία των ανθρώπων είναι βιολογικές, ψυχολογικές, αισθητικές και οικονομικές. Οι έρευνες δείχνουν ότι ο θόρυβος προκαλεί μόνιμο εκνευρισμό, βαριές νευροφυτικές διαταραχές, αύξηση της πίεσης, στομαχικές ανωμαλίες, βαρηκοΐα και κώφωση. Η βλάβη είναι τόσο μεγαλύτερη, όσο μεγαλύτερη είναι η έκθεση στο θόρυβο. Για τους επαγγελματικούς θορύβους, μπορεί ο εργαζόμενος να μην αντιληφθεί αρχικά καμιά απώλεια στην οξύτητα της ακοής του,

αλλά με την πάροδο του χρόνου διαπιστώνει ότι δυσκολεύεται στην παρακολούθηση μιας ομιλίας ή τη διάκριση λέξεων με πολλά σύμφωνα.

Στην Ελλάδα οι περισσότεροι, δυστυχώς, λόγω άγνοιας, θεωρούν το θόρυβο σαν κάποια μορφή ενόχλησης και ελάχιστοι τον συνδέουν με συγκεκριμένες παθήσεις της υγείας του ανθρώπου. Για το λόγο αυτό και οι προσπάθειες περιορισμού του θορύβου στη βιομηχανία είναι ελάχιστες. Λόγω του χαμηλού επιπέδου γνώσεων για τις επιπτώσεις του θορύβου στον άνθρωπο οι ελληνικές βιομηχανίες (είτε σκόπιμα είτε από άγνοια) δεν παίρνουν σωστά μέτρα προστασίας των εργαζομένων ή των περιοίκων.

Στις βιομηχανικά προηγμένες χώρες υπάρχει νομοθεσία και βιομηχανική παράδοση, καθώς και προγράμματα να μην υφίστανται βλάβες της υγείας τους ή εν πάση περιπτώσει να ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι.

Σε πολλές βιομηχανίες στην Ελλάδα, π.χ. υφαντουργεία χαλυβουργεία, λεβητοποιείες, χαρτοποιείες κλπ., τα επίπεδα θορύβου ξεπερνούν κατά πολύ τις τιμές των διεθνών προτύπων.

Συμπεράσματα

Στον ελληνικό το θέμα των ταλαντώσεων και του θορύβου, καθώς και των ενδεχομένων βλαβών είναι , αν όχι εντελώς άγνωστο, τουλάχιστον σε πολύ χαμηλή ιεράρχηση.

Το κράτος έχει υποχρέωση να προστατεύσει την υγεία των εργαζομένων από τους κινδύνους του θορύβου και να επιβάλλει με νόμο το βέλτιστο ακουστικό περιβάλλον εργασίας στις βιομηχανίες. Τα επιτρεπτά όρια μπορούν να ληφθούν σε συνδυασμό με τα ξένα πρότυπα για κάθε είδος βιομηχανίας. Το ίδιο ισχύει και για τους κραδασμούς και τις ταλαντώσεις.

Ο φορέας ελέγχου των βιομηχανικών εγκαταστάσεων για το θόρυβο και τις ταλαντώσεις θα πρέπει να αποκτήσει το κατάλληλο υλικό (έμψυχο και άψυχο), για

να είναι σε θέση να διακρίνει τα προβλήματα. Οι φορείς των εργαζομένων θα πρέπει οπωσδήποτε να έχουν ενεργό συμμετοχή στον έλεγχο των εργασιακών χώρων, διότι ο κίνδυνος αφορά τη δική τους υγεία.

Φωτισμός

Υπάρχουν 2 είδη φωτισμού, ο φυσικός (το φως της ημέρας) και ο τεχνητός (ηλεκτρικός).

Ο φυσικός φωτισμός είναι για το εργασιακό περιβάλλον ένας αρκετά ακανόνιστος και ανεξέλεγκτος τύπος φωτισμού. Οι παράγοντες που επηρεάζουν το φυσικό φωτισμό είναι:

- Οι διαφορές στην ποσότητα και κατεύθυνση.
- Η διασπορά διαύγειας, σκίασης και συννεφιάς.
- Οι διαφορές στην ένταση και τη διεύθυνση του ηλιακού φωτός.
- Η επίδραση στο διαθέσιμο φως της τοποθεσίας, της αισθητικής διαμόρφωσης του χώρου και των γύρω κτιρίων.

Γενικώς, ο φυσικός φωτισμός βοηθάει στο φωτισμό των εργασιακών χώρων, αλλά δεν μπορεί και δεν πρέπει να υποκαθιστά τον τεχνητό φωτισμό, που είναι ελεγχόμενος.

Απαραίτητη προϋπόθεση για το φωτισμό μιας βιομηχανίας είναι ο επαρκής φωτισμός όλων των εργασιακών χώρων, ώστε το προσωπικό να μπορεί να εργάζεται άνετα όλο το 24ώρο και να μη διατρέχει κινδύνους ατυχημάτων. Παράλληλα, να εξυπηρετείται πλήρως και η παραγωγική διαδικασία.

Ο σωστός φωτισμός ελαττώνει την πνευματική προσπάθεια που καταβάλλει ο εργαζόμενος και προφανώς την κόπωση του, αυξάνει την απόδοση, μειώνει τα λάθη, μειώνει την υπνηλία κατά τη νυχτερινή βάρδια και γενικά κάνει τον εργασιακό χώρο πιο ευχάριστο. Ο ορθολογικός σχεδιασμός του φωτισμού μιας βιομηχανικής

εγκατάστασης είναι θέμα πρωταρχικής σημασίας. Ο φωτισμός πρέπει να είναι ομοιόμορφος, για να μη δημιουργεί σκιές ή θαμβώσεις, και ασφαλής.

Στη βιομηχανία χρησιμοποιούνται κυρίως 3 τύποι ηλεκτρικού φωτισμού, ο γενικός, ο τοπικός γενικός και ο συμπληρωματικός.

Ο γενικός φωτισμός παράγει ομοιόμορφο φωτισμό, διάχυτο σε όλο τον εργασιακό χώρο. Ο ομοιόμορφος φωτισμός ορίζεται σαν μια κατανομή φωτισμού, όπου το μέγιστο και ελάχιστο όριο σε ένα σημείο δεν υπερβαίνει το $\pm 1/6$ του μέσου όρου του επιπέδου φωτισμού στο χώρο αυτό.

Ο τοπικός φωτισμός ενισχύει το γενικό φωτισμό σε ειδικούς χώρους με τη χρήση πρόσθετων συσκευών γενικού φωτισμού.

Ο συμπληρωματικός φωτισμός χρησιμοποιείται για να προσφέρονται υψηλότερα επίπεδα φωτισμού για στενούς ή περιορισμένους χώρους, που δεν καλύπτονται με τη μέθοδο του γενικού φωτισμού, καθώς και για την εξασφάλιση ειδικής φωτεινότητας ή χρώματος. Η ποσότητα φωτισμού που απαιτείται σε έναν εργασιακό χώρο εξαρτάται από τη φύση της εργασίας. Διάφορες έρευνες στο εξωτερικό έχουν αποδείξει ότι, όταν ο φωτισμός του εργασιακού χώρου είναι αυξημένος, τότε αυξάνεται και η ησυχία μεταξύ των εργαζομένων, αλλά και η ταχύτητα και ακρίβεια εκπλήρωσης της εργασίας.

Συμπεράσματα και Προτάσεις

Ο φωτισμός των εργασιακών χώρων παίζει πρωτεύοντα ρόλο στην ασφάλεια των εργαζομένων και πρέπει να δίνεται μεγάλη προσοχή στο θέμα αυτό κατά το σχεδιασμό μιας εγκατάστασης. Η ελληνική νομοθεσία είναι ελλιπής και πρέπει να συμπληρωθεί αμέσως. Θα πρέπει ταυτόχρονα να εκδοθούν οδηγίες (standards) για το φωτισμό, ώστε οι βιομηχανίες να γνωρίζουν τι μέτρα οφείλουν να παίρνουν και οι εργαζόμενοι να ξέρουν τι να απαιτούν. Θα πρέπει επίσης να υπάρξει ελεγκτικό

όργανο, που θα μπορεί σε ανύποπτο χρόνο να επισκέπτεται τις διάφορες εγκαταστάσεις και να κάνει μετρήσεις και υποδείξεις.

Τέλος, είναι απαραίτητο να γίνει στατιστική ανάλυση και συσχετισμός των εργατικών ατυχημάτων και της παραγωγικότητας στη βιομηχανία, ώστε να βρεθεί η εξάρτησή τους από τον ελλιπή φωτισμό.

Χημικές Παράμετροι

Η ραγδαία ανάπτυξη της χημικής τεχνολογίας τα τελευταία περίπου 20 χρόνια προκάλεσε στο βιομηχανικό περιβάλλον σοβαρές αλλαγές, από τις οποίες η σπουδαιότερη είναι η ρύπανση της ατμόσφαιρας των εργασιακών χώρων, με σοβαρότατες και ύπουλες επιπτώσεις στην υγεία των εργαζομένων και των απογόνων τους.

Παλαιότερα υπήρχαν πολύ λίγες χημικές ουσίες, οι οποίες όμως προκαλούσαν δηλητηριάσεις ή ασθένειες. Σήμερα, ενώ υπάρχουν εκατοντάδες και πιθανόν χιλιάδες τοξικές ουσίες, με τα κατάλληλα προστατευτικά μέτρα εν προκαλούν δηλητηριάσεις, αν και είναι επικίνδυνες για την υγεία. Εξαιτίας όμως των διαρκώς μεταβαλλόμενων συνθέσεων των διάφορων χημικών ουσιών, αυξάνονται οι κίνδυνοι μόλυνσης του εργασιακού περιβάλλοντος συνεχώς.

Είναι απαραίτητη προϋπόθεση λοιπόν σε κάθε βιομηχανία να γνωρίζει τις χημικές ουσίες ή ενώσεις υπάρχουν, ώστε να μπορεί να παίρνει τα απαραίτητα και ενδεδειγμένα μέτρα προστασίας.

Πολλές χημικές ουσίες που χρησιμοποιούνται στη βιομηχανία μπορεί να είναι επικίνδυνες για την υγεία των εργαζομένων, χωρίς αυτό να είναι ακόμα γνωστό (συνέβη κατ' επανάληψη στο παρελθόν). Επίσης, τα επιβλαβή αποτελέσματα είναι ενδεχόμενο να εκδηλωθούν μετά πολλά χρόνια από το χρόνο επαφής του εργαζομένου με τη συγκεκριμένη χημική ουσία.

Επιπτώσεις Στην Υγεία Και Πρόληψη Ανά Χημική Ουσία

Οι επιπτώσεις που έχει κάθε χημική ουσία στην υγεία των εργαζομένων είναι πολλές και μπορεί κανείς να τις βρει στις ιατρικές εγκυκλοπαίδειες, ειδική βιβλιογραφία, διάφορες μελέτες του ΤΕΕ, ΙΚΑ κλπ. Έτσι, δε θα απασχολήσουμε τον αναγνώστη εδώ.

Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο μερικές χημικές ουσίες, που χρησιμοποιούνται πιο πολύ στη βιομηχανία και παρουσιάζουν μεγαλύτερο επιστημονικό ενδιαφέρον.

Μόλυβδος. Χρησιμοποιείται στην κατασκευή μπαταριών, σωλήνων, φύλλων μετάλλων, χρωμάτων, στην παραγωγή βενζίνης (antiknock), στην ναλουργία κλπ.

Η δηλητηρίαση από μόλυβδο μπορεί να προκαλέσει :

- **Σύσπαση των περιφερειακών αγγείων.
- **Νεφρίτιδα.
- **Προσβολή του αιμοποιητικού συστήματος.
  - **Υπέρταση.
- **Παράλυση των μυών (wrist drop).
- **Εγκεφαλοπάθεια.

Τετρααιθυλιούχος μόλυβδος. Χρησιμοποιείται κυρίως σαν επιβραδυντικό καύσης στα καύσιμα κινητήρων εσωτερικής καύσης. Η δηλητηρίαση από τετρααιθυλιούχο μόλυβδο μπορεί να προκαλέσει οξεία βλάβη του κεντρικού νευρικού συστήματος.

Υδράργυρος. Χρησιμοποιείται στη κατασκευή οργάνων (π.χ. θερμόμετρα, βαρόμετρα κλπ.), στην κατασκευή αμαλαμάτων με διάφορα μέταλλα, στην παρασκευή χλωρίνης, οξικού οξέως, ακεταλδεϋδης, στην κατασκευή τεχνικής μέταξας, στη φωτογραφική τέχνη κλπ.

Η δηλητηρίαση από υδράργυρο μπορεί να προκαλέσει μέχρι και θάνατο (οξεία δηλητηρίαση). Από τη χρόνια δηλητηρίαση μπορεί να προκληθούν βλάβες στο νευρικό, το πεπτικό σύστημα και στα νεφρά.

Κάδμιο. Χρησιμοποιείται στη βιομηχανία επιμετάλλωσης, κατασκευή μπαταριών, λαμπτήρων φθορισμού κλπ. Η οξεία δηλητηρίαση καδμίου μπορεί να προκαλέσει :

- ◆ Ερεθισμό των πνευμόνων και δύσπνοια.
- ◆ Στομαχικές διαταραχές.
- ◆ Θάνατο.

Από τη χρόνια δηλητηρίαση μπορεί να προκληθούν

- Βλάβες στο αναπνευστικό σύστημα.
- Καταστροφή των νεφρών, αναιμία.

Βηρύλλιο. Χρησιμοποιείται σε κράματα με πολλά άλλα μέταλλα, στους πυρηνικούς αντιδραστήρες και στις λυχνίες ακτίνων Χ.

Η οξεία δηλητηρίαση βηρυλλίου μπορεί να προκαλέσει χημική πνευμονία, πνευμονικό οίδημα ή θάνατο.

Η χρόνια δηλητηρίαση μπορεί να προκαλέσει καρδιακή ανεπάρκεια, πνευμονικές παθήσεις και θάνατο.

Μαγγάνιο. Το 95% του μαγγανίου χρησιμοποιείται στην Παρασκευή κραμάτων μετάλλου, το 4% στη χημική βιομηχανία και το 1% στην κατασκευή ξηρών μπαταριών.

Η δηλητηρίαση από μαγγάνιο μπορεί να προκαλέσει βλάβες στο αναπνευστικό σύστημα, στο συκώτι, στη σπλήνα, στον εγκέφαλο, την ομιλία (τραυλισμός) και μυϊκή δυσκαμψία (διαταραχές ισορροπίας).

Χρώμιο. Χρησιμοποιείται στην κατασκευή κραμάτων μετάλλου, στην επιμετάλλωση συσκευών ή ανταλλακτικών, στη βιομηχανία δέρματος και τη χρωματοουργία.

Η δηλητηρίαση από το εξασθενείς χρώμιο μπορεί να προκαλέσει βλάβες στο δέρμα και το αναπνευστικό σύστημα. Το χρώμιο αποτελεί καρκινογόνο παράγοντα (καρκίνο του πνεύμονα)

Ψευδάργυρος. Χρησιμοποιείται στην κατασκευή κραμάτων μετάλλου, στην επιμετάλλωση του σιδήρου και του χάλυβα, στη φωτογραφική βιομηχανία, στην κατασκευή ξηρών μπαταριών κλπ.

Η δηλητηρίαση από τον ψευδάργυρο μπορεί να προκαλέσει δερματικές βλάβες, αναπνευστικά προβλήματα, ακόμα και θάνατο.

Νικέλιο. Χρησιμοποιείται στην κατασκευή κραμάτων, νομισμάτων, επινικελώσεις, κατασκευή μαγνητοταινιών, στη βιομηχανία πλαστικών (σύνθεση ακρυλικών εστέρων) κλπ.

Η δηλητηρίαση από το νικέλιο μπορεί να προκαλέσει δερματίτιδα, πνευμονική ηωσινοφιλία, οξεία και υποξεία πνευμονίτιδα, ανεπάρκεια του φλοιού των επινεφριδίων και καρκίνο του πνεύμονα.

Βανάδιο. Χρησιμοποιείται στην κατασκευή κραμάτων μετάλλου. Η δηλητηρίαση από το βανάδιο μπορεί να προκαλέσει βλάβες στο αναπνευστικό σύστημα, φαρυγγίτιδα, βρογχίτιδα, χημική πνευμονίτιδα, επιπεφυκίτιδα.

Φώσφορος. Αποτελεί βιομηχανικό επαγγελματικό κίνδυνο, όταν χρησιμοποιείται στις εξής μορφές:

➤ **Κίτρινος φώσφορος.** Χρησιμοποιείται στην κατασκευή εκρηκτικών και καπνογόνων βομβών, δηλητηρίων για τρωκτικά, απολυμαντικών, τυπογραφία, στην κατασκευή σαπουνιού, βαφών κλπ.

Η οξεία δηλητηρίαση από τον κίτρινο φώσφορο ,μπορεί να προκαλέσει βλάβες στο γαστρεντερικό σωλήνα, το συκώτι και τα νεφρά.

Η χρόνια δηλητηρίαση μπορεί να προκαλέσει οστεομυελίτιδα των οστών της κάτω γνάθου, παραμόρφωση του προσώπου και συψαιμία.

➤ **Τρι-ορθο-κρεσολικός φωσφορεστέρας (TOCP).** Χρησιμοποιείται στην κατασκευή πλαστικών, ελαστικών και στην παραγωγή λαδιών.

Η δηλητηρίαση από το TOCP μπορεί να προκαλέσει βλάβες στον κινητικό νευρώνα με σπαστικότητα, αύξηση των αντανάκλασεων και ατροφία των μυών.

►Οργανοφωσφορικά εντομοκτόνα. Σε αυτά περιλαμβάνονται το παραθείο, ο πυροφωσφορικός τετρααιθυλεστέρας, η διαζινόνη, ο τετραφωσφορικός εξααιθυλεστέρας, το ντεμετόν κλπ. Δηλητηρίαση από τις παραπάνω χημικές ουσίες μπορεί να δημιουργήσει αναστολή του ενζύμου ακετυλοχολινεστυράση, πνευμονικό οίδημα και θάνατο.

Αρσενικό. Χρησιμοποιείται στην Παρασκευή αγροτικών εντομοκτόνων, ζιζανιοκτόνων, κραμάτων με μόλυβδο και χαλκό.

Η οξεία δηλητηρίαση από αρσενικό μπορεί να προκαλέσει βλάβες του αναπνευστικού και νευρικού συστήματος και θάνατο.

Η χρόνια δηλητηρίαση αρσενικού μπορεί να προκαλέσει βλάβες στο γαστρεντερικό και νευρικό σύστημα, το συκώτι, τους βλεννογόνους αδένες, δερματίτιδα και καρκίνο.

Αντιμόνιο. Χρησιμοποιείται στην κατασκευή κραμάτων ημιαγωγών, στη χρωματογραφία και στη βιομηχανία πλαστικών.

Η δηλητηρίαση από το αντιμόνιο μπορεί να προκαλέσει αναστολή στη δράση ορισμένων ενζύμων (αυτών που δεσμεύουν σουλφιδρλικές ομάδες, οι οποίες επηρεάζουν το μεταβολισμό των πρωτεϊνών και των υδατανθράκων και την παραγωγή του γλυκογόνου από το ήπαρ), καρδιακή αρρυθμία και θάνατο.

Συμπεράσματα

Η ελληνική νομοθεσία για τις χημικές ουσίες είναι ελλιπής.

Πολλές βλάβες στην υγεία των εργαζομένων στην ελληνική βιομηχανία οφείλονται προφανώς στην έλλειψη σύγχρονου νομοθετικού πλαισίου και εφαρμογής του.

Αισθητική του εργασιακού χώρου

Στον τομέα αυτόν η ελληνική βιομηχανία (εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις) βρίσκεται σε πρωτόγονη κατάσταση. Τόσο τα κτίρια, όσο και οι εγκαταστάσεις, κατά το μεγαλύτερο ποσοστό, έχουν κατασκευαστεί χωρίς να έχει ληφθεί έστω και στοιχειώδης αισθητική πρόνοια στην κατασκευή και λειτουργία τους. Οι περισσότεροι εργασιακοί βιομηχανικοί χώροι είναι άχαροι, κακότεχνοι, ακαλαίσθητοι, καταθλιπτικοί και γενικά κακοσχεδιασμένοι που σημαίνει ότι :

- Έγιναν βιαστικά και πρόχειρα
- Δημιουργήθηκαν μόνο για να στεγάσουν ορισμένα μηχανήματα
- Ενώ για τη μελέτη και την κατασκευή τους χρειαζόταν συλλογική εργασία και συνεργασία διάφορων ειδικοτήτων.
- Τέλος ότι και οι εργαζόμενοι στην ελληνική βιομηχανία δεν έχουν συνειδητοποιήσει ακόμη τη σημασία του αισθητικού περιβάλλοντος εργασίας και επομένως δεν πιέζουν προς αυτή την κατεύθυνση. Ίσως εδώ παίζουν ρόλο οι χαμηλές αποδοχές των Ελλήνων εργαζομένων σε σύγκριση με τους συναδέλφους τους των ξένων χωρών, που δεν τους αφήνουν περιθώρια να σκεφθούν για «ομορφότερο» εργασιακό περιβάλλον. Το συνεχές πιεστικό πρόβλημα είναι η βελτίωση των αποδοχών τους.

Συμπεράσματα

Συμπερασματικά καταλήγει κανείς στο ότι:

- Στην ελληνική βιομηχανία η αισθητική των εργασιακών χώρων έχει τελείως παραμεληθεί.
- Από ξένες μελέτες και διεθνή βιβλιογραφία φαίνεται ότι το «όμορφο» περιβάλλον εργασίας αυξάνει την παραγωγικότητα, ενώ παράλληλα μειώνει τα εργατικά ατυχήματα.
- Δεν υπάρχει και πιθανόν να μην είναι δυνατό να υπάρξει νομοθεσία για την αισθητική των εργασιακών χώρων.

- Το ανθρώπινο δυναμικό που απαιτείται για μια καλοσχεδιασμένη και καλοκατασκευασμένη βιομηχανική εγκατάσταση υπάρχει στην Ελλάδα αλλά παραμένει αναξιοποίητο.

Πρόληψη Ατυχημάτων

Για την αποτελεσματική πρόληψη των ατυχημάτων είναι αναγκαίο να καθοριστούν επακριβώς οι παράγοντες που δημιουργούν επικίνδυνες καταστάσεις, ικανές να προκαλέσουν ατύχημα. Η ανάλυση και ο προσδιορισμός των αιτιών που προκαλούν ατυχήματα είναι αντικείμενο πολλών εξειδικευμένων τομέων διάφορων επιστημών. Είναι φανερό ότι το Σύστημα «Άνθρωπος-Εργασία ή Άνθρωπος-Περιβάλλον», ανάλογα με τον τρόπο που πρέπει να αναλυθεί για τον καθορισμό των αιτιών που μπορούν να προκαλέσουν ατύχημα, επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, των οποίων επεξεργασία απαιτεί τη συνεργασία διάφορων τομέων της επιστήμης και τεχνολογίας.

Οι μέθοδοι ανάλυσης των αιτιών που προκαλούν ατυχήματα και εφαρμόζονται στην πράξη χωρίζονται σε έμμεσες και άμεσες. Και στις δύο μεθόδους ανάλυσης διακρίνονται οι παρακάτω περιπτώσεις:

- ▼ Ανάλυση των ατυχημάτων.
- ▼ Επίδραση των ατυχημάτων στο Σύστημα «Άνθρωπο Εργασία ή Άνθρωπος-Περιβάλλον».
- ▼ Τρόποι αντιμετώπισης.

Η διαφορά ανάμεσα στις έμμεσες και άμεσες μεθόδους ανάλυσης των αιτιών που προκαλούν ατυχήματα βρίσκεται στο γεγονός ότι στην πρώτη περίπτωση η πηγή πληροφοριών είναι τα ατυχήματα που έχουν ήδη συμβεί, καθώς και τα αποτελέσματά τους, ενώ στις άμεσες μεθόδους ανάλυσης εξετάζονται τα ενδεχόμενα να συμβούν εργατικά ατυχήματα.

Από την περιγραφή των μεθόδων ανάλυσης των αιτιών πρόκλησης ατυχημάτων, που έγινε προηγουμένως φαίνεται ότι οι άμεσες μέθοδοι είναι αποτελεσματικότερες για την πρόληψη ατυχημάτων, αλλά απαιτούν επίπονη εργασία

και ειδικευμένο προσωπικό. Οι άμεσες μέθοδοι ανάλυσης μπορούν να διαχωριστούν ανάλογα με την εφαρμογή τους κατά το στάδιο του προγραμματισμού μιας εργασιακής δραστηριότητας ή κατά τη φάση λειτουργίας, οπότε υπάρχουν τα αίτια για την πρόκληση ατυχήματος, που όμως δεν έχει εκδηλωθεί ακόμα.

Η ανάλυση των αιτιών που προκαλούν ατυχήματα πρέπει να είναι πρωταρχικός στόχος κάθε επιχείρησης, γιατί εκτός από την προστασία του ανθρώπου έχει και γενικότερο όφελος, επειδή συνδυάζεται με απρόσκοπτη λειτουργία της παραγωγικής ροής και ακόμα μπορεί να αποτελέσει μέσο για τη βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας.

Επειδή η εφαρμογή τέτοιων μεθόδων ανάλυσης για την πρόληψη των ατυχημάτων δεν είναι πρακτικά δυνατή παρά μόνο σε επιχειρήσεις μεγάλης δυναμικότητας, είναι απαραίτητη η δημιουργία κρατικού φορέα υπεύθυνου για την πρόληψη των ατυχημάτων, ο οποίος θα υπάγεται στο Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας Εργαζομένων.

Ο κρατικός αυτός φορέας, που η συγκρότηση του αναλύεται διεξοδικά σε παρακάτω κεφάλαιο αυτής της εργασίας, θα έχει την αποκλειστική ευθύνη στον τομέα της επιλογής και του ελέγχου εφαρμογής των διαδικασιών, οι οποίες θα έχουν στόχο την αποτελεσματική πρόληψη των ατυχημάτων.

Ακόμα, επειδή η χώρα μας κατέχει την πρώτη θλιβερή θέση στην Ευρώπη σε σχέση με τα εργατικά ατυχήματα, είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί όχι μόνον η γρήγορη συγκρότηση του προτεινόμενου φορέα αλλά και η άμεση λειτουργία του. Έτσι, γίνεται αναπόφευκτη η αποκέντρωση του φορέα και η στενή συνεργασία με τα εργατικά συνδικάτα, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους ενδιαφερόμενους μαζικούς φορείς για την υλοποίηση ενός άμεσου βραχυπρόθεσμου σχεδίου πρόληψης ατυχημάτων.

Έλεγχος Μελετών

Η πιο κατάλληλη στιγμή για την αποτροπή του ατυχήματος είναι η φάση του σχεδιασμού των κτιριακών και ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων, της οργάνωσης της εργασίας και της ροής των πρώτων υλών, των ενδιάμεσων και τελικών προϊόντων. Οι ειδικές επιστημονικές ομάδες, που θα υπάγονται στον κεντρικό φορέα πρόληψης ατυχημάτων, θα αναλαμβάνουν τον έλεγχο των μελετών, οι οποίες θα υποβάλλονται για ίδρυση βιομηχανιών ή νέων εγκαταστάσεων, σχετικά με την εφαρμογή των όρων ασφαλούς λειτουργίας σύμφωνα με προκαθορισμένα πρότυπα για κάθε ξεχωριστή παραγωγική δραστηριότητα. Είναι φανερό ότι θα υπάρχουν ξεχωριστές ομάδες επιστημόνων για κάθε κατηγορία λειτουργικής ή παραγωγικής δραστηριότητας.

Έλεγχος κατά την Εγκατάσταση

Διάφορες αποκλίσεις από τις αρχικές μελέτες είναι συνηθισμένο φαινόμενο κατά την πρόοδο διαφόρων έργων και οι λόγοι που τις προκαλούν μπορεί να είναι τεχνικές δυσκολίες, αναθεώρηση κρίσιμων παραγόντων, οικονομικά κ.α. Η επίδραση των αποκλίσεων αυτών από την αρχική μελέτη στις αιτίες πρόκλησης ατυχημάτων πρέπει να αποτελούν το αντικείμενο της επίβλεψης της ειδικής επιστημονικής ομάδας που έκανε τον έλεγχο της αρχικής μελέτης. Η ομάδα αυτή, σε συνεργασία με τον κατασκευαστή, θα καθορίσει τα επιτρεπτά όρια των τροποποιήσεων της αρχικής μελέτης για τη διατήρηση της ασφάλειας της εγκατάστασης. Έτσι, από τη μια μεριά θα αποφευχθούν πολυδάπανες και χρονοβόρες διορθώσεις εκ των υστέρων, ενώ από την άλλη θα δίνεται η ευκαιρία στην ειδική ομάδα ελέγχου να προτείνει λύσεις σε ζητήματα που δεν είναι εντοπιστεί στην αρχική μελέτη και φάνηκαν με την πρόοδο των εργασιών.

Η αυστηρότητα τήρησης των προδιαγραφών για την πρόληψη ατυχημάτων εξασφαλίζει τη συνεργασία ανάμεσα στους επιχειρηματίες και τον κεντρικό φορέα κατά το στάδιο της εγκατάστασης βιομηχανικών συγκροτημάτων, αφού η χορήγηση αδείας λειτουργίας προϋποθέτει την έγκριση του κεντρικού φορέα πρόληψης ατυχημάτων για τις παρεκκλίσεις από την αρχική μελέτη.

Η τήρηση των κανονισμών ασφαλούς εργασίας κατά την εγκατάσταση βιομηχανικών μονάδων θα εξασφαλίζεται από ελέγχους της Επιθεώρησης Εργασίας κατά το στάδιο αυτό. Όμως, για να είναι δυνατό ένας τέτοιος έλεγχος, θα καθοριστούν οι υποχρεώσεις του κατασκευαστή για θέματα πρόληψης ατυχημάτων και θα περιέχονται στη μελέτη που υποβάλλεται στο Υπουργείο Βιομηχανίας για την άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας.

Ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας στην πρόληψη ατυχημάτων σε κατασκευαστικές εταιρίες, είναι ο περιορισμός στο μέγεθος των έργων που αναλαμβάνουν και τα οποία πρέπει να γίνονται ανάλογα με τη σύνθεση του προσωπικού τους (ειδικευμένοι τεχνίτες, εργοδηγοί, μηχανικοί). Ο κεντρικός φορέας πρόληψης ατυχημάτων πρέπει να συμμετέχει αφενός στις διαδικασίες, όπου καθορίζονται οι δυνατότητες των κατασκευαστικών εταιριών, και αφετέρου στη χορήγηση σχετικής άδειας σε αυτές.

Έλεγχος κατά τη λειτουργία.

Σήμερα, το βασικό μέσον «πρόληψης» των ατυχημάτων είναι οι έλεγχοι των υπαλλήλων της Επιθεώρησης Εργασίας για τις συνθήκες που επικρατούν στους εργασιακούς χώρους είτε ύστερα απλό κάποιο σοβαρό εργατικό ατύχημα είτε ύστερα από καταγγελίες εργατικών σωματείων για χώρους, στους οποίους καθημερινά συμβαίνει μικροατυχήματα.

Τα σημεία και οι δραστηριότητες που πρέπει να ελέγχονται από την επιθεώρηση εργασίας καθορίζονται με βάση κανονισμούς και προδιαγραφές οι οποίες θα συνταχθούν με ευθύνη του κεντρικού φορέα πρόληψης ατυχημάτων. Μέχρι τη σύνταξη γενικών προδιαγραφών θα καθοριστούν άμεσα μέτρα πρόληψης ατυχημάτων με επιλογή από δημοσιεύσεις ξένων οργανισμών που ήδη είναι διαθέσιμες (βλ. Βιβλιογραφία).

Πρόληψη ατυχημάτων κατά τη συντήρηση και τις επισκευές

Είναι γνωστό ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ατυχημάτων συμβαίνει κατά τις εργασίες συντήρησης ή επισκευών. Κατά κανόνα οι εργασίες αυτές είναι ποικίλες και δε γίνεται συστηματική ομαδοποίηση τους, αλλά εκτελούνται από προσωπικό που τις περισσότερες φορές εργάζεται στο χώρο, στον οποίο γίνεται η συντήρηση ή επισκευή. Σε άλλες περιπτώσεις η συντήρηση γίνεται από ειδικευμένα συνεργεία που καλούνται από την επιχείρηση, επειδή η ίδια δε διαθέτει τα απαραίτητα μέσα ή τεχνολογία.

Η πρόληψη των ατυχημάτων κατά τις εργασίες συντήρησης ή επισκευών απαιτεί εξαιρετικά επίπονες προσπάθειες, επειδή οι συνθήκες, κάτω από τις οποίες εκτελούνται, δεν είναι δυνατό να προβλεφθούν (π.χ. συντήρηση ενός τμήματος κατά τη λειτουργία των υπολοίπων, προσωπικό που για πρώτη φορά εργάζεται στο συγκεκριμένο χώρο κλπ.). Είναι αναγκαίος όμως ο καθορισμός προδιαγραφών από το φορέα πρόληψης ατυχημάτων για την εκτέλεση κάθε τέτοιας εργασίας από ειδικευμένο προσωπικό, καθώς και η υποχρέωση της επιχείρησης, που εκτελεί εργασίες συντήρησης ή επισκευών με τη βοήθεια ειδικών συνεργείων, να έχει στη διάθεση τους υπεύθυνο προσωπικό που θα εξασφαλίζεται την έγκαιρη διάγνωση πιθανών αιτίων ατυχήματος σχετικών με το χώρο εργασίας, την παραγωγική διαδικασία κλπ.

Εκπαίδευση για τις συνθήκες εργασίας και τους κινδύνους

Δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η ανυπαρξία συγκεκριμένης κατεύθυνσης για την κάλυψη του κενού που υπάρχει σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες της χώρας μας απαιτεί τη λήψη άμεσων μέτρων, ώστε να αρχίσει συστηματική παροχή γνώσεων σχετικά με την πρόληψη των ατυχημάτων σε όσους πρόκειται να εργαστούν στη βιομηχανία. Ειδικά διαμορφωμένοι κύκλοι μαθημάτων, πρέπει να ενταχθούν στα αντίστοιχα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Το Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας Εργαζομένων με τη βοήθεια του κεντρικού φορέα πρόληψης ατυχημάτων θα εισηγηθεί στο Υπουργείο Παιδείας

πρόγραμμα διδακτέας ύλης ανάλογο με τις ανάγκες της πραγματικότητας στη χώρα μας. Λεπτομέρειες εφαρμογής ενός τέτοιου εκπαιδευτικού προγράμματος θα καθοριστούν από το Υπουργείο Παιδείας, αλλά η εμπειρία του κεντρικού φορέα πρόληψης ατυχημάτων θα πρέπει να αξιοποιηθεί για τη συγκρότηση ενός άμεσου προγράμματος. Ένα τέτοιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα όμως δε λύνει το πρόβλημα της εκπαίδευσης ειδικευμένων επιστημόνων σχετικά με την πρόληψη των ατυχημάτων. Τέτοια στελέχη θα χρειαστούν τόσο για την επάνδρωση θέσεων στη βιομηχανία, όσο και για τη συγκρότηση των ομάδων που θα αποτελούν τον κεντρικό φορέα πρόληψης ατυχημάτων ή θα καλύπτουν τις αντίστοιχες θέσεις της Επιθεώρησης Εργασίας, του Ι.Κ.Α. κλπ.

Με εισήγηση του Ινστιτούτου Υγιεινής και Ασφάλειας Εργαζομένων στο Τ.Ε.Ε. και το Υπ. Παιδείας θα συγκροτηθεί κοινή επιτροπή, η οποία, σε συνεργασία με τους πανεπιστημιακούς φορείς, θα καθορίσει ειδικά μεταπτυχιακά μαθήματα για την ανάδειξη επιστημόνων μεγάλου βαθμού εξειδίκευσης, καταλλήλων για την επάνδρωση επιτελικών θέσεων.

Εκπαίδευση στη βιομηχανία

Σήμερα, όλο και περισσότερες μεγάλες βιομηχανικές μονάδες εισάγουν το θεσμό των μαθημάτων πρόληψης ατυχημάτων. Πιο διαδεδομένα είναι τα μαθήματα πυρασφάλειας, που γίνονται με τη συνεργασία της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας. Σε όλες τις περιπτώσεις το περιεχόμενο και η έκταση των μαθημάτων καθορίζεται από κάθε επιχείρηση και δεν υπάρχει φορέας για να ελέγχει τις παρεχόμενες γνώσεις και το προσωπικό του παρακολούθησε.

Προτείνεται η εκτύπωση φυλλαδίων με οδηγίες ασφαλούς εργασίας για κάθε επιμέρους δραστηριότητα στους βιομηχανικούς χώρους και η υποχρέωση των επιχειρήσεων να πραγματοποιούν κάθε χρόνο ξεχωριστούς κύκλους μαθημάτων για κάθε δραστηριότητα.

Ο κεντρικός φορέας πρόληψης ατυχημάτων και το ποσοστό του προσωπικού που παρακολούθησε. Οι εργαζόμενοι πρέπει να απαντούν σε ειδικά φύλλα ερωτήσεων, για να διαπιστώνεται κάθε φορά η ποιότητα των γνώσεων τους. Ο

έλεγχος αυτός μπορεί να συσχετίζει τον αριθμό των εργατικών ατυχημάτων με τη στάθμη εκπαίδευσης του προσωπικού.

Ένας πολύ δύσκολος παράγοντας, που πρέπει να εκτιμηθεί σωστά για την αποφυγή ατυχημάτων, είναι και ο καθορισμός της καταλληλότητας του προσωπικού για κάθε εργασιακή θέση, που πρέπει να ελέγχεται από την Επιθεώρηση Εργασίας σε συνεργασία με το φορέα πρόληψης ατυχημάτων.

Λαϊκή επιμόρφωση

Οι διαδικασίες που προτάθηκαν για την πρόληψη των ατυχημάτων δεν εξασφαλίζουν με επάρκεια τους εργαζομένους σε αυτή, επειδή η εφαρμογή των διαφόρων μέτρων και προγραμμάτων βρίσκει μεγάλα εμπόδια. Αυτό είναι αποτέλεσμα της δομής της βιομηχανίας στη χώρα μας, η οποία απαρτίζεται από πολλές μικρές μονάδες, συνήθως ανοργάνωτες και συχνά χωρίς παρόντες υπεύθυνους μηχανικούς. Τα μέτρα πρόληψης ατυχημάτων που προτείνονται στην μελέτη μας αυτή μπορούν να εφαρμοστούν μόνο σε οργανωμένες μεγάλες βιομηχανικές μονάδες. Όμως, έστω και ένα μικρό ποσοστό εργαζομένων στην ελληνική βιομηχανία θα έχει τη δυνατότητα να ωφεληθεί από τα μέτρα αυτά. Για τους εργαζομένους στις μικρές μονάδες τα μέτρα θα αργήσουν όχι να εφαρμοστούν, αλλά και να γίνουν γνωστά.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και ο τύπος στη συνέχεια θα αναλάβουν το έργο να ενημερώσουν για τους κινδύνους που απειλούν τους εργαζόμενους. Φυσικά η ενημέρωση δεν θα είναι του τύπου «Προστατέψτε το δάσος από τη φωτιά ...», αλλά θα περιέχει πλήρεις αυτοτελείς ενότητες, σχετικές με διάφορες κατηγορίες επαγγελματικών κινδύνων και το σημαντικότερο θα δίνει πρακτικές οδηγίες για την αντιμετώπιση των κινδύνων.

Σπουδαίο ρόλο θα παίξουν τα εργατικά συνδικάτα, με τα οποία το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. πρέπει να συνεργάζεται για τον καθορισμό των κατηγοριών εργατικών ατυχημάτων που πρέπει να προβληθούν από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Το καθήκον της προετοιμασίας και του ελέγχου μετάδοσης αυτών των προγραμμάτων πρέπει να βαρύνει αποκλειστικά τον κεντρικό φορέα πρόληψης ατυχημάτων.

Εκπαίδευση στελεχών

Στη χώρα μας δεν υπάρχει δυνατότητα για συστηματική εκπαίδευση στελεχών για την πρόληψη ατυχημάτων. Διάφορα σεμινάρια γίνονται κατά καιρούς στην Αθήνα από διάφορους φορείς (Τ.Ε.Ε., Σ.Ε.Β., Υπουργεία). Όπως είναι φανερό, η παρακολούθησή τους είναι προβληματική τόσο λόγω του περιορισμένου αριθμού των ατόμων που συμμετέχουν, όσο και λόγω των γνωστών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι επιστήμονες στη βιομηχανία, ιδιαίτερα στην επαρχία.

Εδικά μαθήματα και διαλέξεις, σχετικά με εργασιακή ασφάλεια και πρόληψη ατυχημάτων, γίνονται σε μερικά Πανεπιστήμια του εξωτερικού, όπου όμως το κόστος συμμετοχής είναι αρκετά υψηλό, με αποτέλεσμα μόνο μερικές μεγάλες εταιρίες της χώρας μας να έχουν τη δυνατότητα να στέλνουν στελέχη τους για εκπαίδευση. Ο κεντρικός φορέας πρόληψης ατυχημάτων σε συνεργασία με το Τ.Ε.Ε. θα είναι υπεύθυνος για την επιμόρφωση των τεχνικών επιστημόνων της βιομηχανίας σε θέματα σχετικά με την εργασιακή ασφάλεια.

Εκτός από την εκπαίδευση σχετικά με την πρόληψη των ατυχημάτων, τα στελέχη των βιομηχανιών θα είναι επιφορτισμένα με την τήρηση των μέτρων ασφαλείας και την εκπαίδευση του προσωπικού στις βιομηχανίες όπου εργάζονται. Η καταλληλότητα των στελεχών που θα είναι υπεύθυνα για την πρόληψη των ατυχημάτων θα εξασφαλίζεται με την παροχή πτυχίου από τον υπεύθυνο φορέα.

Έλεγχος εφαρμογής

Όργανα ελέγχου

Τα όργανα ελέγχου της τήρησης των κανονισμών και νόμων για τις συνθήκες δουλειάς να είναι:

1. Οι συνδικαλιστικοί φορείς των εργαζομένων (εργοστασιακή επιτροπή, εργοστασιακό σωματείο, συνδικάτο, εργατικό κέντρο, Γ.Σ.Ε.Ε.).
2. Η Επιτροπή Συνθηκών Εργασίας (Ε.Σ.Ε.), δηλαδή διμερή όργανα, με συμμετοχή αντιπροσώπων των εργοδοτών και εργαζομένων σε διάφορα επίπεδα.
3. Η Επιθεώρηση Εργασίας. Υπάγεται στο Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας των Εργαζομένων (ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.).
4. Εργαστήριο ελέγχου της καταλληλότητας των εξοπλισμών προστασίας, γενικών (φίλτρα, προφυλακτικά μέσα κλπ.) ή ατομικών μέσων προστασίας (κράνη, γυαλιά, αναπνευστικές μάσκες κλπ.). Το Εργαστήριο θα υπάγεται στην επιτροπή έρευνας και μελετών του Ινστιτούτου Υγιεινής και Ασφαλείας.
5. Ανεξάρτητοι φορείς εργοδοτών κατά βιομηχανικό κλάδο για τη βοήθεια των επιχειρήσεων του κλάδου.

Συγκρότηση και αρμοδιότητες των οργάνων ελέγχου

Συνδικαλιστικοί Φορείς

Η συγκρότηση και οι αρμοδιότητες των συνδικαλιστικών φορέων δεν αποτελούν αντικείμενο αυτής της μελέτης, γιατί διαμορφώθηκαν και διαμορφώνονται σύμφωνα με την ιστορία του εργατικού κινήματος, τις κατακτήσεις του και τη δύναμη του, και όπως ορίζουν οι νόμοι που ισχύουν (1264/82 κλπ.) ή που μπορεί να ψηφιστούν. Θα πρέπει να τονιστεί ότι η δράση του συνδικάτου στον τομέα του ελέγχου και της επιβολής μέτρων για την προστασία της υγείας των εργαζομένων είναι αναντικατάστατη και δεν μπορεί να την υποκαταστήσει ούτε η πιο τέλεια Ε.Σ.Ε. ή η επιστημονικότερα λειτουργούσα Επιθεώρηση Εργασίας.

Το συνδικάτο πρέπει να έχει αποφασιστική γνώμη για ζητήματα του προσωπικού, της λειτουργίας του Συνεργείου Ασφαλείας (μηχανικού και συνεργείου) και της Υγιεινής Υπηρεσίας στο εργοστάσιο (γιατρός εργοστασίου, νοσοκόμοι), διότι συχνά, κάτω από την πίεση του εργοδότη απειλή απόλυσης κλπ.), τα παραπάνω όργανα δεν μπορούν να εκτελούν τα καθήκοντά τους με πλήρη ελευθερία ακόμα και ο πενιχρός προϋπολογισμός μπορεί να κάνει αδύνατη ή ανεπαρκή τη λειτουργία τους.

Επιτροπή Συνθηκών Εργασίας (Ε.Σ.Ε.)

Συγκροτείται από εκπροσώπους των εργαζομένων και των εργοδοτών. Η πλειοψηφία θα πρέπει να ανήκει στους εκπροσώπους των εργαζομένων, γιατί οι τελευταίοι πληρώνουν με την υγεία τους κάθε παράλειψη ή αμέλεια στην τήρηση των κανονισμών. Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων θα πρέπει να εκλέγονται με απλή αναλογική και μυστική ψηφοφορία και να είναι ανακλητοί.

Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένες αρμοδιότητες και καθήκοντα των Ε.Σ.Ε., όπως τα προβλέπει το άρθρο 23 της Σύστασης 224 του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας.

Η επιτροπή πρέπει:

- Να εξετάζει τα αίτια και τις συνθήκες όλων των ατυχημάτων μέσα στο εργοστάσιο.
- Να υποβάλλει προτάσεις στον εργοδότη, ώστε να μην επαναληφθεί το ατύχημα
- Να κάνει περιοδικές επιθεωρήσεις του εργοστασίου, όλων των εγκαταστάσεων και όλων των υλικών σχετικά με τους όρους ασφαλείας και υγιεινής
- Να υποβάλλει σχετικές προτάσεις στον εργοδότη και να επιβλέπει την εφαρμογή τους
- Να φροντίζει για την τήρηση των επισήμων κανονισμών και οδηγιών
- Να εξασφαλίζει την συνδρομή όλων των εργαζομένων στα θέματα ασφαλείας
- Να μελετά τις στατιστικές των ατυχημάτων μέσα στο εργοστάσιο
- Να φροντίζει, ώστε όλοι οι νέοι εργάτες να εκπαιδεύονται κατάλληλα

- Να συνεργάζεται με τις Ιατρικές Υπηρεσίες και τις Υπηρεσίες Πρώτων Βοηθειών της Βιομηχανίας

- Να γνωστοποιεί στην Επιθεώρηση Εργασίας όλες τις μη ικανοποιητικές συνθήκες σε θέματα ασφαλείας και υγιεινής, τις οποίες δεν τακτοποίησε ο εργοδότης, σε λογικό διάστημα.

Ο εργοδότης ή οι εργοδότες πρέπει να συμβουλευούνται την Ε.Σ.Ε., να την διευκολύνουν, να την υποστηρίζουν, να υλοποιούν τις προτάσεις της και να απαντούν σε λογικό χρονικό διάστημα στην αντίθετη περίπτωση .

Αφού περάσει κάποιο χρονικό διάστημα και συγκεντρωθεί σημαντική εμπειρία από τη λειτουργία των Ε.Σ.Ε. κατά επιχείρηση, μπορεί να προταθεί η συγκρότηση Ε.Σ.Ε. σε επίπεδα Εργατικού Κέντρου, με τη συμμετοχή και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, για την εξέταση γενικότερων επιδράσεων της βιομηχανίας στους εργαζομένους, τις οικογένειές τους, τους καταναλωτές ή και το γενικότερο περιβάλλον, καθώς και για τη μελέτη των στενών ζητημάτων προστασίας της υγείας των εργαζομένων. Τέλος, μπορεί να δημιουργηθεί Κεντρική Επιτροπή Συνθηκών Εργασίας για το συντονισμό των Ε.Σ.Ε.

Επιθεώρηση Εργασίας

Η Επιθεώρηση Εργασίας υπάγεται στο Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας των Εργαζομένων, έχει επαρχιακά και τοπικά φραγεία με ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό σε ζητήματα υγιεινής και ασφαλείας στους τόπους δουλειάς.

Οι γενικές αρμοδιότητες της Επιθεώρησης Εργασίας αναφέρονται σε άλλο κεφάλαιο. Εδώ θα αναφερθούν οι αρμοδιότητες που αφορούν ειδικά στον έλεγχο. Έτσι, η Επιθεώρηση Εργασίας θα πρέπει:

- Να χορηγεί μετά από αυτοψία την οριστική άδεια λειτουργίας, αφού διαπιστώσει ότι εφαρμόστηκαν τα μέτρα προστασίας που προβλέπει η μελέτη, η οποία είχε εγκριθεί, καθώς και τα πρόσθετα μέτρα που είχαν θεωρηθεί απαραίτητα από την υπηρεσία

- Να συντάσσει εκθέσεις για την εφαρμογή των κανονισμών και των μέτρων προστασίας της υγείας μετά από αίτηση του συνδικάτου ή της Ε.Σ.Ε.
- Να εγκρίνει τις μελέτες και τα χρονοδιαγράμματα με τις μετατροπές που υποβάλουν οι εργοδότες, για να συμμορφωθούν με τους κανονισμούς, και να ελέγχει την εφαρμογή τους
- Να συμβάλλει στην εκπαίδευση των εργαζομένων με διαλέξεις, εκπομπές, δημοσιεύσεις, εγκυκλίους κλπ.
- Να επιβάλλει στους εργοδότες τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς υγιεινής και ασφαλείας και, σε περίπτωση άρνησης-εφαρμογής των νόμων και ακανονισμών, να επιβάλλει τα πρόστιμα σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Εδώ σημειώνεται ότι, αν δεν θεσμοθετηθεί ένα νομικό πλαίσιο αυστηρών κυρώσεων, όλος ο προτεινόμενος μηχανισμός ελέγχου θα έχει μόνο διακοσμητικό χαρακτήρα. Και τέλος,
- Να συντάσσει και να δημοσιεύει τις ετήσιες εκθέσεις σε ζητήματα της δράσης της, της εμφάνισης επαγγελματικών ασθενειών, ατυχημάτων κλπ. Λεπτομέρειες για τη σύνταξη των ετησίων εκθέσεων αναφέρονται στη σύσταση 81 του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας.

Εργαστηριακός Έλεγχος

Το Εργαστήριο Έλεγχου δοκιμάζει τις συσκευές μετρήσεων φυσικών, χημικών και βιολογικών παραμέτρων που κυκλοφορούν στην αγορά με ευθύνη των πωλητών και εκδίδει πιστοποιητικό καταλληλότητας για τη χρήση τους στις προβλεπόμενες διαδικασίες μέτρησης των παραπάνω παραμέτρων.

Το Εργαστήριο Ελέγχου δοκιμάζει τον εξοπλισμό γενικής και ατομικής προστασίας της υγείας των εργαζομένων και εκδίδει πιστοποιητικό καταλληλότητας, π.χ. μπορεί να δοκιμάζει τις ιδιότητες των διαφόρων γυαλιών και ομματοϋαλίων για την προστασία από διάφορες ακτινοβολίες, την αντοχή του κράνους κλπ.

Οι εργοδότες θα υποχρεώνονται να αγοράζουν συσκευές και ατομικά μέσα προστασίας που θα έχουν πιστοποιητικό καταλληλότητας από το Εργαστήριο Ελέγχου του Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφαλείας των εργαζομένων.

Ανεξάρτητοι φορείς εργοδοτών

Προαιρετικά οι εργοδοτικές επιχειρήσεις του ίδιου βιομηχανικού κλάδου θα μπορούν να συγκροτούν ινστιτούτα ή φορείς για τη μελέτη ή την παροχή συγκεκριμένης βοήθειας στις Τεχνικές Υπηρεσίες Ασφαλείας και τις Υγειονομικές Υπηρεσίες σε κάθε εργοστάσιο. Ακόμη, μπορούν να φροντίζουν για την εκπαίδευση του προσωπικού των υπηρεσιών αυτών ή την έκδοση προγραμμάτων εκπαίδευσης των εργαζομένων. Τέτοιοι ιδιωτικοί φορείς σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να αντικαταστήσουν το ρόλο του Ινστιτούτο Υγιεινής Ασφαλείας ή τον έλεγχο των Επιθεωρήσεων Εργασίας.

Οι φορείς αυτοί θα μπορούν να αναπτύσσουν έρευνα ή να αξιοποιούν τα αποτελέσματα ξένων τεχνολογικών ερευνών για την υποκατάσταση βλαβερών ουσιών ή την προσαρμογή των κανονισμών μαζί με οικονομικούς λόγους το επιβάλλουν.

Μεθοδολογία Ελέγχου

Οι διάφορες μορφές ελέγχου αρχίζουν από την ίδρυση και εγκατάσταση της βιομηχανικής μονάδας και τελειώνουν μετά το κλείσιμο της.

Για να πάρει άδεια εγκατάστασης του εργοστασίου ένας επιχειρηματίας πρέπει να υποβάλλει μελέτη στο Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας των Εργαζομένων μέσω της Επιθεώρησης Εργασίας, που να περιλαμβάνει τα εξής βασικά σημεία:

► Διαρρύθμιση του βιομηχανικού εξοπλισμού, ώστε να εξασφαλίζεται η ελάττωση του κινδύνου ατυχημάτων σύμφωνα με τους κανονισμούς.

► Σε ποιους φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες, που περιλαμβάνει η παραγωγική διαδικασία, εκτίθενται οι εργαζόμενοι και ποιες αντίστοιχες ασθένειες μπορούν να προκαλέσουν σύμφωνα με τους καταλόγους που συντάσσει το Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας των Εργαζομένων (ΕΛ.ΙΝ.Ι.Α.Ε.).

► Τα τεχνολογικά συστήματα και οι εξοπλισμοί που θα χρησιμοποιηθούν για να περιορίζεται η έκθεση των εργαζομένων στα προβλεπόμενα από τους

κανονισμούς όρια. Το Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας εγκρίνει αυτούσια τη μελέτη ή την εγκρίνει, αφού συμπεριληφθούν παραπέρα βελτιώσεις που θα προτείνει το ίδιο με τους κατά τόπους υπηρεσίες του ή κεντρικά, ανάλογα με το μέγεθος της βιομηχανικής εγκατάστασης και του κινδύνου.

Μετά το τέλος των εργασιών εγκατάστασης διενεργείται αυτοψία από την Επιθεώρηση Εργασίας και δίνεται προσωρινό πιστοποιητικό εφαρμογής της μελέτης, για να δοθεί η άδεια λειτουργίας .

Μετά από 6 μήνες λειτουργίας η Επιθεώρηση Εργασίας κάνει έλεγχο της αποτελεσματικότητας των μέσων προστασίας της υγείας των εργαζομένων και, αφού λάβει υπόψη της τις απόψεις της ΕΣΕ και του συνδικάτου, χορηγεί οριστικά πιστοποιητικό εφαρμογής των μέτρων προστασίας της υγείας των εργαζομένων. Σε αντίθετη περίπτωση η Επιθεώρηση Εργασίας υποβάλλει τις παρατηρήσεις της στον εργοδότη και ορίζει τον ανώτερο χρόνο εφαρμογής των μετατροπών ή των πρόσθετων μέτρων.

Αν πρέπει να γίνουν επιπλέον κατασκευές, ο εργοδότης υποβάλλει μελέτη και χρονοδιάγραμμα εφαρμογής στην Επιθεώρηση Εργασίας. Αν μετά τις νέες τροποποιήσεις επιτευχθεί η λειτουργία σύμφωνα με τους κανονισμούς, τότε χορηγείται οριστική άδεια λειτουργίας για 2, 3 ή 4 χρόνια, ανάλογα με το είδος της εγκατάστασης .

Επειδή λόγω βλάβης ή κακής συντήρησης ή αδιαφορίας οι εγκαταστάσεις προστασίας της υγείας μπορεί να υπολειτουργούν ή να μη λειτουργούν καθόλου, θα πρέπει να γίνονται τακτικοί ή αιφνιδιαστικοί έλεγχοι από την ΕΣΕ ή την Επιθεώρηση με την παρουσία του συνδικάτου. Ο εργοδότης οφείλει να συμμορφωθεί με τις υποδείξεις της ΕΣΕ ή του οργάνου της Επιθεώρησης Εργασίας. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, η Επιθεώρηση Εργασίας επιβάλλει πρόστιμα ανάλογα με τη σοβαρότητα των παραλείψεων και σύμφωνα με διαβάθμιση προστίμων που θα ορισθεί κατά το δυνατόν ακριβέστερη από το Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας των Εργαζομένων. Ο εργοδότης έχει δικαίωμα ένστασης, σε περίπτωση που θεωρεί ότι τα πρόστιμα ή τα υποδεικνυόμενα μέτρα είναι

υπερβολικά. Η ένσταση μπορεί να εκδικαστεί σε ανώτερη επιτροπή του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε ή και σε διαιτητικό δικαστήριο, ανάλογα με τη σοβαρότητα.

Προτείνονται πιο κάτω μερικοί τρόποι για τη διαβάθμιση των προστίμων:

▲ Το πρόστιμο να είναι ανάλογο του γινομένου του ποσοστού υπέρβασης του ανώτατου ορίου έκθεσης επί την ποσότητα του φυσικού, χημικού ή βιολογικού παράγοντα, στον οποίο εκτίθενται οι εργαζόμενοι.

▲ Να γίνεται εκτίμηση του προϋπολογισμού των υποδεικνυόμενων μετατροπών και επιβολή προστίμου, που θα είναι ένα σημαντικό ποσοστό του προϋπολογισμού αυτού. Μπορούν ακόμα να χρησιμοποιηθούν και άλλοι προσφορότεροι τρόποι.

Πρόστιμα μπορεί να επιβάλλονται και στις περιπτώσεις που ο εργοδότης εμποδίζει το έργο της ΕΣΕ ή της Επιθεώρησης Εργασίας. Η λογική της επιβολής προστίμων δε σημαίνει ότι το συνδικάτο δεν έχει τη δυνατότητα ή το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει κάθε νόμιμο μέσο, ακόμη και την απεργία, για να προστατέψει την υγεία των εργαζομένων.

Η διαδικασία υποβολής μελέτης μετατροπών και χρονοδιαγράμματος, που αναφέρθηκε παραπάνω, μπορεί να επιβληθεί στον εργοδότη και στις περιπτώσεις που μειωθούν με νόμο τα ανώτερα όρια έκθεσης ή αλλάξουν οι κανονισμοί ή παλιώσουν και ξεπεραστούν οι εξοπλισμοί προστασίας και δε λειτουργούν επαρκώς, όπως θα μπορεί να αποδειχθεί από διενεργούμενες μετρήσεις και τις επιθεωρήσεις.

Νομικό Πλαίσιο

Στο γενικότερο νομικό πλαίσιο για την προστασία της υγείας των εργαζομένων θα πρέπει να περιλαμβάνονται διατάξεις που θα αφορούν τον έλεγχο. Οι διατάξεις θα πρέπει να προβλέπουν:

■ Θεσμοθέτηση με νόμο ή με υπογραφή Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας των ΕΣΕ, με βάση τις αρχές συγκρότησης και αρμοδιοτήτων που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο.

■ Θεσμοθέτηση της Επιθεώρησης Εργασίας, με τη συγκρότηση και τις αρμοδιότητες που αναφέρθηκαν .

■ Θεσμοθέτηση της διαδικασίας ελέγχου κάτι ης διαβάθμισης των κυρώσεων και προστίμων.

Οι μεταβατικές διατάξεις που θα αφορούν τις ήδη λειτουργούσες βιομηχανίες θα πρέπει να προβλέπουν τη διαδικασία υποβολής μελέτης και χρονοδιαγράμματος, όπως στις περιπτώσεις αλλαγής των ανώτατων ορίων που αναφέρθηκε σε προηγούμενη παράγραφο. Βέβαια, σε αυτή την περίπτωση τα χρονικά όρια υποβολής της μελέτης θα πρέπει να είναι πολύ μεγαλύτερα, αφού οι λειτουργούσες βιομηχανίες δεν έχουν την εμπειρία και το ειδικευμένο προσωπικό για να συμμορφωθούν άμεσα.

Πρόληψη και καταστολή των επαγγελματικών Ασθενειών

Ο στόχος αυτού του έργου συνδέεται κυρίως με την εξάλειψη των αιτίων που προκαλούν τις επαγγελματικές ασθένειες. Όμως, τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την εξάλειψη των αιτίων έχουν προαναφερθεί. «Πρότυπα συνθηκών εργασίας». Εδώ παρουσιάζονται οι προτάσεις της ομάδας εργασίας για την παρακολούθηση της υγείας των εργαζομένων, ώστε να είναι δυνατή η διάγνωση των ασθενειών στο αρχικό τους στάδιο και να είναι εύκολη η καταστολή τους.

Κατάταξη ουσιών, διεργασιών και εργοστασίων απο άποψη πρόκλησης επαγγελματικών ασθενειών

Ο Ενιαίος Φορέας προστασίας της υγείας των εργαζομένων, μετά από εισήγηση του Ινστιτούτου Υγιεινής και Ασφάλειας των Εργαζομένων, θα πρέπει να προσδιορίζει και να κατατάσσει σε καταλόγους τις ουσίες ή τις βιομηχανικές διεργασίες ή ακόμα και ολόκληρα εργοστάσια που μπορεί να προκαλέσουν επαγγελματικές ασθένειες και να ορίζει τις ασθένειες αυτές. Η κατάταξη θα στηρίζεται στις θέσεις διεθνών οργανισμών (Διεθνής Οργάνωση Υγείας, Διεθνές Γραφείο Εργασίας κλπ.), σε προβλέψεις κανονισμών άλλων χωρών ή και σε επιδημιολογικές έρευνες που γίνονται στο εξωτερικό ή που οργανώνει το Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας. Οι ασθένειες αυτές θα πρέπει να αναγνωρίζονται σαν επαγγελματικές και να κατοχυρώνονται οι εργαζόμενοι που εκτίθενται στις αντίστοιχες ουσίες ή βιομηχανικές διεργασίες από κάθε περίπτωση εμφάνισης της ασθένειας.

Η ανανέωση του καταλόγου των ασθενειών θα πρέπει να γίνεται κάθε χρόνο, αφού προηγηθούν προτάσεις των εργαζομένων, και επιστημονική εισήγηση του Ινστιτούτου. Τελικά θα αποφασίζει ο Ενιαίος Φορέας, ο οποίος:

▲Θα εκδίδει αποφάσεις για τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται, ώστε να μην εκτίθενται οι εργαζόμενοι σε τέτοιες ουσίες ή διεργασίες που μπορεί να προκαλέσουν επαγγελματικές ασθένειες.

▲Θα καθορίζει τους ελάχιστους προληπτικούς ελέγχους της υγείας των εργαζομένων για κάθε περίπτωση έκθεσής τους σε συγκεκριμένη βλαβερή ουσία ή διεργασία.

▲Θα εκδίδει αποφάσεις με την ανάλογη διαδικασία, για τη λήψη έγκρισης μελέτης υγιεινών συνθηκών εργασίας σε κάθε νέα εγκατάσταση. Η έγκριση της μελέτης αυτής θα είναι απαραίτητο δικαιολογητικό για να δοθεί η άδεια εγκατάστασης.

Η διαδικασία αυτή πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:

1. Κάθε επιχείρηση θα είναι υποχρεωμένη να υποβάλλει μελέτη συνθηκών εργασίας στον Ενιαίο Φορέα ή στα κατά τόπους παραρτήματά του, ανάλογα με τη σοβαρότητα του αντικειμένου. Στη μελέτη θα περιλαμβάνεται διάγραμμα των διεργασιών, οι ουσίες που περιέχονται στις πρώτες ή δευτερεύοντες ύλες και τα προϊόντα, το επίπεδο έκθεσης των εργαζομένων σε κάθε φάση της παραγωγής, καθώς και τα επιτρεπόμενα αντίστοιχα όρια. Δε θα χορηγείται έγκριση, αν από τη μελέτη δε φαίνεται ότι λαμβάνονται εκείνα τα μέτρα, ώστε τα επίπεδα έκθεσης να είναι κάτω από τα επιτρεπτά.

2. Μετά την εκτέλεση της εγκατάστασης, ο Ενιαίος Φορέας θα χορηγεί προσωρινό πιστοποιητικό της ακριβούς εκτέλεσης των προβλεπομένων από τη μελέτη. Το προσωρινό πιστοποιητικό θα είναι δικαιολογητικό για την άδεια λειτουργίας. Οριστικό πιστοποιητικό θα χορηγείται μετά από εξάμηνη λειτουργία του εργοστασίου.

Καθιέρωση εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας της υγειονομικής υπηρεσίας του εργοστασίου.

Σύμφωνα με τους κανονισμούς που θα εκδίδει ο Ενιαίος Φορέας, θα καθορίζεται το επίπεδο οργάνωσης της Υγειονομικής Υπηρεσίας σε κάθε είδος εργοστασίου. Το επίπεδο θα καθορίζεται από το μέγεθος κινδύνου έκθεσης των εργαζομένων, τον αριθμό των απασχολούμενων κλπ. Σε περιπτώσεις βιοτεχνιών ή μικρών εργοστασίων, μπορεί να προβλέπεται κεντρικός σταθμός που θα συντηρείται με έξοδα των εργοδοτών.

Ο εργοδότης θα υποβάλλει σχέδιο εσωτερικού κανονισμού της Υγειονομικής Υπηρεσίας του εργοστασίου ή εργοταξίου, που θα είναι σύμφωνος με τους κανονισμούς που αφορούν το είδος και το μέγεθος της εγκατάστασης. Η έγκριση του εσωτερικού κανονισμού θα είναι δικαιολογητικό για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας του εργοστασίου και η έγκρισή του θα δίνεται από τον Ενιαίο Φορέα ή τα κατά τόπους παραρτήματά του.

Βασικά σημεία του εσωτερικού κανονισμού της Υγειονομικής Υπηρεσίας του εργοστασίου είναι τα εξής:

⇒ Η σύνθεση του προσωπικού (γιατροί, νοσοκόμοι) και η διοικητική οργάνωση της Υγειονομικής Υπηρεσίας.

⇒ Οι υποχρεώσεις του κάθε μέλους της Υγειονομικής Υπηρεσίας.

⇒ Ο αναγκαίος εξοπλισμός (μηχανήματα για τις ιατρικές εξετάσεις, η καταχώριση των αποτελεσμάτων κλπ.) της Υγειονομικής Υπηρεσίας.

⇒ Η διαδικασία παρακολούθησης της υγείας των εργαζόμενων, η τήρηση φακέλων, η ενημέρωση των εργαζομένων.

Σε ποιόν λογοδοτεί η Υγειονομική Υπηρεσία και από ποιόν ελέγχεται

⇒ Οι υποχρεώσεις της και η σύνδεση με το Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας των εργαζομένων για την ενημέρωση κλπ.

⇒ Η εκπαίδευση του προσωπικού της Υγειονομικής Υπηρεσίας.

Διαδικασία παρακολούθησης της υγείας των εργαζομένων

Βασικά σημεία της διαδικασίας παρακολούθησης της υγείας, που θα πρέπει να περιλαμβάνονται στον εσωτερικό κανονισμό της Υγειονομικής Υπηρεσίας του εργοστασίου, είναι τα παρακάτω:

Γενικά:

Κάθε εργοδότης θα παρέχει ή θα καθιστά δυνατές, με δικά του έξοδα (π.χ. μέσω της Υγειονομικής Υπηρεσίας του εργοστασίου), τις ιατρικές εξετάσεις για τις ασθένειες που σχετίζονται με την έκθεση του εργαζομένου σε ουσίες ή βιομηχανικές διεργασίες του εργοστασίου, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν επαγγελματικές ασθένειες, όπως προβλέπεται παρακάτω.

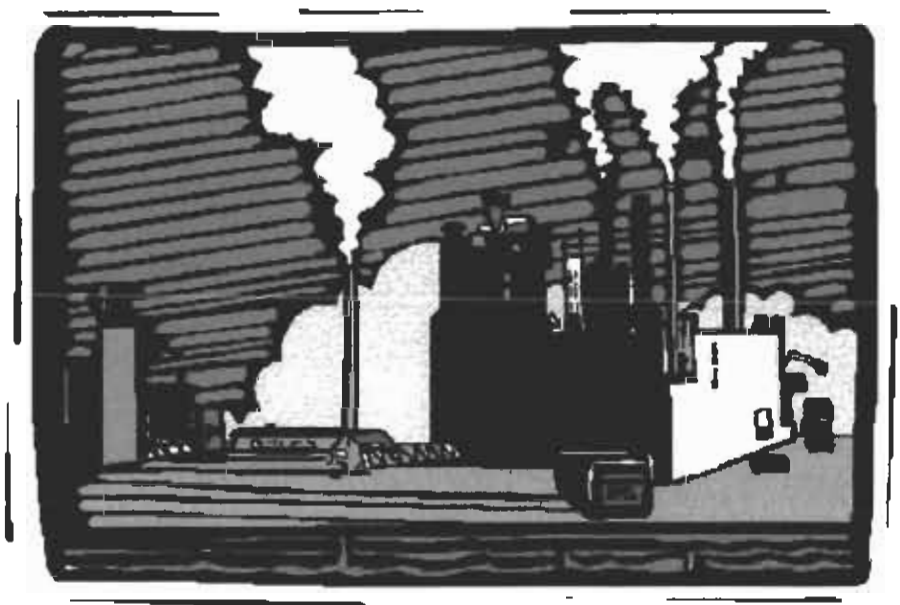
Αν ένας εργαζόμενος αρνείται μία ιατρική εξέταση που προβλέπεται στην εγκεκριμένη διαδικασία, ο εργοδότης θα τον πληροφορεί για τις πιθανές συνέπειες που μπορεί να έχει στην υγεία του η άρνηση και θα παίρνει μία υπογεγραμμένη κατάθεση, στην οποία θα φαίνεται ότι ο εργαζόμενος πληροφορήθηκε τις συνέπειες και αρνείται να εξεταστεί.

Όλες οι ιατρικές εξετάσεις και οι διαδικασίες ιατρικής παρακολούθησης θα πρέπει να γίνονται από ή με την επίβλεψη αδειούχου γιατρού που ανήκει στην Υγειονομική Υπηρεσία του εργοστασίου.

Ο εργοδότης θα πληροφορεί τους εργαζομένους ότι οι ιατρικές εξετάσεις επιβάλλονται από τους κανονισμούς.

Κεφάλαιο 3^ο

Προτάσεις-Λύσεις

Προτάσεις-Λύσεις

Πρόλογος

Η σημερινή κατάσταση στον τομέα της υγιεινής και της ασφάλειας των εργαζομένων στη βιομηχανία στη χώρα μας περιγράφεται σε κάποιο βαθμό στα προηγούμενα κεφάλαια της εργασίας αυτής και σε άλλες εργασίες και μεμονωμένες συλλογές μελετητών, που ασχολήθηκαν κατά καιρούς με το θέμα. Η αντίληψη του προβλήματος σαν κοινωνικού μεγάλης σημασίας και η αντιμετώπιση του με την ανάλογη προσοχή- ιδιαίτερα από το κράτος- υστέρησε σημαντικά στα προηγούμενα χρόνια. Η προστασία της ζωής των εργαζομένων σαν κοινωνική υποχρέωση της πολιτείας υποβαθμίστηκε σε μη πρωτεύον καθήκον από μια σειρά παράγοντες, ανάμεσα στους οποίους κυρίαρχη θέση κατέχει η εδραιωμένη –χωρίς ευθύνη των εργαζομένων- καρδοσκοπική κατεύθυνση της ελληνικής βιομηχανικής παραγωγής. Ακολουθούν άλλα αρνητικά στοιχεία που εκφράζουν την παραπάνω κατεύθυνση, όπως η ανεπάρκεια και ο καταμερισμός της νομοθεσίας, η υστέρηση σε ενημέρωση ως προς τα σύγχρονα standards υγιεινής και ασφάλειας, η ανεπάρκεια, ο κατακερματισμός και η μη σωστή χρησιμοποίηση του επιστημονικού και ελεγκτικού προσωπικού κλπ. Όλα τα παραπάνω συνθέτουν την κακοδαιμονία της ελληνικής κοινωνικής πολιτικής στον τομέα της ασφάλειας και υγιεινής στους τόπους δουλειάς.

Ξεκινώντας από την αντικειμενική αυτή κατάσταση, στις επόμενες παραγράφους αναπτύσσουμε διάφορες προτάσεις για τη βελτίωση και λύση του προβλήματος ,στον τομέα του εργασιακού περιβάλλοντος. Τις προτάσεις αυτές δημιουργήσαμε μετά από προσωπική έρευνα που κάναμε συλλέγοντας στοιχεία για την ανάπτυξη του θέματος «Ασφάλεια των Εργαζομένων στη Βιομηχανία». Αναφέρονται σε όλους τους φορείς που ασχολούνται με την ασφάλεια των εργαζομένων και απαιτούν την έμμεση συνεργασία μεταξύ τους.

Εργασιακό Περιβάλλον

Με τον όρο «εργασιακό περιβάλλον» εννοείται το σύνολο των συνθηκών εργασίας που επικρατούν σε ένα χώρο όπου εργάζονται άνθρωποι.

Στο εργασιακό περιβάλλον πρέπει να επικρατούν τέτοιες συνθήκες (φυσικές, χημικές, τεχνολογικές, οργανωτικές, αισθητικές κλπ.) που θα το καθιστούν ευχάριστο, ασφαλές, υγιεινό και γενικά κατά το δυνατόν ακίνδυνο για την υγεία και σωματική ακεραιότητα των εργαζομένων.

Α) **Φυσικό Περιβάλλον:** Με τον όρο «φυσικό περιβάλλον» εργασίας εννοείται το σύνολο των συνθηκών του μικροκλίματος (αερισμός, θέρμανση, υγρασία), του φωτισμού, του θορύβου και της σκόνης του εργασιακού περιβάλλοντος. Οι επιπτώσεις του κακού ή καλού φυσικού περιβάλλοντος εργασίας πάνω στην υγεία και επαγγελματική ποιότητα των εργαζομένων είναι θέμα πολυμελετημένο στο εξωτερικό για όλα τα επαγγέλματα. Στην Ελλάδα τα μεν στοιχεία που υπάρχουν δεν είναι αρκετά και οι μελέτες που έχουν εκπονηθεί απλώς αγγίζουν το πρόβλημα και ελάχιστα εφαρμόζονται. Δεν υπάρχουν μελέτες για όλες τις κατηγορίες και τα είδη των βιομηχανιών.

Προτάσεις

1) Μέσα σε τακτό χρονικό διάστημα (8-12 μηνών) να συνταχθούν τα «ελληνικά πρότυπα» (standards) για :

- i) Το μικροκλίμα
- ii) Το φωτισμό
- iii) Το θόρυβο
- iv) Τη σκόνη

Των εργασιακών χώρων κατά είδος και κατηγορία για κάθε βιομηχανική δραστηριότητα. Επίσης, να τεκμηριωθούν οι βλάβες της υγείας από τα χαμηλά standards του φυσικού περιβάλλοντος εργασίας.

2) Παράλληλα με τα παραπάνω και σε διάστημα 8-12 μηνών να γίνουν μετρήσεις των παραμέτρων της Παραγράφου 1 σε όλες τις βιοτεχνίες και βιομηχανίες της χώρας από όργανα που θα απαρτίζονται από εκπροσώπους του κράτους, των βιομηχανιών, των εργαζομένων, του ΤΕΕ, των ιατρικών συλλογών, της τοπικής αυτοδιοίκησης (και πιθανόν και άλλων).

3) Να συνταχθεί ο προϋπολογισμός του κόστους προσαρμογής των ελληνικών βιομηχανιών στα προτεινόμενα standards. Εδώ φυσικά η γενική πολιτική της κυβέρνησης θα παίζει καθοριστικό ρόλο, διότι το κόστος προβλέπεται να είναι

πολύ μεγάλο (λόγω της προχειρότητας που διακρίνει την ελληνική βιομηχανία). Πιθανόν να απαιτηθεί πριμοδότηση από το κράτος σε ορισμένες βιομηχανίες ή ειδική μεταχείριση.

4) Να καταρτισθεί το χρονοδιάγραμμα προσαρμογής της κάθε βιομηχανίας, που δε θα ρέπει να υπερβαίνει τους 18-24 μήνες.

5) Να καθιερωθεί ελεγκτικό όργανο που σε ανύποπτο χρόνο θα επισκέπτεται όλες τις βιομηχανίες της χώρας (πιθανόν 1-2 φορές το μήνα) και θα διενεργεί μετρήσεις, επιθεωρήσεις και πραγματογνωμοσύνες, τόσο κατά το στάδιο της προσαρμογής όσο και μετά. Να συντάσσονται εκθέσεις που θα κοινοποιούνται στην Επιθεώρηση Εργασίας, το ΙΚΑ, τις αστυνομικές αρχές, το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, τον εργοδότη και πιθανόν άλλους ενδιαφερόμενους.

6) Να καταρτισθεί νομικό πλαίσιο που θα κατοχυρώνει το φυσικό περιβάλλον του εργασιακού χώρου και θα προβλέπει κυρώσεις για τους παραβάτες.

7) Να καθιερωθεί περιοδική ιατρική εξέταση (check-up) όλων των εργαζομένων στη βιομηχανία και στατιστική ανάλυση των βλαβών της υγείας σε σχέση με το φυσικό περιβάλλον εργασίας.

B) Χημικό Περιβάλλον: Με τον όρο χημικό περιβάλλον εργασίας εννοείται το σύνολο των χημικών παραγόντων στους εργασιακούς χώρους που ενδέχεται να προξενήσουν βλάβες στην υγεία των εργαζομένων και πιθανόν των απογόνων τους.

Το χημικό περιβάλλον αποτελεί ίσως τον πιο ύπουλο και δύσκολο εχθρό του εργασιακού περιβάλλοντος. Για διάφορα χημικά προϊόντα ή αντιδράσεις που χρησιμοποιούνται στη βιομηχανία δεν υπάρχει τεκμηρίωση των πιθανών επιβλαβών επιπτώσεων που μπορεί να έχουν στην υγεία των εργαζομένων. Για πολλά άλλα υπάρχει επαρκής τεκμηρίωση, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Πολλά χημικά προϊόντα που θεωρούνταν αβλαβή κατά το παρελθόν αποδείχτηκαν πολύ επιβλαβή για την υγεία των εργαζομένων. Επομένως, χρειάζεται μεγάλη σύνεση και πείρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Είναι προτιμότερο, αν δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για τις επιπτώσεις που πιθανόν να έχει στην υγεία των εργαζομένων κάποιο χημικό προϊόν, είτε να αντικαθίστανται με άλλο προϊόν ή άλλη μέθοδο (ακόμα και πιο δαπανηρή) είτε να γίνεται η χρήση του με τους πλέον αυστηρούς κανόνες ασφαλείας (έστω και αν αυτοί αποδειχτούν αργότερα περιττοί).

Προτάσεις

1) Μέσα σε τακτή προθεσμία (π.χ. 6-12 μηνών) να συνταχθούν τα «ελληνικά πρότυπα» (standards) για το χημικό περιβάλλον των εργασιακών χώρων κατά το χημικό Προϊόν, κατά το είδος και κατηγορία βιομηχανίας, με την περιγραφή όλων των ιδιοτήτων τους (πλήρη ταξινόμηση). Να περιλαμβάνονται και τα χημικά προϊόντα που είναι πολύ επιβλαβή στην υγεία των εργαζομένων και δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται καθόλου.

Αυτό μπορεί να επιτύχει με ανασκόπηση των ήδη υπαρχόντων standards διαφόρων προηγμένων χωρών, π.χ. κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Η.Π.Α., Ε.Σ.Σ.Δ. κλπ.

2) Να γίνει τεκμηρίωση:

i) Των γνωστών βλαβών στην υγεία των εργαζομένων από τα διάφορα χημικά προϊόντα ή διεργασίες σε συνάρτηση του χρόνου επαφής

ii) Του είδους και της μεθόδου περιοδικών ιατρικών εξετάσεων των εργαζομένων για έγκαιρη διάγνωση και πρόληψη βλαβών στην υγεία τους

iii) Συνεχής αναπροσαρμογή των standards (κάθε χρόνο).

3) Μέσα σε τακτή προθεσμία (π.χ. 6-12 μηνών) να γίνουν μετρήσεις (με ορισμένη μέθοδο και όργανα) των χημικών παραμέτρων του εργασιακού περιβάλλοντος σε όλες τις βιομηχανίες της χώρας.

Τα όργανα που θα κάνουν τις μετρήσεις θα απαρτίζονται από εκπροσώπους του κράτους, του Σ.Ε.Β., των εργαζομένων, του Τ.Ε.Ε., της τοπικής αυτοδιοίκησης (πιθανόν άλλων).

4) Να συνταχθεί προϋπολογισμός του κόστους προσαρμογής κάθε βιομηχανίας στα ελληνικά standards. Επειδή το χημικό περιβάλλον εργασίας είναι κατά κύριο λόγο υπεύθυνο για τις περισσότερες βλάβες στην υγεία των εργαζομένων, δεν μπορεί να υπάρξουν συμβιβαστικές λύσεις (ανθυγιεινά επιδόματα κλπ.). Οι τομές πρέπει να είναι βαθιές και αποτελεσματικές, όσο δαπανηρές και αν είναι.

5) Να γίνει υλοποίηση του σύμφωνα με τις πιο σύγχρονες επιστημονικές μεθόδους (θα πρέπει να προσδιοριστούν αυτές οι μέθοδοι για κάθε χημικό προϊόν ή χημική διεργασία).

6) Να κατοχυρωθεί νομοθετικά το χημικό περιβάλλον των εργασιακών χώρων με γνώμονα την προφύλαξη της υγείας των εργαζομένων και περιοίκων. Θα πρέπει να προβλέπεται εγκατάσταση οργάνων καταγραφής και άλλων εποπτικών

μέσων για την παρακολούθηση της χημικής ρύπανσης (σε όσες βιομηχανίες χρησιμοποιούν χημικά προϊόντα), καθώς και αυστηρές ποινές για τους παραβάτες.

7) Να καθιερωθεί υποχρεωτική περιοδική ιατρική εξέταση (check-up) όλων των εργαζομένων (ειδικότερα και συχνότερα στις χημικές βιομηχανίες) και στατιστική ανάλυση των βλαβών της υγείας σε σχέση με το χημικό περιβάλλον εργασίας.

8) Να καθιερωθεί ελεγκτικό όργανο του χημικού περιβάλλοντος για τις βιομηχανίες, το οποίο σε ανύποπτο χρόνο (αλλά σε συχνά διαστήματα, π.χ. 1-2 φορές το μήνα) θα επισκέπτεται τις βιομηχανίες, ώστε να διαπιστώνεται (με χημικές αναλύσεις), εάν και κατά ποσόν τηρούνται οι προδιαγραφές, μέσα στις οποίες θα μπορεί να εργάζεται μια βιομηχανία, ώστε οι εργαζόμενοι να μην κινδυνεύουν. Το ελεγκτικό όργανο μπορεί να απαρτίζεται από εκπροσώπους του κράτους, του Τ.Ε.Ε., επιστημονικών συλλόγων κλπ. Τις διατυπώσεις του θα κοινοποιεί στο Υπουργείο Εθνικής οικονομίας, Επιθεώρηση Εργασίας, Χημείο του Κράτους, Αστυνομικές Αρχές, Ι.Κ.Α., εργοδότες και πιθανόν άλλους ενδιαφερόμενους.

C) **Τεχνολογικό περιβάλλον:** Με τον όρο «τεχνολογικό περιβάλλον» εργασίας εννοούνται:

☒ Οι εργονομικές συνθήκες

☒ Ο ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός

☒ Η τεχνολογία των μέτρων ασφαλείας

☒ Τα μεταφορικά μέσα που υπάρχουν στους εργασιακούς χώρους.

Οι εργονομικές συνθήκες παίζουν μεγάλο ρόλο στην ασφάλεια των εργαζομένων και μπορούμε να πούμε ότι είναι:

i) **Η αλληλεπίδραση ανθρώπου και μηχανής**, η οποία μπορεί να προξενήσει πολλές βλάβες στον εργαζόμενο. Η διάταξη των μηχανημάτων, πινάκων ελέγχου, χειριστηρίων κλπ. Πρέπει να προσφέρει τη βέλτιστη λειτουργικότητα, ώστε ο εργαζόμενος να αισθάνεται ασφαλής και άνετα.

ii) **Τα ανθρωπομετρικά στοιχεία** τα οποία πρέπει να διερευνώνται διεξοδικά, ώστε να αποφεύγονται τα λάθη, εξαιτίας των οποίων οι εργαζόμενοι μπορεί να υποστούν βλάβες.

iii) **Οι ιδιότητες του εργασιακού χώρου** (π.χ. τα γεωμετρικά περιθώρια στους στενούς χώρους εργασίας, η συμπεριφορά των εργαζομένων σε τέτοιους

χώρους κλπ.), οι οποίες πρέπει να εξετάζονται σχολαστικά, διότι μπορεί να προκαλέσουν βλάβη στους εργαζόμενους.

Ο ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός αποτελεί ίσως τη σοβαρότερη αιτία ατυχημάτων στη βιομηχανία. Ακάλυπτα κινούμενα μέρη μηχανών, εύθραυστα στοιχεία, πτώση αντικειμένων, εκρήξεις, φωτιά, αναθυμιάσεις κλπ. Είναι συχνές αιτίες ατυχημάτων.

Η τεχνολογία των μέτρων ασφαλείας (εξοπλισμός-κράνη, ειδικά ρούχα, μπότες κλπ., οι τεχνικές προστασίας, οπτικοχητικά σήματα ασφαλείας, συνεχής εκπαίδευση κλπ.) παίζει σοβαρότατο ρόλο στη συνειδητοποίηση των κινδύνων.

Τα μεταφορικά μέσα στους εργασιακούς χώρους (π.χ. μεταφορικές ταινίες, αναλυτικά μηχανήματα, γερανοί κλπ.) αποτελούν επίσης σοβαρότατη πηγή ατυχημάτων.

Προτάσεις

✧ Εκπόνηση μελέτης των επιρροών, ποσοτικών και ποιοτικών, των παραγόντων του τεχνολογικού περιβάλλοντος πάνω στους εργαζόμενους και στην παραγωγικότητα.

✧ Τεκμηριωμένη υπόδειξη του είδους του εξοπλισμού και των χώρων εργασίας, όπου οι τεχνικές συνθήκες προκαλούν συχνές βλάβες στους εργαζόμενους.

✧ Θέσπιση του θεσμού της υποχρεωτικής εκπαίδευσης του τεχνικού προσωπικού και των εργαζομένων (σεμινάρια, διαλέξεις, επισκέψεις κλπ.) με ευθύνη και με έξοδα των εργοδοτών πάνω στο τεχνολογικό περιβάλλον των εργασιακών χώρων. Μετεκπαίδευση των μηχανικών στο εξωτερικό.

✧ Συχνός έλεγχος του τεχνολογικού περιβάλλοντος των εργασιακών χώρων από ελεγκτικό όργανο, που πιθανόν να απαρτίζεται από εκπροσώπους του κράτους, του Τ.Ε.Ε., του Σ.Ε.Β., των εργαζομένων, της τοπικής αυτοδιοίκησης κλπ.

D) Οργανωτικό περιβάλλον: Με τον όρο «οργανωτικό περιβάλλον» εργασίας εννοείται γενικά η οργάνωση, διοίκηση και πολιτική της επιχείρησης, τα οποία μοιραία επιδρούν θετικά ή αρνητικά στην ψυχική διάθεση των εργαζομένων και κατά επέκταση στη σωματική και πνευματική τους ασφάλεια. Η καλή ή κακή οργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας και των διαφόρων διεργασιών παίζει καθοριστικό ρόλο στην αύξηση ή μείωση των ατυχημάτων.

Η διαρκής και οργανωμένη ενημέρωση του προσωπικού για ατυχήματα που συνέβηκαν και η ανάλυση των παραγόντων που συνετέλεσαν στο ατύχημα, βοηθούν στη δημιουργία ασφαλέστερου εργασιακού περιβάλλοντος.

Οι «καλές συνήθειες» εργασίας που αποκτώνται με τη συνεχή εκπαίδευση των εργαζομένων από την εταιρία (π.χ. σχολαστική τακτοποίηση του χώρου εργασίας στο τέλος της βάρδιας από κάθε εργαζόμενο, εξαφάνιση των παγίδων που μπορεί να προκαλέσουν ατύχημα – λάδια, ή γράσο στα δάπεδα – κλπ.) βοηθούν στη δημιουργία ασφαλέστερου εργασιακού περιβάλλοντος.

Προτάσεις

* Η συλλογή και αξιοποίηση στοιχείων του οργανωτικού περιβάλλοντος των εργασιακών χώρων των ελληνικών βιομηχανιών (πιθανόν με μορφή ερωτηματολογίου), στην οποία θα συμμετέχουν και οι εκπρόσωποι των εργαζομένων κάθε επιχείρησης.

* Η συλλογή και αξιολόγηση στοιχείων του οργανωτικού περιβάλλοντος των εργασιακών χώρων των βιομηχανικά προηγμένων χωρών

* Η έκδοση ετήσιας επετηρίδας και πιθανώς ενός μηνιαίου περιοδικού, που σκοπό θα έχει πρώτον των ενημέρωση εργαζομένων και εργοδοτών για τα «καλά» ή «κακά» οργανωτικά περιβάλλοντα των εργασιακών χώρων και δεύτερον (και σπουδαιότερο) την αλλαγή νοοτροπίας εργαζομένων και εργοδοτών για το οργανωτικό περιβάλλον των εργασιακών χώρων και την απόκτηση πραγματικής βιομηχανικής συνείδησης και παράδοσης.

* Οι Έλληνες βιομήχανοι πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι βιομηχανία δε σημαίνει ευκαιριακή επένδυση για γρήγορο και εύκολο κέρδος. Αλλά και οι Έλληνες εργαζόμενοι πρέπει επίσης να συνειδητοποιήσουν ότι η ποιότητα της εργασίας τους (οποιαδήποτε και αν είναι αυτή σε ένα εργοστάσιο) πρέπει να είναι η άριστη που μπορούν να αποδώσουν, χωρίς την αστυνόμευση του εργοδότη. Ακόμα και το κράτος πρέπει να συνειδητοποιήσει ότι μια βιομηχανία δεν μπορεί να ιδρύεται από τον οποιονδήποτε, μόνο επειδή διαθέτει τις απαραίτητες τραπεζικές προϋποθέσεις.

* Νομοθετική κατοχύρωση του θεσμού του μηχανικού ασφαλείας με το επιτελείο του (safety team), του υγειονομικού γιατρού, των βιομηχανικών νοσοκόμων, της πυροσβεστικής υπηρεσίας και της υπηρεσίας πρόληψης ρύπανσης, του εργασιακού και του γενικότερου περιβάλλοντος.

Ε) **Αισθητικό περιβάλλον:** Με τον όρο «αισθητικό περιβάλλον» των εργασιακών χώρων εννοείται η αρχιτεκτονική, η διακόσμηση, το πράσινο και γενικά οι συνθήκες που κάνουν το χώρο εργασίας ευχάριστο. Στο σημείο αυτό η πλειοψηφία των ελληνικών βιομηχανιών αποτελεί θλιβερή εικόνα. Και είναι γνωστό ότι το κακό αισθητικό περιβάλλον προδιαθέτει το έδαφος για ατυχήματα. Την τελευταία περίπου 30ετία στις βιομηχανικά προηγμένες χώρες καταβάλλεται όλο και μεγαλύτερη προσπάθεια βελτίωσης του αισθητικού περιβάλλοντος των εργασιακών χώρων, π.χ. εκλογή των καλύτερων συνδυασμών χρωμάτων στους τοίχους, τα μηχανήματα, τα δάπεδα κλπ., μετάδοση μουσικής, κάλυψη σωληνώσεων και καλωδιώσεων με διακοσμητικά καλύμματα ή ψευδοροφές, καλοσχεδιασμένες στολές εργασίας των εργαζομένων κλπ.

Προτάσεις

✂ Συλλογή στοιχείων από τις βιομηχανικά προηγμένες χώρες, σχετικά με το αισθητικό περιβάλλον των εργασιακών χώρων κατά είδος βιομηχανίας. Ευρεία πληροφόρηση των μηχανικών, των βιομηχάνων και των εργαζομένων μέσω περιοδικών, διαλέξεων ή σεμιναρίων.

✂ Καθιέρωση ειδικών μαθημάτων στις Πολυτεχνικές Σχολές της χώρας που θα προετοιμάζουν το μηχανικό να αντιμετωπίζει και να λύνει προβλήματα αισθητικής των χώρων εργασίας. Θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα δημιουργίας Αρχιτεκτόνων-Διακοσμητών Βιομηχανίας.

✂ Αξίωση της πολιτείας για καλύτερο αισθητικό περιβάλλον εργασίας των βιομηχανιών, όπως υποχρεωτική δεντροφύτευση και δημιουργία πράσινου ανάλογα με την οικοπεδική έκταση κάθε βιομηχανίας.

Επαγγελματικές ασθένειες, νοσηρότητα

Καταγραφή – χαρτογράφηση

Οι πληροφορίες που υπάρχουν σήμερα για τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές νόσους χαρακτηρίζονται από:

- Μεγάλη χρονική υστέρηση (περνούν 2-3 χρόνια για τη συλλογή τους)
- Ασυμφωνία και μεγάλες αποκλίσεις στα στοιχεία των διαφόρων πηγών

(Ι.Κ.Α., Υπουργείο Εργασίας κλπ.)

- Έλλιπή ανάλυση (κατά κλάδους, γεωγραφική περιοχή, κοινωνικά χαρακτηριστικά κλπ.) και έλλειψη πληροφοριών
- Έλλειψη σωστών πληροφοριών από τις βιομηχανίες για την πρόληψη των ατυχημάτων και επαγγελματικών νόσων
- Έλλιπή πληροφόρηση και συσχετισμό των στοιχείων με εκείνα των ξένων χωρών.

Προτάσεις

Κατάρτιση ενός προγράμματος (στατιστικό σχέδιο) που να μπορεί:

- ▶ Να αναγγέλλει γρήγορα τις πληροφορίες 92-3 μέρες μετά το ατύχημα
- ▶ Να αξιοποιεί και να παρουσιάζει με λεπτομερή ανάλυση τις πληροφορίες των ατυχημάτων και των επαγγελματικών νόσων κατά κλάδο βιομηχανίας, γεωγραφικό διαμέρισμα, τις συνθήκες, κάτω από τις οποίες συνέβη (φυσικό περιβάλλον, χημικό περιβάλλον κλπ.), την εκπαίδευση που είχε δοθεί στον εργαζόμενο, το πνευματικό του επίπεδο (π.χ. ένας εργαζόμενος μπορεί να μην είναι κατάλληλος για μια συγκεκριμένη εργασία κλπ.), την ιατρική ιστορία του παθόντος κλπ.
- ▶ Η συλλογή και αξιοποίηση των πληροφοριών να γίνεται από έναν ενιαίο φορέα που θα έχει τη συλλογική ευθύνη για τον προγραμματισμό, την οργάνωση, την υλοποίηση και τον έλεγχο του όλου προγράμματος.
- ▶ Θέσπιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τους εργαζομένους, σχετικά με τα ατυχήματα και τις επαγγελματικές νόσους μέσα σε κάθε εργοστάσιο, και μάλιστα από εκπαιδευτές ειδικευμένους στην πρόληψη των ατυχημάτων ή νόσων γι αυτό το είδος βιομηχανίας.

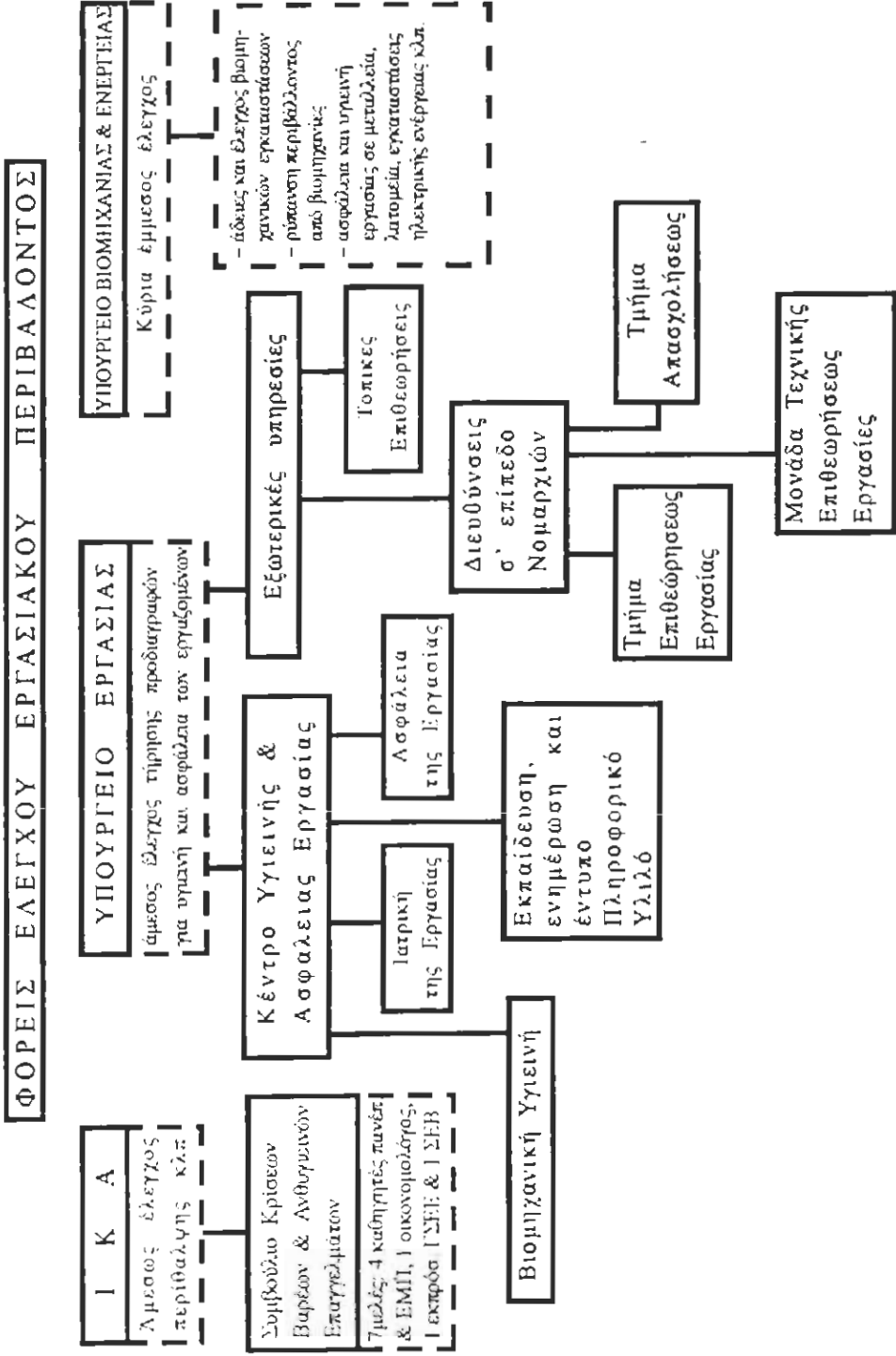
Βιομηχανικές δομές και συνθήκες εργασίας

Σήμερα, η κατάσταση που επικρατεί στο χώρο «συνθηκών εργασίας και ατυχημάτων» και «επαγγελματικών ασθενειών» είναι διαμοιρασμένη σε διάφορους φορείς, όπως Υπουργείο Εργασίας, Υπουργείο Βιομηχανίας, Ι.Κ.Α., που ο καθένας επαναλαμβάνει τις προσπάθειες του άλλου χωρίς αλληλουχία των διαφόρων στοιχείων και με διαφορετική αντιμετώπιση του θέματος από τον κάθε φορέα.

Στο Οργανόγραμμα 1 φαίνεται η σημερινή κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα. Μια πρώτη διαπίστωση είναι ότι αυτοί οι 3 φορείς είναι ανεξάρτητοι ο ένας

με τον άλλο, χωρίς συντονισμό ενεργειών τους. Τα στοιχεία που δίνει ο κάθε φορέας για το ίδιο αντικείμενο διαφέρουν (π.χ. η επιθεώρηση εργασίας αναφέρει για το 1990 ότι υπήρχαν στην Ελλάδα 108.526 βιομηχανίες και βιοτεχνίες και 1.024.669 μισθωτοί, ενώ αντίθετα το Ι.Κ.Α. αναφέρει 183.064 βιομηχανίες και βιοτεχνίες και 1.175.62 μισθωτούς, δηλαδή διαφορές 40% και 13% αντίστοιχα). Είναι δύσκολο λοιπόν να εκτιμήσει κανείς τι συμβαίνει στον ελληνικό χώρο. Επίσης, διαπιστώνεται ότι, ενώ τα όργανα ελέγχου υπάρχουν, δεν υπάρχει οργάνωση και έτσι τα πράγματα μπερδεύονται.

Προτάσεις

1. Σύνταξη ενός ενιαίου οργανογράμματος με όλους τους δημοσίους και ιδιωτικούς φορείς που ασχολούνται με τα εργατικά ατυχήματα και με καταγραφή των αρμοδιοτήτων και των στόχων του καθενός.

2. Μελέτη και συμπλήρωση του παραπάνω οργανογράμματος και αναπροσαρμογή του στα σημερινά πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. Απογραφή όλων των ελληνικών βιομηχανιών κατά είδος, του προσωπικού που διαθέτουν κατά ηλικία, ειδικότητα, προσόντα, τους ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού τους και της διάταξής τους, καθώς και απογραφή όλων των εργατικών ατυχημάτων της τελευταίας πενταετίας.

Διοικητική διάρθρωση της κάθε βιομηχανίας, κατάσταση μηχανημάτων και εγκαταστάσεων από πλευράς ηλικίας και συντήρησης, τυχόν πρόγραμμα εκπαίδευσης του προσωπικού.

4. Συσχετισμός των ελληνικών βιομηχανιών με τις αντίστοιχες των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. παρακολούθηση των εργατικών ατυχημάτων με έμφαση στην πρόληψη των ατυχημάτων και την πλήρη ανάλυση των ατυχημάτων.

6. Εκσυγχρονισμό του υφιστάμενου νομικού πλαισίου με σαφή καθορισμό των αρμοδιοτήτων και ευθυνών των φορέων ελέγχου και ελεγχόμενων. Οι εργαζόμενοι μέσω των φορέων τους θα πρέπει να έχουν λόγο σε κάθε ενέργεια που θέτει σε κίνδυνο την υγεία τους ή τη ζωή τους.

Ειδικές κατηγορίες εργαζομένων

Ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων χρειάζονται ιδιαίτερη μεταχείριση, π.χ. παιδιά, γυναίκες, ανάπηροι και ηλικιωμένοι. Είναι επιτακτική ανάγκη η επίλυση των προβλημάτων της κάθε κατηγορίας

Παιδιά

Η έλλειψη επαγγελματικής ωριμότητας των παιδιών (π.χ. υπερεκτίμηση των δυνάμεων τους, υπέρμετρος ζήλος και βιασύνη στην εκτέλεση της εργασίας τους, ριψοκινδυνότητα, δυσαναλογία μεταξύ των απαιτήσεων ενός έργου και των φυσικών και ψυχικών δυνάμεων τους κλπ.) τα κάνει ευάλωτα στα εργατικά ατυχήματα και σε βλάβες της υγείας τους.

Προτάσεις

☒ Συσχετισμός των απαιτήσεων των διαφόρων επαγγελμάτων και της πρόωπης βλάβης της υγείας των εργαζομένων παιδιών.

☒ προσδιορισμός των ορίων φυσικών και ψυχικών επιβαρύνσεων των εργαζομένων παιδιών και θέσπιση ειδικών ωραρίων εργασίας.

☒ Προσδιορισμός των θέσεων και του ειδικού εξοπλισμού εργασίας για τα εργαζόμενα παιδιά.

☒ Καταγραφή των εργασιών που είναι ακατάλληλες για παιδιά, λόγω περιορισμένων ικανοτήτων, φυσικών ή ψυχικών (π.χ. μονοτονία, νυχτερινή εργασία, αγχώδης εργασία, εξειδικευμένη εργασία κλπ.)

☒ Καθορισμός προγραμμάτων περιοδικών εξετάσεων με προληπτικό χαρακτήρα, ανάλογα με τη βαρύτητα και τις απαιτήσεις ειδικών επαγγελμάτων.

Γυναίκες

Η συμμετοχή της γυναίκας στην κοινωνική εργασία, τα τελευταία χρόνια, τείνει να εξισωθεί με του άνδρα, ενώ παράλληλα η ίδια επωμίζεται και τις οικογενειακές ασχολίες (προπαντός όταν υπάρχουν παιδιά). Εξάλλου, όπως είναι γνωστό, ο γυναικείος οργανισμός έχει ουσιώδεις διαφορές στη διάπλαση του σκελετού, του μυϊκού συστήματος, του κυκλοφοριακού κλπ. Από τον ανδρικό οργανισμό, ενώ ο γεννητικός περιοδικός κύκλος και η τεκνοποιία δημιουργούν συχνά διακυμάνσεις στην παραγωγική επίδοση της γυναίκας και στην ψυχική της διάθεση.

Επιβάλλεται κατάλληλη επαγγελματική εκλογή και εκπαίδευση αλλά και ειδικά μέτρα ασφαλείας και προστασίας, ώστε να προλαμβάνονται βλάβες της υγείας της γυναίκας και να αξιοποιείται σύμφωνα με τις ιδιομορφίες του φύλου της.

Προτάσεις

● Συσχετισμός των επαγγελματικών βλαβών της υγείας των εργαζομένων γυναικών με τις διάφορες απασχολήσεις στη βιομηχανία. Εδώ θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι κλιματολογικές συνθήκες της Ελλάδας, η σωματική διάπλαση των Ελληνίδων (κοντές, ψηλές, παχουλές κλπ.), η ψυχολογία τους κλπ., ώστε οι συγκρίσεις που θα πρέπει να γίνουν με τις εργαζόμενες γυναίκες των άλλων χωρών να είναι αξιόπιστες.

● Επεξεργασία προτύπων με ελαστικά ωράρια, ιδιαίτερα για τις μητέρες και φοιτήτριες.

● Νομοθετική επεξεργασία και κατοχύρωση της γυναικείας εργασίας στη βιομηχανία, με στόχο την αποφυγή βλαβών της υγείας της γυναίκας.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψη η ιδιομορφία των τριών κυρίων φάσεων της γυναικείας ζωής, της εφηβείας, της ωριμότητας και ακμής, και της κλιμακτήριος περιόδου.

Ανάπηροι

Το κύριο πρόβλημα των αναπήρων εργαζομένων είναι η επαγγελματική τους εξασφάλιση και αποκατάσταση.

Ένα πετυχημένο και πλήρες πρόγραμμα έχει σαν σκοπούς:

- i. Την επαγγελματική επιλογή με βάση τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντα που διαθέτει ο ανάπηρος για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων του.
- ii. Το πραγματικό ενδιαφέρον της πολιτείας, των εργοδοτών και των άλλων εργαζομένων όχι από οίκτο αλλά από την πεποίθηση ότι με την κατάλληλη μεταχείριση θα γίνουν ισότιμα μέλη του εργασιακού περιβάλλοντος.

Προτάσεις

✓ Συλλογή και συσχετισμός του βαθμού αναπηρίας και της επαγγελματικής απασχόλησης από διάφορες χώρες και από την Ελλάδα.

✓ Θέσπιση ειδικών προγραμμάτων εκπαίδευσης των αναπήρων, με γνώμονα την αποφυγή και άλλης βλάβης της υγείας τους.

✓ Διερεύνηση τεχνικών μέσων που θα διευκολύνουν τους αναπήρους στην επιτυχή εκτέλεση μιας εργασίας.

✓ Ειδικά προγράμματα επιμόρφωσης και μετεκπαίδευσης των αναπήρων εργαζομένων, με γνώμονα την παραπέρα επαγγελματική τους βελτίωση.

Ηλικιωμένοι

Επικρατεί η αντίληψη ότι οι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι έχουν μειωμένη ικανότητα αντίδρασης σε ενδογενές ή εξωγενές ενοχλητικές επιδράσεις ή βλαπτικούς παράγοντες και ακόμη ότι η παραγωγική τους ικανότητα μειώνεται με το χρόνο. Αυτές οι αντιλήψεις δεν είναι επιστημονικά τεκμηριωμένες. Γίνεται συχνά σύγχυση των φυσικών (βιολογικών) δυνατοτήτων του εργαζομένου ηλικιωμένου με την επαγγελματική του απόδοση στα βαριά κυρίως χειρωνακτικά επαγγέλματα.

Απεναντίας, συχνά δεν υπολογίζονται διάφορες χαρακτηριστικές παράμετροι που συναντάμε κυρίως στους ηλικιωμένους εργαζόμενους, όπως π.χ. η πείρα, η φερεγγυότητα, το υψηλό αίσθημα ευθύνης, η συνειδητοποίηση των κινδύνων κλπ.

Εξάλλου, κάθε φορά που εμφανίζεται επαγγελματική ανεπάρκεια σε ηλικιωμένους εργαζόμενους, δε σημαίνει βιολογική ανεπάρκεια πάντα, αλλά πολύ συχνά λανθασμένη για την ηλικία τους εργασία. Συνθήκες έντασης και υπερέντασης στην εργασία, βάρδια ή νυχτερινή εργασία, απασχόληση σε σύνθετες ή ταχύτατες μηχανές κλπ. Δρουν αρνητικά στους ηλικιωμένους εργαζόμενους και είναι δυνατό να προξενήσουν βλάβη στην υγεία τους.

Η επαγγελματική λοιπόν απασχόληση των εργαζομένων συνεπάγεται ειδικά προβλήματα που η πολιτεία έχει υποχρέωση να επιλύσει, τόσο για τον ηλικιωμένο εργαζόμενο όσο και το κοινωνικό σύνολο.

Προτάσεις

« Στατιστική έρευνα των εργαζομένων στη βιομηχανία κατά ηλικία και εξακρίβωση της κατανομής τους.

« Έρευνα των βιομηχανικά προηγμένων χωρών σχετικά με τους ηλικιωμένους εργαζόμενους (π.χ. πότε θεωρείται ένας εργαζόμενος ηλικιωμένος, σε τι εργασίες απασχολείται, ειδικά προγράμματα, ειδική μεταχείριση κλπ.) και πως μπορούν αντίστοιχα μέτρα να εφαρμοστούν στην Ελλάδα.

« Προσδιορισμός θέσεων εργασίας κατά είδος βιομηχανίας, που η κατάληψή τους θα προορίζεται για ηλικιωμένους εργαζόμενους.

« Επιμορφωτικά προγράμματα για τους ηλικιωμένους εργαζόμενους και ψυχολογική προετοιμασία

Ειδικές βιομηχανίες

Το νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα για τους τομείς διαφόρων «ειδικών βιομηχανιών» με αυξημένους επαγγελματικούς κινδύνους, όπως βιομηχανίες αμιάντου, μολύβδου, βάμβακος, πυριτίου, λατομεία, χυτήρια κλπ είναι υποτυπώδες.

Οι μελέτες σχετικά με τον επαγγελματικό κίνδυνο των ειδικών βιομηχανιών (εξαιρετικά επικινδύνων) είναι ελάχιστες και όλη η γνώση προέρχεται από την ξένη βιβλιογραφία. Η μόνη νομοθεσία για την προστασία των εργαζομένων σε βιομηχανίες αυτού του είδους είναι το Π.Δ. 13/22.3.1964, το οποίο όμως αναφέρεται γενικά και αόριστα στην «εξασφάλιση των εργαζομένων και περιοίκων κατά του κινδύνου της

ζωής, της υγείας και της σωματικής τους ακεραιότητας...». Αυτό φυσικά στην πράξη ερμηνεύεται κατά τη βούληση και το συμφέρον του κάθε εργοδότη.

Επίσης, η επίγνωση της σοβαρότητας των αυξημένων κινδύνων για την υγεία των εργαζομένων διαφόρων βιομηχανιών είναι άγνωστη στους εργαζόμενους. Η ευθύνη εδώ βαρύνει φυσικά και την ηγεσία των εργαζομένων, που δεν φρόντισε (όπως είχε υποχρέωση) να πληροφορηθεί, είτε από το κράτος είτε με ανάθεση σε ειδικούς μελετητές ή από άλλες πηγές και να ενημερώσει σχετικά τους εργαζόμενους. Το Τ.Ε.Ε. οι διάφοροι επιστημονικοί φορείς ασφαλώς θα μπορούσαν να βοηθήσουν τουλάχιστον στο θέμα της επιμόρφωσης των εργαζομένων.

Προτάσεις

✓ Λεπτομερής απογραφή των υπάρχουσων «ειδικών βιομηχανιών» στην Ελλάδα, της λειτουργίας των ενεργειών τους και για την προστασία της υγείας των εργαζομένων και περιοίκων.

✓ Καθορισμός μεθοδολογίας για την κατάταξη βιομηχανίας ή ενός επαγγέλματος στον «ειδικό πίνακα», καθώς και καθορισμός των ανώτατων επιτρεπτών ορίων των ουσιών που μπορούν να συνυπάρξουν με τους εργαζόμενους, χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο την υγεία τους.

✓ Καθιέρωση περιοδικών ελέγχων και μετρήσεων του φυσικού και χημικού περιβάλλοντος των εργασιακών χώρων.

✓ Συστηματική εκπαίδευση των μηχανικών και γιατρών για τους κινδύνους των «ειδικών βιομηχανιών».

✓ Διαρκής ενημέρωση όλων των εργαζομένων σε αυτού του είδους τις βιομηχανίες, ώστε να τους γίνει συνείδηση η χρήση των ειδικών προστατευτικών μέτρων που πιθανόν η βιομηχανία τους διαθέτει ή, σε αντίθετη περίπτωση, να ξέρουν τι να απαιτήσουν, προκειμένου να προστατεύσουν την υγεία τους.

Οικονομικές Επιπτώσεις

Είναι προφανές ότι το κόστος των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών στην Ελλάδα (που σήμερα είναι άγνωστο) πρέπει να γίνει το συντομότερο γνωστό για λόγους οικονομικούς και κοινωνικούς.

Είναι γνωστό επίσης ότι το πολυδαίδαλο ασφαλιστικό σύστημα που επικρατεί στην Ελλάδα (ΙΚΑ, ΤΕΒΕ, ΤΣΛ κλπ.), στο χώρο της βιομηχανίας, κάνει την

κοστολόγηση των εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών τρομερά δύσκολη.

Ακόμα είναι αναμφισβήτητο ότι με τη μέχρι σήμερα επικρατούσα τακτική, δηλαδή την πεπαλαιωμένη και σε πολλά σημεία αλληλοσυγκρουόμενη νομοθεσία, η οποία στην ουσία είναι ανεφάρμοστη, με την ποικιλία των ασφαλιστικών φορέων (που ο καθένας λειτουργεί διαφορετικά), με την έλλειψη κεντρικού οργάνου παρακολούθησης των εργατικών ατυχημάτων, με την ελλιπή πληροφόρηση και αναγγελία των ατυχημάτων και βλαβών των εργαζομένων (η οποία είτε γίνεται σκόπιμα είτε επειδή δεν ελέγχεται) τα συμπεράσματα είναι κατά το πλείστον λανθασμένα και το κόστος οπωσδήποτε πρέπει να είναι κατά πολύ πολλαπλάσιο από εκείνο που θα έπρεπε να είναι ή που πραγματικά η αποκατάσταση των επαγγελματικών βλαβών απαιτεί. Πολλά μικροατυχήματα δε θα έπρεπε καν να καταλήγουν στα νοσοκομεία ή στο ΙΚΑ ή οπουδήποτε αλλού, εάν δεν υπήρχε η κατάλληλη υποδομή για την αντιμετώπιση τους μέσα σε κάθε εργοστάσιο. Η διαδικασία όμως αντιμετώπισης ενός μικρού ή σοβαρού εργατικού ατυχήματος, π.χ. από το ΙΚΑ, είναι η ίδια, και οι ανθρωποώρες που χάνονται (συμπλήρωμα εγγράφων, ώρες αναμονής, άκαρπες και άσκοπες ενδοσυνεννοήσεις κλπ.) επιβαρύνουν τελικά το κόστος των εργατικών ατυχημάτων.

Προτάσεις

✓ Συγκρότηση μιας μελετητικής ομάδας με γνώμονα την καταγραφή των αποζημιώσεων, επιδομάτων, νοσηλείων και την καταγραφή των χαμένων ανθρωποωρών, που δημιουργεί ένα εργατικό ατύχημα, καθώς και των επιπτώσεων επί της παραγωγής και της ψυχολογίας των εργαζομένων.

✓ Συρρίκνωση του πολύπλοκου και πολύμορφου συστήματος των διάφορων ασφαλιστικών οργάνων, με τη διαφορετική για το καθένα αντιμετώπιση, σε ένα κεντρικό όργανο.

✓ Αυτόματη και πλήρη πληροφόρηση κάθε δαπάνης που γίνεται για την αντιμετώπιση ενός εργατικού ατυχήματος και μηχανογραφική απογραφή σε κεντρική μονάδα.

✓ Δημιουργία κεντρικού συμβουλευτικού και ελεγκτικού οργάνου που θα βάλει τις βάσεις και θα καθορίσει τις προϋποθέσεις που πρέπει να έχει κάθε βιομηχανία.

Κοινωνικές και πολιτιστικές διαστάσεις

Είναι αμφισβητούμενος και αμφίβολος ο βαθμός συνεργασίας που υπάρχει μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών για θέματα πρόληψης εργατικών ατυχημάτων, γεγονός που έχει σαν αποτέλεσμα και τη διακύμανση της παραγωγικότητας. Συνήθως, οι ελληνικές βιομηχανίες βλέπουν την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων σαν περιττή οικονομική επιβάρυνση, πράγμα που έρχεται σε αντίθεση με τους εργαζομένους και τους φορείς τους και φυσικά το κοινωνικό σύνολο.

Πολλές φορές πάλι οι επιλεγόμενες λύσεις προστατευτικών μέσων από μία βιομηχανία για το προσωπικό της (που πάντα επιλέγεται σαν συνάρτηση του χαμηλότερου κόστους και πολλές φορές, αν όχι πάντοτε, θεωρείται σαν αναγκαίο κακό) βρίσκουν άκρως αντίθετους αυτούς που θα υποστούν τις επαγγελματικές βλάβες ή τις συνέπειες από πιθανή αποτυχία των λύσεων αυτών (δηλαδή τους εργαζομένους).

Οι εργαζόμενοι βρίσκονται συνήθως σε πολύ μειονεκτική θέση κατά το στάδιο επιλογής μέτρων προστασίας της υγείας τους από τον εργοδότη τους (ούτε συμμετέχουν σε αυτή την επιλογή και ούτε καν ρωτώνται). Πολλές φορές μάλιστα γίνονται, εν αγνοία τους, τα πειραματόζωα διάφορων φθηνών και ίσως ανορθόδοξων λύσεων και αυτοσχεδιασμών, με αποτέλεσμα να προξενούνται σοβαρά ατυχήματα ή ανεπανόρθωτες βλάβες της υγείας τους. (Μια έρευνα θα αποκαλύψει πολλά τέτοια περιστατικά).

Σε άλλες περιπτώσεις, η υγεία και η σωματική ακεραιότητα των εργαζομένων (προπαντός όπου τα ενδεδειγμένα μέτρα ασφάλειας λείπουν λόγω υψηλού κόστους) γίνεται αντικείμενο φθηνής εξαγοράς με τους αντικοινωνικούς θεσμούς των ανθυγιεινών επιδομάτων, κάποιας ποσότητας γάλακτος ή άλλου είδους «premium».

Εκείνο που σίγουρα απομένει τελικά στους εργαζομένους είναι η κλονισμένη υγεία ή κάποια αναπηρία με όλα τα επακόλουθα και τις επιδράσεις της στην οικογένεια τους και γενικά στην κοινωνία όπου ζουν. Η ανωριμότητα και η άγνοια των Ελλήνων εργαζομένων σε θέματα σχετικά με την υγεία τους, που πιθανόν να έχει προκληθεί σκόπιμα, τους κάνει λιγότερο μαχητικούς στις διαπραγματεύσεις με τους εργοδότες τους, ενώ το βάρος των διεκδικήσεών τους πέφτει σε οικονομικές απαιτήσεις κυρίως.

Επίσης, επειδή η ελληνική βιομηχανία (εκτός μερικών εξαιρέσεων) έχει σχεδιασθεί με φθηνή ή παλαιά τεχνολογία (αυτός ο άλλωστε είναι και ένας από τους λόγους της χαμηλής ποιοτικής στάθμης των βιομηχανικών προϊόντων μας), είναι

αναμφίβολο ότι για να «οργανωθεί» μετά την πλήρη ένταξη μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα χρειασθεί βαθιές αλλαγές και ήδη μερικές βιομηχανίες αλλάζουν τον εξοπλισμό τους. Αυτό φυσικά θα επιφέρει και μια σύγχυση στους εργαζομένους και οπωσδήποτε αύξηση των εργατικών ατυχημάτων (αφού θα χαθούν οι παλιές συνήθειες εργασίας), εάν δε ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα συστηματικής εκπαίδευσης.

Προτάσεις

Συγκρότηση μελετητικής ομάδας, στην οποία θα συμμετέχουν και εργαζόμενοι των υπό μελέτη βιομηχανιών, με τα εξής περίπου αντικείμενα:

- Συλλογή στοιχείων για τις απαιτήσεις της σύγχρονης τεχνολογίας κατά κλάδο βιομηχανίας (π.χ. κριτική ικανότητα, μονοτονία, υπερένταση, κατανάλωση μυϊκής δύναμης, ισχυρά νεύρα κλπ.).
- Είδος ή είδη τεχνολογίας που υπάρχουν στο εξωτερικό και στην Ελλάδα. Πως αντιδρούν οι εργαζόμενοι σε μια τεχνολογική αλλαγή στο χώρο εργασίας τους;
- Ευκαιρίες ανάπτυξης που υπάρχουν για τους εργαζομένους μέσα στα ελληνικά εργοστάσια και την κοινωνία όπου ζουν – επιμορφωτικά προγράμματα μέσα και έξω από το εργοστάσιο, φοίτηση σε σχολές, βιβλιοθήκες, διαλέξεις, σεμινάρια κλπ.
- Αν υπάρχει, έστω και υποτυπώδης, συμμετοχή των εργαζομένων σε θέματα αποφάσεων, τα οποία έχουν σχέση με την υγεία τους στους εργασιακούς χώρους και τη βελτίωση της επαγγελματικής τους κατάστασης. Υπάρχει ηθική ή υλική αμοιβή για υποδείξεις ή αποφάσεις που μειώνουν τους κινδύνους και αυξάνουν τη παραγωγικότητα; Θεωρούν οι εργαζόμενοι το εργασιακό τους περιβάλλον ευχάριστο ή πληκτικό; Βρίσκουν ενδιαφέρουσα τη δουλειά τους και, αν όχι, γιατί;
- Σταδιακή συμμετοχή των εργαζομένων στη λήψη αποφάσεων για θέματα που αφορούν την υγεία τους και την επαγγελματική τους εξέλιξη.
- Καθιέρωση από τις εταιρίες, μετά από εξίσωση της πολιτείας, αξιολογικών και αδιάβλητων μεθόδων επιλογής ή παραγωγής των εργαζομένων στις αντίστοιχες θέσεις εργασίας, ώστε, κατά το δυνατόν, οι εργαζόμενοι να αισθάνονται ευχαριστημένοι και ασφαλείς στους χώρους εργασίας, γεγονός που θα μειώσει τα ατυχήματα και θα αυξήσει την παραγωγικότητα.

- Καθιέρωση από τις εταιρίες και το κράτος συστηματικών επιμορφωτικών προγραμμάτων για την επιμόρφωση και επαγγελματική βελτίωση των εργαζομένων, με παράλληλη παροχή κινήτρων, ώστε οι εργαζόμενοι να είναι σε θέση να εκτελούν την εργασία τους με μεγαλύτερη ασφάλεια και σιγουριά. Οι συνεχώς ασφαλείς εργαζόμενοι να αμείβονται μέσα και έξω από τη δουλειά τους με ηθικές και υλικές διακρίσεις.

- Καθιέρωση ειδικών μαθημάτων που να έχουν σχέση με την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών νόσων σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Βιβλιογραφία

Ελληνική βιβλιογραφία

ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε «πρότυπα εκπαιδευτικά προγράμματα για τεχνικούς ασφαλείας» Αθήνα 1999

Θεώνη Κουκουλάκη «Η τυποποίηση σε θέματα υγείας και ασφάλειας της εργασίας» Αθήνα 1999

Κων/να Ζορμπό «Η κατάρτιση στους τομείς της ασφάλειας και της υγείας στο χώρο εργασίας» (Έρευνα αναγκών κατάρτισης) Αθήνα 1998

Αρβανιτογεώργος Ανδρέας Ph.D. «Ανάλυση επικινδυνότητας στη βιομηχανία» Αθήνα 1999

Αστέριος Α. Τέρπος «Έρευνα των συστημάτων πληροφοριών στον τομέα της επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας» Αθήνα 1999

Σ.Δρίβας, Κ.Ζορμπό, Θ.Κουκουλάκη «Μεθοδολογικός οδηγός για την εκτίμηση και πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου» Αθήνα 1998

Αλεξάνδρου Λ. Αγγέλη. «Ιατρική της εργασίας και βιομηχανική Ιατρική».

Ε.Σ.Υ.Ε. «Αποτελέσματα της απογραφής Βιομηχανίας-βιοτεχνίας, Εμπορίου και άλλων υπηρεσιών». Τόμος II.

Ε.Σ.Υ.Ε. «Ετήσια έρευνα δραστηριότητας των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης».

Ι.Κ.Α. «Ετήσιοι απολογισμοί Ι.Κ.Α.».

Καλομοιρη, «Βασικά Έννοιαι του Ελληνικού Εργατικού Δικαίου». Ε.Λ.Κ.Ε.Π.Α.,

Κατουσέλλη, Αλίκη. «Τα ατυχήματα στην Ελλάδα». Έκθεση της ομάδας Υγείας του Ε.Κ.Κ.Ε. (πολυγραφημένο).

Κ.Ε.Π.Ε. Υγεία. Έκθεση της ομάδας Εργασίας του Κ.Ε.Π.Ε.

Μπαζα, Β., Αλεβιζάτου, Γ. «Η επίδραση της θερμοκρασίας επί της υγείας των εργαζομένων σε κλωστοϋφαντουργίες βάμβακος». Αθήνα.

Παπαϊωάννου, Αντ. «Επαγγελματική Υγιεινή».

Ραπτάρχη. Διαρκής Κώδικας της Ισχύουσας Νομοθεσίας. Γραφείο Διαρκούς Κώδικα νομοθεσίας, Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης.

Ρίζου, Ευαγ. «Οι σταθερές αιτίες θανάτου στην Ελλάδα». *Πολιτικά θέματα Νο191*.

Τα εκ της εργασίας ατυχήματα και ο παράγων «άνθρωπος». Αθήνα (Ανάτυπο εκ του Δελτίου του Ι.Κ.Α., τεύχους Ιανουαρίου).

Υγιεινή και ασφάλεια εργαζομένων. Βιβλιοθήκη Σχολών Μαθητείας Ο.Α.Ε.Δ., Ίδρυμα Ευγενίδου.

Ελληνική δημοκρατία, Υπουργείο Εργασίας, Υπηρεσία Εποπτείας Εργασίας, τμήμα Ι.

Πεπραγμένα Περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας

Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εργασίας, Γενική Επιθεώρηση Εργασίας. Διεύθυνση επιθεωρήσεων εργασίας, Τμήμα Π. Εισηγητής Προεδρ. Ιορδανίδης. Ιατροδικαστής-Ιατρικού Εργαστηρίου, Υφηγητής Ε.Μ.Π., Αθήνα.

Το πρόβλημα των εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών νόσων (μελέτη). Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος.

Βελτίωση συνθηκών εργασίας και προστασίας εργαζομένων στον Αμίαντο. Συνέδριο του Τ.Ε.Ε. για τη Βιομηχανία στην Ελλάδα.

Γιαννακόπουλος, Δ. Εισηγητής Ε.Ι.Ν.Π.Ι.Σ. (Συλλόγου Νοσοκομειακών Γιατρών Πάτρας). Επαγγελματικές ασθένειες. Συνέδριο Τ.Ε.Ε/Τ.Δ.Ε. «Βιομηχανία στη Δυτική Ελλάδα»

Πισχινάς, Γ. Ασφάλεια εργαζομένων στη Βιομηχανία. Εισήγηση στο Τ.Ε.Ε.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

International Sektion fur die Verhütung von Sarbeitsunfallen und Berufskrankheiten im Hock-und Tiefbaudern I.V.S.S. Überblick über die Arbeit des Internationalen Kolloquims über die Verhütung von Arbeitsunfallen und Berufskrankheiten im Hoch-und Tiefbau.

I.V.S.S. "Ergonomische Untersuchungen bei Bauarbeiten unter Tage".

I.V.S.S. "Baularm Untersuchungen and Baustellen".

World Congress on The Prevention of occupational Accidents and Diseases. Dublin, Ireland

Skiba, R. "Die Gefahrentraegertheorie". Hug + Co

Gniza, E. "Zur Theorie Der Wege der Unfallverhuetung" in Arbeitsschutz und Arbeitsoekonomik, Heft I S 62-76

Moehler, H. "Der Einfluss des Ingenieurs auf die arbeitssicherheit". Tribuene Verlag

Maintenance and repair work on gas lines and apparatus. Water seals and drain seal pots. EUR 60-48 DE.EN.ER.IT.NL. Working party, "Safety Gas Mains" Commision of the European Communities.

Congress, Commission of the European Communities. Mines Safety and Health Commission. Organised in association with the European Undersea Biomedical Society and the Medical Committee of the European Diving Technology, Committee on Medical Aspects of Diving Accidents.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

**ΔΕΛΤΙΟ
ΑΝΑΦΟΡΑΣ
ΒΛΑΒΗΣ**

ΔΕΛΤΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΒΛΑΒΗΣ

α.α.000001

1 Αναφορά βλάβης (συμπληρώνεται από το άτομο που έχει εντοπίσει την βλάβη)

Ημερομηνία..... Ώρα..... Τμήμα .....

Αναφέρθηκε στον: (Προφορικά).....(Γραπτά).....

Περιγραφή βλάβης.....

.....

Υπογραφή..... θέση .....

2 Διορθωτικές ενέργειες (συμπληρώνεται από τον διευθυντή τον τμήματος) Έγινε

επιβεβαίωση της βλάβης ΝΑΙ/ΟΧΙ Ημερομηνία..... Ώρα.....

Προτεινόμενη ενέργεια για διόρθωση της βλάβης

Η ενέργεια θα γίνει με ευθύνη τον: Όνομα .....

Υπογραφή.....

Βαθμός προτεραιότητας² 12345 .....

Εκτίμηση κόστους.....

Προσωρινές προφυλάξεις .....

Υπογραφή..... Ημερομηνία.....

3 Οικονομική έγκριση (συμπληρώνεται από τον διευθυντή της μονάδας)

Εγκρίνεται το παραπάνω ποσό για την διόρθωση της βλάβης που περιγράφεται πιο πάνω.

Υπογραφή..... Ημερομηνία.....

4 Επιβεβαίωση της διόρθωσης (η πρότεινα μένη ενέργεια έχει γίνει)

Υπογραφή (Διευθυντής Τμήματος)..... Ημερομηνία .....

Τελικό κόστος.....

5 Έλεγχος υπεύθυνου ασφάλειας

Η παραπάνω εργασία έχει τελειώσει και η βλάβη έχει εξαλειφθεί.

Υπογραφή..... (Υπεύθυνοι ασφάλειας) Ημερομηνία /ώρα.....

2 Βαθμοί προτεραιότητας: 1= άμεσα. 2=48 ώρες, 3=7 ημέρες, 4=1 μήνας, 5=3 μήνες

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'

Τα μητρώα
Ασφαλισμένων των
Ελληνικών
Οργανισμών
κοινωνικής ασφάλισης
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Εισαγωγικό Σημείωμα

Η γνωστή πολυπλοκότητα του ασφαλιστικού συστήματα: της χώρας μας, με την πληθώρα ασφαλιστικών οργανισμών και ταμείων, δημιουργεί προβλήματα στη συλλογή συγκρίσιμων και αξιόπιστων στατιστικών πληροφοριών. Το αποτέλεσμα από την κατάσταση αυτή είναι η αδυναμία αποτύπωσης των προβλημάτων υγείας των διαφόρων επαγγελματικών ομάδων και κατ' επέκταση όλου του ελληνικού πληθυσμού.

Είναι προφανές ότι χωρίς "διάγνωση" (αποτύπωση των προβλημάτων) δεν είναι δυνατή η οποιαδήποτε ορθολογική παρέμβαση (προσδιορισμός στόχων - καθορισμός προτεραιοτήτων - σχεδιασμός υπηρεσιών - λήψη προληπτικών και "θεραπευτικών" μέτρων).

Το ΕΛΙΝΥΑΕ, στα πλαίσια των ιδρυτικών στόχων του για την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη της πολιτικής για την υγεία, την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων, έχει ξεκινήσει μελέτη για τη διερεύνηση της δυνατότητας εναρμόνισης των στατιστικών πληροφοριών που συλλέγονται στη χώρα μας και αφορούν τις επαγγελματικές ασθένειες και τα εργατικά ατυχήματα. Επίσης, η προσπάθεια αυτή γίνεται στα πλαίσια της διαδικασίας που έχει αρχίσει στη Ευρωπαϊκή Ένωση με στόχο την εναρμόνιση των στατιστικών δεδομένων των χωρών μελών.

Από το αποτέλεσμα της μελέτης θα προκύψουν χρήσιμα συμπεράσματα για το σχεδιασμό και τις δυνατότητες υλοποίησης ενός δικτύου πληροφοριών για τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες. Το δίκτυο αυτό θα εξυπηρετήσει μελλοντικά τόσο τις διάφορες δραστηριότητες των ασφαλιστικών φορέων όσο και την σε βάθος έρευνα και αντιμετώπιση των επαγγελματικών κινδύνων. Η δημιουργία ενός τέτοιου δικτύου προϋποθέτει διάλογο και συμμετοχή όλων των ασφαλιστικών φορέων όπως επίσης και των άμεσα ενδιαφερόμενων κοινοτικών φορέων (κράτος, εργαζόμενοι, εργοδότες). Για το λόγο αυτό η

πρωτοβουλία του ΕΛΙΝΥΑΕ στοχεύει και στην ανάπτυξη των απαραίτητων δεσμών οι οποίοι θα εξασφαλίσουν την παρούσα και μελλοντική συνεργασία.

Το ερωτηματολόγιο πού ακολουθεί αποσκοπεί σε μία προκαταρκτική διερεύνηση ώστε να εκτιμηθεί η παρούσα κατάσταση, να εντοπιστούν τα προβλήματα και να ταξινομηθούν οι ασφαλιστικοί φορείς ανάλογα με τη δυνατότητα και αρμοδιότητα τους να συμμετάσχουν σε ένα σύστημα πληροφοριών.

Δεδομένου ότι το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελεί μία πρώτη προσέγγιση είναι ενδεχόμενο ορισμένα (ή πολλά) από τα στοιχεία πού ζητούνται να μην αφορούν τις δραστηριότητες του Οργανισμού σας. Εάν κάποιες από τις ερωτήσεις δεν είναι κατανοητές σας παρακαλούμε να επικοινωνήσετε με τον κ. Αστέριο Τέρπο (στοιχεία στο ερωτηματολόγιο). Επίσης, είναι πιθανό κάποιες από τις απαντήσεις σας να χρειάζονται περισσότερες διευκρινίσεις. Στην περίπτωση αυτή χρησιμοποιήστε τις πίσω σελίδες του ερωτηματολογίου.

Η επιτυχία αυτής της προσπάθειας του ΕΛΙΝΥΑΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη συμβολή σας. Σας ευχαριστούμε για τη βοήθεια και την υπομονή σας στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

ΠΑΛΗΡΗΣ ΤΙΤΛΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ:	
ΑΡΧΙΚΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ	: .....
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ, ΤΜΗΜΑΤΟΣ ή ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ	
(πχ. Στατιστική Υπηρεσία)	: .....
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ	: .....
ΤΑΧ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ (Τμήματος)	: .....
ΤΑΧ. ΚΩΔΙΚΟΣ	: .....
ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	: .....
FAX	: .....
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΥ ΠΟΥ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕ ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ (για τυχόν συμπληρωματικές διευκρινίσεις):	
.....	
.....	
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑ ΤΟ ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. (Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας):	
Αστερίας Α. ΤΕΡΠΟΣ	
ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.	
Πατησίων 89, Αθήνα 10434	
τηλέφωνα επικοινωνίας: 8814216,8814383,8819839 ή 6443923.093-338344	
FAX: 8813270	
e-mail: terpos_aa@hol.gr	

ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

1. Παρακαλώ προσπαθήστε να συμπληρώσετε με τη μεγαλύτερη δυνατή προσέγγιση όσες ερωτήσεις αφορούν τον Οργανισμό σας.
2. Στο αριστερό περιθώριο της κάθε σελίδας και δίπλα σε κάθε ερώτηση υπάρχουν οι φράσεις: "δεν αφορά" - "ασαφής" - "δεν γνωρίζω". Εάν πιστεύετε ότι η ερώτηση δεν αφορά τον Οργανισμό σας, είναι ασαφής ή δεν γνωρίζετε την απάντηση, κυκλώστε αναλόγως μία ή περισσότερες κατάλληλες φράσεις.
3. Εάν ο προβλεπόμενος χώρος για την απάντηση σας δεν επαρκεί ή εάν θέλετε να δώσετε περισσότερες λεπτομέρειες χρησιμοποιήστε το χώρο των πίσω σελίδων.
4. Τοποθετήστε το συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο στον απαντητικό φάκελο και ταχυδρομήστε το στο ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. μέχρι τις 30 Ιουνίου 1997.

A. Γενικές ερωτήσεις

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- A.1.** Σημειώστε με X στο κατάλληλο τετραγωνάκι ποιες από τις παρακάτω παροχές περιλαμβάνονται στις παροχές του Οργανισμού σας
- σύνταξη
  - επικουρική σύνταξη
  - υγειονομική περίθαλψη
  - πρόνοια
  - άλλες (αναφέρετε ονομαστικά)
- _____
- _____
- _____

==>

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- A.2.** Αναφέρετε το συνολικό αριθμό των λειτουργούντων υποκαταστημάτων του Οργανισμού σας στην Ελλάδα (χωρίς να περιλάβετε ιατρεία και κλινικές):
- .....

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- A.3.** Εάν η κατανομή των υποκαταστημάτων δεν καλύπτει γεωγραφικά χώρα περιγράψτε περιληπτικά πού απευθύνονται οι ασφαλισμένοι πού διαμένουν στις περιοχές πού δεν καλύπτονται:

_____

_____

_____

_____

==>

Η Ασφάλεια των εργαζομένων στην Βιομηχανία

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν

A.4. Αναφέρετε το συνολικό αριθμό των ατόμων που απασχολούνται στον Οργανισμό σας:

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν

A.5. Αναφέρετε το συνολικό αριθμό των ατόμων που απασχολούνται στο Τμήμα Μητρώου του Οργανισμού σας:

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν

A.6. Λειτουργεί στον Οργανισμό σας υπηρεσία ή τμήμα που ασχολείται με τη στατιστική ανάλυση των παρεχομένων υπηρεσιών;

- ΝΑΙ   - ΟΧΙ

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν

A.7. Εάν στην προηγούμενη ερώτηση (A.6.) απαντήσατε ναι, αναφέρετε το συνολικό αριθμό των ατόμων που απασχολούνται στη Στατιστική Υπηρεσία του Οργανισμού σας:

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν

A.8. Εάν στην ερώτηση A.6. απαντήσατε ναι, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα ο οποίος αναφέρεται στις ειδικότητες των ατόμων που απασχολούνται στη Στατιστική Υπηρεσία του Οργανισμού σας; όπως στο παράδειγμα:

Ειδικότητα	αριθμός ατόμων	πτυχιούχοι	σημειώσεις
Μαθηματικοί	2	2	
Γραμματειακή	1	-	αποσπασμένη από άλλο τμήμα
βοηθοί	3	1	

συμπληρώστε τον πίνακα:

Ειδικότητα	αριθμός ατόμων	πτυχιούχοι	σημειώσεις

γυρίστε σελίδα ==>

B. Μητρώα εγγεγραμμένων και στατιστικά στοιχεία

Οι ερωτήσεις αυτής της ενότητας αφορούν το σχέδιο των μητρώων των ασφαλιστικών οργανισμών, τα συστήματα συγκέντρωσης πληροφοριών και ορισμένα στατιστικά στοιχεία.

Οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των ασφαλιστικών οργανισμών αφ' ενός ως προς το αντικείμενο των παροχών (άλλοι παρέχουν μόνο κύρια σύνταξη, άλλοι μόνο επικουρική σύνταξη, άλλοι παρέχουν κύρια και επικουρική σύνταξη καθώς και υγειονομική περίθαλψη κλπ.) και αφ' ετέρου ως προς τη διάρθρωση και κατανομή των υπηρεσιών τους (άλλοι δεν έχουν υποκαταστήματα, άλλοι έχουν μόνο στην Ίδια πόλη ενώ άλλοι έχουν μεγαλύτερα δίκτυα) είναι πολλές. Έπομένως είναι δυσχερές η διατύπωση των ερωτήσεων για την λεπτομερή αποτύπωση και ταξινόμηση των συστημάτων πληροφοριών. Για τους λόγους αυτούς και εάν νομίζετε ότι οι παρακάτω ερωτήσεις δεν έχουν εφαρμογή στον Οργανισμό σας παρακαλώ να περιγράψετε τη δομή του συστήματος; πληροφοριών χρησιμοποιώντας τις πίσω σελίδες.

B.1. Αριθμός μητρώου ασφαλισμένων (Α.Μ.)
- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν Σημειώστε Χ στο κατάλληλο τετραγωνάκι:

- υπάρχει ένας μοναδικός κωδικός αριθμός για κάθε εγγεγραμμένο στον Οργανισμό (ο αριθμός: είναι κοινός για όλα τα είδη παροχών).
- υπάρχει άλλος κωδικός αριθμός για τους εν ενεργεία ασφαλισμένους, άλλος για τους συνταξιούχους, άλλος για τους δικαιούχους παροχών προνοίας κλπ.
- άλλο σύστημα (διευκρινίστε περιληπτικά):

==>

B.2. Δώστε παράδειγμα του αριθμού μητρώου (Α.Μ.):
- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν .....

B.3. Περιέχεται η χρονολογία εγγραφής του ασφαλισμένου στην κωδικοποίηση του Α.Μ.;
- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν - ΝΑΙ - ΟΧΙ

B.4. Περιέχεται η γεωγραφική προέλευση του ασφαλισμένου στην κωδικοποίηση του Α.Μ.;
- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν - ΝΑΙ - ΟΧΙ ==>

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- B.5.α. Εάν ο Οργανισμός σας δεν έχει υποκαταστήματα σημειώστε X στο κατάλληλο τετραγωνάκι:**
- 1.- υπάρχει ένα κοινό μητρώο για όλα τα είδη παροχών
  - 2.- υπάρχει διαφορετικό μητρώο για κάθε είδος παροχής; το οποίο περιέχει τα στοιχεία των δικαιούχων (αναφέρετε τα είδη των μητρώων): .....
  - 3. - εάν οι δύο ανωτέρω απαντήσεις δεν ισχύουν στην περίπτωση του Οργανισμού σας περιγράψτε περιληπτικά στην πίσω σελίδα το σύστημα μητρώων. ==>
-

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- B.5.β. Εάν ο Οργανισμός σας έχει υποκαταστήματα σημειώστε X στο κατάλληλο τετραγωνάκι:**
- 1.- υπάρχει ένα κεντρικό μητρώο που περιέχει τα στοιχεία όλων των ασφαλισμένων του Οργανισμού ενώ σε κάθε υποκατάστημα υπάρχει αντίγραφο μητρώο που περιέχει τα στοιχεία των ασφαλισμένων της περιοχής. Εάν επιλέξατε την απάντηση αυτή και ο Οργανισμός σας έχει περισσότερους από ένα κλάδο παροχών (σύνταξης, περίθαλψης, προνοίας κλπ.) τότε σημειώστε X σε μία από τις παρακάτω απαντήσεις:**
    - 1.1.- υπάρχει ένα κοινό μητρώο για όλα τα είδη παροχών
    - 1.2. - υπάρχει διαφορετικό μητρώο για κάθε είδος παροχής το οποίο περιέχει τα στοιχεία των δικαιούχων (αναφέρετε τα είδη των μητρώων): .....
  - 2.- δεν υπάρχει κεντρικό μητρώο με τα στοιχεία όλων των ασφαλισμένων του Οργανισμού αλλά σε κάθε υποκατάστημα υπάρχει αντίγραφο μητρώο που περιέχει τα στοιχεία των ασφαλισμένων της περιοχής. Εάν επιλέξατε την απάντηση αυτή και ο Οργανισμός σας έχει περισσότερους από ένα κλάδο παροχών (σύνταξης, περίθαλψης, προνοίας κλπ.) τότε σημειώστε X σε μία από τις παρακάτω απαντήσεις
    - 2.1.- υπάρχει ένα κοινό μητρώο για όλα τα είδη παροχών
    - 2.2. - υπάρχει διαφορετικό μητρώο για κάθε είδος παροχής το οποίο περιέχει τα στοιχεία των δικαιούχων (αναφέρετε τα είδη των μητρώων):.....
  - 3. - εάν οι ανωτέρω απαντήσεις (B.5.β.1 και B.5.β.2.) δεν ισχύουν στην περίπτωση του Οργανισμού σας περιγράψτε περιληπτικά στην πίσω σελίδα το σύστημα μητρώων. ==>

Η Ασφάλεια των εργαζομένων στην Βιομηχανία

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- B.7.** Σημειώστε με X το εάν (από το σύνολο των εγγεγραμμένων στον Οργανισμό σας) είναι ευχερής ο εντοπισμός (η η ομαδοποίηση) των ατόμων που λαμβάνουν παροχές λόγω αναπηρίας;
 - ΝΑΙ - ΟΧΙ

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- B.8.** Εάν στην προηγούμενη ερώτηση (B.7.) επιλέξατε ναί. σημειώστε με X εάν είναι δυνατή η στατιστική ανάλυση (η η καταμέτρηση) κατά αίτια αναπηρίας:
 - ΝΑΙ (Υπάρχει και σχετική κωδικοποίηση αναπηριών)
 - ΟΧΙ

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- B.9.** Εάν στην ερώτηση B.7. επιλέξατε ναι, σημειώστε με X εάν είναι δυνατή η διάκριση μεταξύ των ατόμων που λαμβάνουν παροχές μόνιμης η προσωρινής αναπηρίας και η χωριστή καταμέτρηση τους:
 - ΝΑΙ - ΟΧΙ

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- B.10.** Συμπληρώστε στον παρακάτω πίνακα τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τον Οργανισμό σας. Για όσα από τα ζητούμενα δεν υπάρχουν ή δεν υπολογίζονται στοιχεία σημειώστε "Δ.Υ."

a/a	Κατηγορία	Εγγεγραμμένοι	Νέες έγγραφες (εισροές)	Διαγραφές (εκροές)	Έτος
1	κύρια ασφάλιση (χωρίς προστατευόμενα μέλη)				
2	.επικουρική ασφάλιση				
3	συνταξιούχοι				
4	συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας				
5	παροχές προνοίας				
6	παροχές προνοίας σε αναπήρους				
7	άλλη				
8	άλλη				

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- B.11.** Υπάρχει στον Οργανισμό σας σύστημα καταγραφής των εργατικών ατυχημάτων;

- ΝΑΙ - ΟΧΙ

Η Ασφάλεια των εργαζομένων στην Βιομηχανία

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν

B.12. Εάν στην προηγούμενη ερώτηση (B.11.) απαντήσατε ναι (υπάρχει σύστημα καταγραφής των εργατικών ατυχημάτων) σημειώστε X στο κατάλληλο τετραγωνάκι:

- Στη δήλωση (φόρμα) καταγραφής του ατυχήματος περιλαμβάνονται τα εξής στοιχεία:

α/α	ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	Περιλαμβάνεται		Κωδικοποίηση	
		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
1	Αριθμός Μητρώου				
2	Επώνυμο				
3	Όνομα				
4	Όνομα πατρός ή συζύγου				
5	Αριθμό; ταυτότητα;				
6	Ηλικία (ή έτος γέννησης)				
7	Φύλο				
8	Εθνικότητα				
9	Επάγγελμα κατά την στιγμή του ατυχήματος (απασχόληση)				
10	Καθεστώς απασχόλησης (υπάλληλος - αυτοαπασχολούμενος - μαθητευόμενος - προστατευόμενο μέλος)				
11	Προϋπηρεσία (χρόνος προϋπηρεσίας στον παρόντα εργοδότη)				
12	Στοιχεία εργοδότη (επωνυμία -διεύθυνση -				
13	A.M. ΙΚΑ εργοδότη				
14	A.Φ.Μ. εργοδότη				
15	Οικονομική δραστηριότητα του εργοδότη				
16	Αριθμός εργαζομένων στον εργοδότη				
17	Τόπος ατυχήματος				
18	Ημερομηνία ατυχήματος				
19	Χρόνος της ημέρας που έγινε το συμβάν				
20	Περιβάλλον εργασίας (πχ. γραφείο, δάσος κλπ.)				
21	Διαδικασία εργασίας την ώρα του ατυχήματος (αργ. κωδ.)				
22	Περιστάσεις κάτω από τις οποίες έγινε το ατύχημα (πχ. δραστηριότητα του θύματος την ώρα του συμβάντος)				
23	Είδος τραυματισμού				
24	Μέρος του σώματος που τραυματίστηκε				
25	Ημέρες που γάθηκαν				
26	Εξέλιξη - Έκβαση ατυχήματος - Θάνατος - Αναπηρία (Βαθμός και Διάρκεια)				

==>

Η Ασφάλεια των εργαζομένων στην Βιομηχανία

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- B.13.** Εάν στην ερώτηση (B.11.) απαντήσατε ναι σημειώστε τα πιο πρόσφατα στατιστικά στοιχεία:
- Αριθμός δηλωθέντων ατυχημάτων ..... έτος .....

- Αριθμός θανατηφόρων ατυχημάτων..... έτος .....

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- B.14.** Εάν στην ερώτηση B.11. απαντήσατε ναι χρησιμοποιήστε την πίσω σελίδα για να περιγράψετε περιληπτικά ("τηλεγραφικά") τη διαδικασία δήλωσης και αναγνώρισης του εργατικού ατυχήματος. ==>

(Ειδικά ενδιαφέρουν τα έξης: χρόνος υποβολής τη; δήλωσης, ποιος είναι αρμόδιος να κάνει τη δήλωση-αίτηση, ποια δικαιολογητικά επισυνάπτονται υποχρεωτικά. ποιος τα παραλαμβάνει και πού τα προωθεί, ποιος είναι οι ειδικότητες των μελών των υγειονομικών επιτροπών που εξετάζουν τις αιτήσεις, ποιος άλλες διαδικασίες ακολουθούνται). **Η προσθήκη ενός απλού σχεδιαγράμματος είναι ευπρόσδεκτη.**

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- B.15.** Υπάρχει στον Οργανισμό σας; σύστημα καταγραφής; των επαγγελματικών ασθενειών;

- ΝΑΙ - ΟΧΙ

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- B.16.** Εάν ο Οργανισμός σας στις παροχές προ; τους ασφαλισμένους του περιλαμβάνει παροχές αναπηρίας;

- σημειώστε με Χ στο κατάλληλο τετραγωνάκι το αν υπάρχει σύστημα κωδικοποίησης ή ταξινόμησης των αιτίων που προκάλεσαν την αναπηρία

- ΝΑΙ - ΟΧΙ (δεν υπάρχει)

- δεν αφορά
- ασαφής
- δεν
- B.17.** Σημειώστε με Χ στο κατάλληλο τετραγωνάκι εάν υπάρχει στατιστική έκδοση του Οργανισμού σας στην οποία να αναλύονται:
- τα εργατικά ατυχήματα

- ΝΑΙ - ΟΧΙ

- οι επαγγελματικές ασθένειες

- ΝΑΙ - ΟΧΙ

- οι αναπηρικές συντάξεις (και οι αιτίες που προκάλεσαν τις αναπηρίες)

- ΝΑΙ - ΟΧΙ

Ελέγξτε πάλι τις απαντήσεις σας

Τοποθετήστε το συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο στον απαντητικό φάκελο και ταχυδρομήστε το στο ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. μέχρι τις 30 Ιουνίου 1997

Ευχαριστώ για τη βοήθεια και την υπομονή σας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ'

**Διευθύνσεις των
ευρωπαϊκών συστημάτων
καταστροφή των εργατικών
ατυχημάτων & των
επαγγελματικών ασθενειών
(οργανισμοί και ιδρύματα
που απάντησαν στο
ερωτηματολόγιο)**

Η Ασφάλεια των εργαζομένων στην Βιομηχανία

Συστήματα καταγραφής εργατικών ατυχημάτων: Διευθύνσεις

αυξ. αριθμ. ερωτ.	Χώρα	αρχικά	Οργανισμός, Διεύθυνση ή Τμήμα	Ταχυδρομική Διεύθυνση	Προϊστάμενος
1	BELG	FAT	Fonds des Accidents du Travail	RueduTronc 100, 1050 Bruxdles	Michd Depoorterc
3a	DENM	DWES	The Danish Working Environment Service, 'The Analysis & Documentation Office'	Landskronagade 33, 2100 Kabenhavn 0	Ms Kirsten Jorgensen
5	FINL	TK	Tila Stokeskus (Statistics Finland), "Elinolot (Sodal Statistics)"	SF-00022 Statistics Finland	Mr. Risto Lehtonen
6a	GERM	HVBG	Hauptverband der gewerblichen Berufsgenossenschaften, "Berufsgenossenschaftliche Zentrale	Alte Heerstrafle 111, D- 53757 Sankt Augustin	Klaus Jurgen Fisher
7	ITAL	INAIL	Institute Nazionale Assicuratone Contro gli Infortuni sul Lavoro, "Consulenza Statistico Attuariale"	Via Stefano Gradi 55, 00141 Roma	Matilde Ludovica Galeotti
8	NORW	AT	Arbeidstilsynet (The Labour Inspection), "Department of Strategic Planning"	PB. 8103 Dep., N-0032, Oslo	Nils-Petter Wedge
9	NORW	NIA/ RTV	National Insurance Administration, " Planning	Drammensweien 60, N-0241, Oslo	Drude Berntsen
10a	NORW-P	NPD	Norwegian Petroleum Directorate, "Working Environment Section"	Prof. Olav Hanssens vei 10, PO Box 600, 4001 Stavanger	Anne Valten
11	PORT	DE/MQE	Departamento de Estatistica do Ministerio para a Qualificacao e o Emprego, "Direccao de Services de Inquentos e Metodologias"	Rua Rodrigo da Fonseca. N. 55, 1250Lisboa	Maria Puqueria Ludo
12	SPAIN	MTAS	Ministerio de Trabajo y Asuntos Sodales, "Subdiredcon General de Estadisticas Sodales y Laborales"	Maria de Guzman 52, 4». 28071 Madrid	Teresa Giraldez Nunez
13	UK	HSE	Health and Safety Executive, "Operations Unit"	Trinity Road 515, Daniel House, Merseyside, L20 7HE	David Ashton

Συστήματα καταγραφής επαγγελματικών ασθενειών: Διευθύνσεις

αυξ. αριθμ. ερωτ.	Χώρα	αρχικά	Οργανισμός, Διεύθυνση ή Τμήμα	Ταχυδρομική Διεύθυνση	Προϊστάμενος
2	BELG	FBZ/FMP	Fonds voor de ~~Bezoegzichten Fonds des~~	Avenue de l' Astronomie 1, 1210 Bruxdles	J. Quina
3b	DENM	DWES	The Danish Working Environment Service, "The Analysis & Documentation Office"	Landskronagade 33, 2100 Kfibenhavn 0	Ms Kirsten Jorgensen
4	FINL	TIOH	Finnish Institute of Occupational Health, "Dept of Epidemiology and Biostatistics, Registry Section"	Topdinksenkatu 41 a A, FIN-00250 Helsinki	Timo Kauppinen
6b	GERM	HVBG	Hauptverband der gewerblichen Berufsgenossenschaften, "Abtdlung Information, Dokumentation und Analyse"	Alte Heerstrafle 111 D-53757 Sankt Augustin	Horst Schuitz
10b	NORW-P	NPD	Norwegian Petroleum Directorate, "Working Environment Section"	Prof. Olav Hanssens vei 10 PO Box 600, 4001 Stavanger	Anne Vatten

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ'

Διευθύνσεις Ελληνικών
Ασφαλιστικών Οργανισμών
(που απάντησαν στο
ερωτηματολόγιο)

Η Ασφάλεια των εργαζομένων στην Βιομηχανία

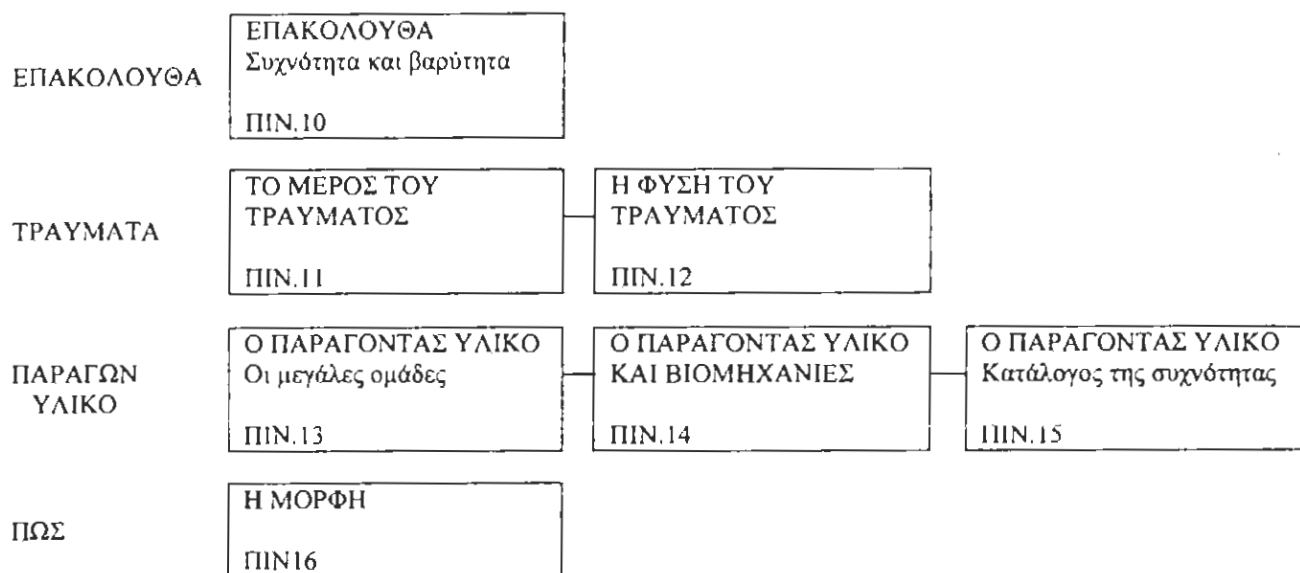
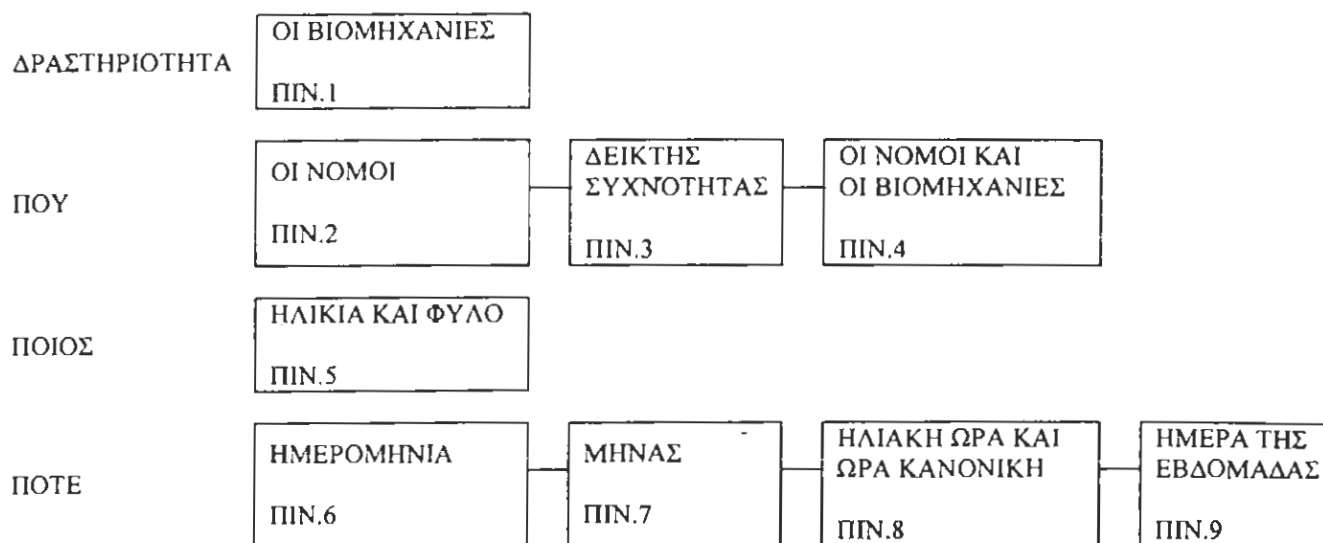
Κατάλογος Ασφαλιστικών Οργανισμών και Ταμείων Κύριας Ασφάλισης				
αυξ. αριθμ. ερωτ.	Αρχικά	Όνομα Ασφαλιστικού Οργανισμού / Ταμείου	Αιεύθυνση	Τηλεφωνα
	ΙΚΑ	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Αγ. Κωνσταντίνου 16, 10241, Αθήνα	5230192
	Τ1-ΒΕ	Ταμείο Ασφάλισης Επαγγελματιών & Βιοτεχνών Ελλάδος	Σατωβριάνδου 18, 10210, Αθήνα	5233330, 5228857 χι-252
	ΤΑΝΠΥ	Ταμείο Ασφάλισης Ναυτικών Πρακτόρων & Υπαλλήλων	Ακτή Μιαούλη 17-19, 18535, Πειραιάς	4113963, 4170271
	ΠΕΥΠ	Ταμείο Συντάξεων Εφημεριδοπωλών & Υπαλλήλων Πρακτορείων	Ευπόλιδος 12, 10552, Αθήνα	3245409, 3243089
	ΟΓΑ	Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων	Πατησίων 30, 10170, Αθήνα	3828045

Κατάλογος Ασφαλιστικών Οργανισμών και Ταμείων Επικουρικής Ασφάλισης				
	αρχικά	Όνομα Ασφαλιστικού Οργανισμού / Ταμείου	Διεύθυνση, Ταχυδ. Κωδ., Πόλη	Τηλέφωνα
	ΤΕΑΠΕ	Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Ηλεκτροτεχνιτών Ελλάδος	Διδότου 30, 10680, Αθήνα	3614662, 3637709
	ΤΕΑΠΟΖΟ	Ταμείο Επικουρικού, Ασφάλισης Προσωπικού ΑΕ Οινοποιίας & Ζυθοποιίας	Σωκράτους 39, 10552, Αθήνα	5200032, 5233666
	ΤΕΑΠΕΠ	Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Εταιρειών Πετρελαιοειδών	Χρ. Λαδά Ι, 10:61, Αθήνα	3234205, 3230072
	ΓΕΛΥΕΤ	Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Εμπορίου Τροφίμων	Δεληγιάργη 4", 10437, Αθήνα	5224046, 5229458
	ΤΕΛΠΟΚΑ	Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης	Λ. Αλεξάνδρας 34, 11473, Αθήνα	8214228
	ΤΑΥΥΕ	Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου Εμπορίου	Κάνιγγος 2, 10181, Αθήνα	3815865, 3842774
	ΤΑΥΥ-ΠΕΧΩΛΕ	Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου ΠΕΧΩΛΕ	Ευπόλιδος 12, 10552, Αθήνα	3240608
	ΤΑΥΥΠ	Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Αρμοδιότητας Υπουργ. Εθν. Παιδείας & Θρησκευμάτων	Οθωνος 10, 10557, Αθήνα	3234896
	ΤΑΠΥΑΥΔ	Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου Δικαιοσύνης	Σταδίου 65, Τ.Θ. 3503, 10210, Αθήνα	3211020
	ΤΑΥΑΥΚΥ	Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Αρμοδιότητας Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών	Ευπόλιδος 12, 10552, Αθήνα	3242893, 3223121

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε΄

Η Ασφάλεια των εργαζομένων στην Βιομηχανία

ΑΝΑΛΥΣΗ
καθενός παράγοντα υλικού

Π.χ. «το σφυρί»
«το τραπέζι»
«το καρότσι»
«ο τόρνος»
«το ελατήριο»
«η δοκός»
«το δοχείο»
«ο ανυψωτής»
«η μεταφορική ταινία»
«το ασβέστωμα»

ΠΙΝ.17

